

111. Perjantaina 8 päivänä lokakuuta 1993

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

tehdään päätös ed. Hassin ym. välikysymyksestä n:o 3 kansantalouden rakenteiden muuttamisesta työntekoa ja työllistämistä suosiviksi 3131

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta sekä yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 3132

Hallituksen esitys n:o 157
Lakivaliokunnan mietintö n:o 13

2) Ehdotukset postitoimintalaiksi ja laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 3133

Hallituksen esitys n:o 49
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 6

3) Ehdotus laiksi Posti- ja telelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi 3135

Hallituksen esitys n:o 50
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 7

4) Ehdotus laiksi tuotevastuulain muuttamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta 3142

Hallituksen esitys n:o 135
Talousvaliokunnan mietintö n:o 30

S.
5) Ehdotus laiksi leipomotyölain muuttamisesta 3143

Hallituksen esitys n:o 108
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 5

S.

Toinen käsittely:

6) Ehdotukset laeiksi valtion vakuusrahosta annetun lain muuttamisesta ja rikoslain 36 luvun 8 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 130
Lakialoite n:o 31
Talousvaliokunnan mietintö n:o 29

Ainoa käsittely:

7) Valtiovarainministeriön päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 maahan tuodun rakennussementin perushinnasta ja lisätulista 3190

Ministeriön päätös n:o 1
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31

8) Valtiovarainministeriön päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 maahan tuodun ahvenen ja kuhan sekä niiden fileiden perushinnasta ja lisätullista „

Ministeriön päätös n:o 2
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32

Ensimmäinen käsittely:

9) Ehdotus laiksi verohallintolain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 25
Toivomusaloite n:o 36
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33

	S.		S.
10) Ehdotus laiksi luottoverolain väliaikaisesta soveltamatta jättämisestä	3190	17) Ehdotus laiksi oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta	3191
Hallituksen esitys n:o 105
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34		Hallituksen esitys n:o 172
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10	
11) Ehdotus laiksi eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain muuttamisesta	,,	E s i t e l l ä ä n :	
Hallituksen esitys n:o 70
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14		18) Hallituksen esitys n:o 174 laiksi puolustushallinnon rakennuslaitoksesta	,,
12) Ehdotukset laiksi sotilasmajoituksesta annetun lain kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi	,,	19) Hallituksen esitys n:o 177 aravalainsäädännön uudistamisesta	,,
Hallituksen esitys n:o 91
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1		Pöydällepanoa varten esitellään :	
13) Ehdotukset laeiksi arvo-osuustileistä annetun lain 6 ja 32 §:n muuttamisesta ja arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain sekä siihen liittyvän lainsäädännön voimaantulosta annetun lain 6 §:n 2 momentin kumoamisesta	3191	20) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esityksestä laiksi lääkelain muuttamisesta (HE 171)	3199
Hallituksen esitys n:o 136
Talousvaliokunnan mietintö n:o 31		21) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksen johdosta vuoden 1993 neljänneksi lisätalousarvioksi (HE 125)	,,
		Puhetta johtaa puhemies Suominen.	
14) Ehdotukset laeiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 22 §:n muuttamisesta sekä syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä	,,	Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Andersson, Biaudet, Björkenheim, Jurva, Kalliomäki, Koski, Laakso, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Leppänen P., Linnainmaa, Lipponen, Luhtanen, Paloheimo, Pelttari, Pura, Pykäläinen, Rehn O., Röntynen, Saastamoinen, Sasi, Turunen, Törnqvist ja Varpasuo.	
Hallituksen esitys n:o 93
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 6		Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Kalliomäki.	
15) Ehdotus laiksi Lauhanvuoren kansallispuiston laajentamisesta	,,		
Hallituksen esitys n:o 97
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8		I l m o i t u s a s i a t :	
16) Ehdotus laiksi Levanen luonnon-suojelualueesta	,,	Lomanpyynnöt	
Hallituksen esitys n:o 98
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9		Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Laakso, Pura ja O. Rehn sekä yksityisasioiden vuoksi	

edustajat Kalliomäki, Lipponen, Pykäläinen ja Sasi.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 448 ja 463. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ed. Hassin ym. välikysymys kansantalouden rakenteiden muuttamisesta työntekoa ja työllistämistä suosiviksi

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen tehdään päätös ed. Hassin ym. välikysymyksestä n:o 3, joka koskee kansantalouden rakenteiden muuttamista työntekoa ja työllistämistä suosiviksi. Keskustelu asiasta julistettiin viime keski- viikkona pidetyssä istunnossa päättyneeksi.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: "Kuultuansa annetun selityksen eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen." Kutsun tätä puhemiehen ehdotukseksi.

Vastoin puhemiehen ehdotusta on tehty kuusi ehdotusta perustelluksi päiväjärjestykseen siirtymiseksi, jotka ovat seuraavat:

Ed. Hurskainen ed. Rinteen kannattamana on ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen ja toteaa,

että hallituksen virheellinen talouspolitiikka ja laiminlyönnit työllisyyden hoidossa uhkaavat johtaa pysyvään ja korkeaan työttömyyteen, joka muuttuu vääjäämättä kansantaloutta ja hyvinvointiyhteiskuntaa rasittavaksi rakenteelliseksi ongelmaksi,

että hallitus ei ole esittänyt toimenpiteitä, joilla annettaisiin kotimarkkinoille uskottava kasvusäys, tehostettaisiin työvoimapolitiikkaa ja uudistettaisiin kansantalouden rakenteita siten, että työllisyys parantuisi, ja

että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Ed. Stenius-Kaukonen ed. Astalan kannattamana on ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Kuultuansa hallituksen vastauksen eduskunta

toteaa, että talouden rakenteiden muuttamiseksi ja työllisyyden lisäämiseksi hallituksen on laadittava esitykset

1) välittömistä elvyttävistä toimesta työllisyyden lisäämiseksi,

2) palkkaperusteisten sosiaaliturvamaksujen a) porrastamisesta suosien työvoimavaltaisia ja pieniä yrityksiä, b) keräämisestä osaksi muilla perusteilla, kuten käyttökatteella ja c) korvaamisesta osittain ympäristöveroilla,

3) työn uudelleen jakamisesta sekä

4) nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden katkaisemisesta osoittamalla ainakin määrääjäksi työ-, koulutus- tai harjoittelupaikka työttömälle tämän työllistymismahdollisuuksien ylläpitämiseksi ja oikeuden työttömyysturvaan palauttamiseksi,

ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ed. Luukkainen ed. Hautalan kannattamana on ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Kuultuansa hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että talouden rakenteiden muuttamiseksi ja työllisyyden lisäämiseksi otetaan mahdollisimman nopeasti käyttöön kattava ympäristövero- järjestelmä, jonka tuotolla alennetaan välillisiä työvoimakustannuksia ja samalla muutetaan työnantajamaksujen perustetta työvaltaisia aloja suosivaksi,

ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ed. Mäkelä ed. Vistbackan kannattamana on ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Kuultuansa hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallitus on täydellisesti epäonnistunut yrityksissään alentaa työttömyyttä, samalla kun maassamme on ajaututtu kansalaisten reaalitulojen jatkuvaan alenemiseen, kulutus- synnän laskemiseen, verojen ja maksujen korottamiseen sekä yritysten laajamittaisiin konkursseihin, minkä lisäksi hallitus ei ole pystynyt suu- rittaisen pankkituen yhteydessä lainkaan hel- pottamaan ylivelkaantuneiden kotitalouksien asemaa, ja

toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luotta- musta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ed. Ukkola on ehdottanut seuraavaa sana- muotoa:

"Kuultuansa hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että talouden rakenteiden muuttamiseksi ja työllisyyden lisäämiseksi ryhdytään purka- maan yrittäjyyden esteenä olevaa lainsäädäntöä, otetaan väliaikaisesti käyttöön vientivero, josta voidaan välttyä luomalla uusia työpaikkoja ja jonka tuotto käytetään alentamaan välillisiä työ-

voimakustannuksia, ja samalla muutetaan työnantajamaksujen perustetta työvaltaisia aloja suosivaksi,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Riihijärvi on ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen Suomalaisen rintaman eduskuntaryhmä toteaa, että hallitus ei ole noudattanut perustuslain 6 §:ää, jonka mukaan kansalaisten työvoima on valtiovallan erityisessä suojeluksessa, eikä hallitus nauti siten eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun ed. Ukkolan ja ed. Riihijärven ehdotuksia ei ole kannatettu, ne raukeavat.

Muista päiväjärjestykseen siirtymistä koskevista ehdotuksista äänestettäessä ehdotan menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Mäkelän ehdotuksesta ed. Hurskaisen ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta vastaan, tämän jälkeen voittaneesta ed. Luukkaisen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta ehdotuksesta puhemiehen ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Hurskaisen ja ed. Mäkelän ehdotusten välillä.

Ed. Hurskaisen ehdotus ”jaa”, ed. Mäkelän ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 152 jaa- ja 12 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 26. (Ään. 1)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Hurskaisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ja ed. Hurskaisen ehdotusten välillä.

Ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”jaa”, ed. Hurskaisen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 46 ei-ääntä, 14 tyhjää; poissa 27. (Ään. 2)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Luukkaisen ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä.

Ed. Luukkaisen ehdotus ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 61 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 27. (Ään. 3)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Luukkaisen ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Luukkaisen ehdotuksesta puhemiehen ehdotusta vastaan.

Puhemiehen ehdotus ”jaa”, ed. Luukkaisen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 73 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 27. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta sekä yhdyskuntapalvelun kokeilemisestä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäänöksen muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 157

Lakivaliokunnan mietintö n:o 13

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen kuluessa on esitettävä kaikki asiassa tehtävät ehdotukset. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista, jotka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Koska toisessa käsittelyssä päätetyt kaksi lakiehdotusta muodostavat yhden kokonaisuuden ja kun ensimmäisestä lakiehdotuksesta on päätetty perustuslain säätämisyjärjestyksessä, ehdotan menettäväksi seuraavasti.

Ensin tehdään päätös siitä lakivaliokunnan

ehdotuksesta, joka koskee ensimmäisen lakiehdotuksen julistamista kiireelliseksi. Jos lakivaliokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään mainitun lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos sitä vastoin ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on tehtävä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä.

Jos ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään, katsotaan toisessa käsittelyssä päätetty toinenkin lakiehdotus niiden keskinäisen sidonnaisuuden vuoksi hyväksytyksi. Jos taas ensimmäinen lakiehdotus hylätään, katsotaan toinen lakiehdotus niin ikään hylätyksi, mutta jos ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään jätettäväksi lepäämään yli vaalien, katsotaan vastaava päätös tehdyksi samalla toisestakin lakiehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Ensimmäinen lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Toinen lakiehdotus katsotaan hyväksytyksi.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset postitoimintalaiksi ja laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 49

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Tarjoitus on yhtiöittää Posti- ja telalaite ensi vuoden alussa. Yhtiöittäminen tulisi merkitsemään eduskunnan kontrollin katoamista näistä merkit-

tävistä peruspalveluista. Eduskunnan päätettävissä olevat ainoat työkalut, joilla peruspalvelut voitaisiin myös jatkossa turvata, ovat teletointalaki ja postitoimintalaki, joista vain postitoimintalaki on tässä yhteydessä ollut auki.

Peruspalvelujen lakisäästeistäminen olisi paras tae palvelujen turvaamiseksi tulevaisuudessa. Valtion tulisi korvata niin Postille kuin Tellellekin kaikkein välttämättöimpien peruspalvelujen tuottamisesta mahdollisesti koituvat tappiot. Tästä esimerkkinä on nyt esille ottamani kysymys vammaisten telepalveluista.

Kuulo- ja puhevammaisten mutta myös vammaisten ja muiden henkilöiden välisessä yhteydenpidossa tekstipuhelinpalveluilla ja puheluiden välityspalveluilla on tärkeä merkitys. Kuulovammaisia on Suomessa 300 000. Heistä syntymäkuuroja on noin 5 000, myöhemmin kuuroutuneita 3 000. Samanaikaisesti kuulo- ja näkövammaisia on 40 000 ja osa vielä kuurosokeita. Kaksikielisiä tekstipuhelinpalveluja koko valtakunnan alueella hoitaa Telen tieto- ja välityspalveluiden yksikkö. Puheluja välitetään vuosittain noin 120 000. Näille tekstipuhelinpalveluille ja välityspalveluille on jo nyt huutava laajentamistarve. Myös laitteisto kaipaisi pikaisesti uudistamista. Tällaisiin toimiin Tele ei ole halukas, ellei se saa panoksilleen maksu-
miestä.

Tilastojen mukaan vain noin kolmasosa kaikista tekstipuhelinpalveluun pyrkijöistä onnistuu saamaan yhteyden. Ruuhkan takia palvelunumeroon pääseminen voi viedä pahimmillaan useita tunteja, mikä vaikeuttaa suuresti palvelun käyttäjien jokapäiväistä elämää.

Telestä saamieni tietojen mukaan tekstipuhelinpalvelu on vahvasti tappiollista toimintaa Telen edellä mainituille yksikölle. Vuonna 92 tappio oli 2,7 miljoonaa markkaa. Tappiollisen toiminnan tulevaisuus on jo nyt liikelaitos-Telessä uhanalainen. Täysin selvältä näyttää, että osakeyhtiö-Telessä tappiolliset toiminnot karsitaan, ellei niille löydy muita maksajia.

Ei ole mahdollista, että vammaisilta kannettaisiin erikoispalveluista täyden katteen edellyttämä maksu. Tekstipuhelinpalvelun käyttäjä maksaa puheluistaan alemman maksun kuin tavallisessa puhelinliikenteessä on käytössä. Tämä johtuu nykyisin tietysti siitä, että tähän toimintaan kuuluu teknistä aikaa enemmän. Näistä maksuista saaduilla tuloilla voidaan kattaa vain varsinaisen puhelinverkoston käytöstä aiheutuvat kustannukset mutta esimerkiksi henkilökustannuksia ei ollenkaan.

Ei voi olla vammaisten perusoikeuksien toteuttamisen kannalta oikein, että välttämätön rahoitus etsittäisiin esimerkiksi muualta kuin valtion budjetista, ellei osakeyhtiön sisältä sitä löydy. En pidä oikeana esimerkiksi sitä ajatusta, jota on kyllä jo vilauteltu, että Raha-automaattiyhdistys tässäkin asiassa lähtisi pidemmän päälle kustantamaan tätä toimintaa. Saisivathan vammaiset tässä ratkaisussa oikeutta vain, jos jaksaisimme pelata rahapelejä tarpeeksi.

Vammaispalvelulaissa tähdennetään vammaisten oikeuksia tasavertaiseen elämään. Suomalainen laki on kansainvälisessä katsannossa upea ja edistysellinen. Nyt on kysymys siitä, ettei lain teksti jäisi vain tyhjiksi kirjaimiksi. Vammaisten yhdenvertaisesta kohtelusta ja heidän asioidensa mahdollisimman humaania hoidosta on nähdäkseni tullut jo suomalaisen yhteiskunnan perusarvo. Tämän johdosta ei pitäisi olla ongelmallista tunnustaa asia kaikessa lainsäädännössä, tällä kertaa esillä olevassakin.

Vammaisille ei kuitenkaan mielestäni tulisi perustaa omaa vammaisten yhteiskuntaa. Tämän vuoksi en voi hyväksyä ainakaan tältä seismalta sitä ajatusta, että vammaisille säädettäisiin erillinen laki tiedon saannin kehittämisestä ja turvaamisesta. Normaalisti tapa olisi mielestäni ympätä heidän tarvitsemansa palvelut kulloinkin esillä olevaan lakiin. Tämän sanon sen takia, että mielestäni vammaiset tulisi myös lainsäädännön puolella integroida niin pitkälle kuin mahdollista muuhun yhteiskuntaan. Tämän johdosta olen tullutkin siihen tulokseen, että teletoimintalakeja on muutettava ja siinä otettava nämä vammaisten erikoistarpeet huomioon. Kyseisessä laissa on valmis mekanismi myös tämän tyyppisten ylimääräisten kustannusten rahoittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Koska teletoimintalaki ei tässä yhteydessä ole ollut auki, tulen ehdottamaan 3) asian eli Posti- ja telelaitoksen muuttamista osakeyhtiöksi koskevan hallituksen esityksen kohdalla, että perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa: "Samalla kun eduskunta hyväksyy Telelaitoksen osakeyhtiöittämisen, eduskunta edellyttää, että vammaisille välttämättömät telepalvelut turvataan ja niitä kehitetään."

Liikenneministeri Norrback: Arvoisa puhemies! Olen käynyt aika paljon neuvotteluja vammaisjärjestöjen kanssa tämän tyyppisistä palveluista. Liikenneministeriö selvittää parasta aikaa, miten niitä voidaan kehittää ja näin ollen turvata vähintään nykyinen taso, mutta mie-

luummin nostaa sitä. Olen aika optimistinen, että siinä pitää onnistua.

Meillä on kaksi vaihtoehtoa, joko niin, että valtio maksaa lisäkustannuksia, tai annamme vastuun koko alalle, joka sitten yhteisvastuulla saa ratkaista, miten palveluita kehitetään. Jälkimmäinen vaihtoehto on sikäli parempi, että silloin kehitetään uutta tekniikkaa helpommin ja mieluummin kuin tehdään silloin, jos valtio automaattisesti vastaa. Asia tullaan ratkaisemaan niin, että palvelutaso säilyy ja mieluummin sitä voidaan nostaa.

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Esillä on lakikokonaisuus, jossa ovat mukana postitoimintalaki ja yhtiöityslaki. Toisessa käsittelyssä toin esille ehdotuksen muodossa sen, että postin perille toimittamista ei saa heikentää, mihin minä näen yhtiöityksen olevan viemässä. Siellähän on pykälän muodossa selvästi sellainen kanta, että postia saa jatkossa Postilaitos jakaa kerrostalossa lokerikkoihin ja taajama-alueella pientaloihin postia jaetaan kohtuullisen matkan päähän osoitepaikasta. Se voi tarkoittaa nimenomaan sitä, että mennään korttelipostikeskuksiin ja ihmisten pitää hakea postinsa yhä kauempaa. Haja-asutusalueella tietysti onkin oltu tilanteessa, jossa posti on jouduttu hakemaan varsin kaukaa jo monissa tapauksissa.

Minä pidän tällaista kehitystä hyvin takape-roisena. Meillä on ollut ylpeyden aiheena aiemmin, että posti on tullut perille, se on ollut luotettavaa. Suomen Postilaitoksen toiminta on ollut melkeinpä parasta toimintaa kansainvälisessäkin vertailussa. Kun bisnesajattelu on tuotu postihommaan nyt mukaan, siitä on seurannut jo tähän mennessä liikelaitoksenkin aikana se, että palvelut ovat monilta osin huonontuneet. Nyt kun lähdetään kokonaan bisnesajattelun pohjalta liikkeelle eli mennään puhtaaseen yhtiömuotoon, olen pahan ihan varma, että palveluideoita heikkenee edelleenkin.

Ongelmana tässä on myös se, että eduskunnan asema heikkenee. Joka tapauksessa toivon ja odotan, että eduskunta ei menetä kiinnostustaan Postilaitokseen, Postin toimintoihin, vaan seuraa tarkasti, mitä tapahtuu, ja koettaa pitää palveluideoista kiinni, kiinni siitä, että posti- ja telepalvelut ovat jokaisen kansalaisen saatavilla koko maassa, myös harvaan asutuilla seuduilla ja maan kehitysalueilla tasavertaisin ehdoin. Minusta eduskunnalla on edelleen velvollisuus ja vastuu seurata tätä kehitystä, vaikka pelkäänkään, että kun yhtiöitystä ajaneet yhtiön saavat, he

ajattelevat niin, että nyt saadaan eduskunta siivun eikä eduskunta enää pääse häiritsemään bisnesajattelun lopullista läpivientiä.

Vasemmistoliitto on tuonut esille ja haluan sen alleviivata, koska tästä tullaan jälkeensä käymään kova jupakka, että posti pitää kantaa lähelle. Täällä on äänestetty asiasta ja ne, jotka ovat asiassa antaneet lain kautta Postilaitokselle mahdollisuudet heikentää postin perille saattamista, ovat kuitenkin omalta osaltaan vastuussa siitä, mihin suuntaan kehitys lähtee menemään. Meillä on ollut selvä kanta, mutta valitettavasti olemme hävinneet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi Posti- ja telelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 50
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 7

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Vehkajoki: Arvoisa puhemies! Äsken pitämäni puheenvuoroon viitaten ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Samalla kun eduskunta hyväksyy telelaitoksen osakeyhtiöittämisen, eduskunta edellyttää, että vammaisille välttämättömät telepalvelut turvataan ja niitä kehitetään."

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä kannatan tätä esitystä.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Olen liikennevaliokunnan ulkopuolisena kansanedustajana voinut seurata tämän asian käsittelyä vain asiakirjojen eli hallituksen esityksen ja valiokunnan mietinnön sekä salissa käydyin keskustelun perusteella. Itselleni on tullut sellainen käsitys, että ed. Tennilän vastalause ja sen perustelut ovat samoja kuin omani. Ellei ed. Tennilä loukkaan-

nu, sanoisin, että ne ovat myös hyvin maalaisliitolaisia perusteluja. En voi kannattaa tällaisen kansalaisten peruspalvelun tekemistä liikelaidellista kannattavuuslaskelmista riippuvaiseksi enkä myöskään sitä, että ne ihmiset, jotka palvelevat kansalaisia tällaisessa peruspalveluverkostossa, joutuvat hyvin epävarmaan tilanteeseen, ja siksi aion äänestää tämän lain hylkäämisen puolesta.

Ed. A. Ojala: Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli puhua paikalta, mutta koska näytti, että nimi oli jälleen kerran kadonnut, puhun puhujakorokkeelta.

Ensinnäkin kannatan ed. Vehkaojan tekemää lausumaehdotusta.

Minusta olisi ehdottomasti parempi, että me täällä yksimielisesti hylkäisimme lain Posti- ja telelaitoksen yhtiöittämisestä, koska erityisesti postipalvelujen saatavuus vaarantuisi haja-asutusalueilla sekä saattaisi heikentää postin saajien ja lähettäjien asemaa ja oikeusturvaa. Mutta näyttää kuitenkin siltä — toivottavasti tämä minun arvioni on väärä — että tämä laki tulee hyväksytyksi täällä oikeiston tahdosta meidän vastustuksestamme huolimatta, joten ed. Vehkaojan esille ottama vammaisten välttämättömien telepalvelujen turvaaminen ja kehittäminen ovat jo yhteiskuntamme tasa-arvoisuuden vuoksi välttämättömiä toteuttaa.

Vammaisten yhdenvertainen kohtelu ja heidän asioidensa hyvä ja tarkoituksenmukainen hoito ovat suomalaisen yhteiskunnan perusarvoja. Minä uskon, että kaikki kansanedustajat ymmärtävät tämän asian välttämättömyyden ja voimme hyväksyä tämän ponnen täysin yksimielisesti.

Puhemies: Selvyiden vuoksi totean, että nyt on tehty ed. Vehkaojan ehdotus, jota ed. A. Ojala on toistaiseksi kannattanut. Ed. Tennilän puheenvuoro katsotaan vastauspuheenvuoroksi.

Ed. Kasurinen: Arvoisa puhemies! Tekniikka näyttää olevan epäkunnossa tänään eli puheenvuoropyynnöt kulkevat vähän miten satuu.

Arvoisa puhemies! Viitaten ehdotuksesta Posti- ja telelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi käyttämäni puheenvuoroon lakien aikaisemmassa käsittelyssä ehdotan tämän lakiehdotuksen hylkäämistä. Perusteluni on se, että nimenomaan Posti liikelaitoksena pystyy paremmin turvaamaan suomalaisille ne peruspalvelut, joita

Postilaitoksen vastuulle on asetettu. Sen sijaan Telailaitoksen yhtiöittämisen osalta hallituksen esitys ja liikennevaliokunnan mietinnön enemmistön ottama kanta on perusteltu, koska Telailaitoksen osalta kilpailu maassamme on jo avattu.

Herra puhemies! Jos kuitenkin käy niin, että Postin osalta yhtiöittämislaki tulee hyväksytyksi, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että Posti- ja telailaitoksen yhtiöittäminen ei saa johtaa muutoksiin henkilöstön keskeisissä palvelussuhteen ehtoissa, ellei niistä sopijapuolten kesken toisin sovita."

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kasurisen hylkäysehdotusta ja samoin kannatan hänen lakiin liittyvää perustelulausumaehdotustaan.

Ed. Rossi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on jälleen kerran todisteltu sitä, että Postin yhtiöittäminen veisi Postin peruspalvelut pois. Niissä puheenvuoroissa unohdetaan se, että edellisessä kohdassa hyväksyttiin tähän maahan ensimmäistä kertaa postitoimintalaki, joka määrittelee juuri ne asiat myös hajasuutusaluiden suhteen, niin että posti tulee kulkemaan.

Ed. Tennilä puhuu mielellään sellaisista marginaali-ilmiöistä kuten mm. kerrostalon postilaitoksesta ja pitääkö posti jakaa suoraan kerrostalon ovesta sisään. Näistä on keskusteltu ennenkin. Kyllä postiyhtiöllä ja postin saajalla pitää olla keskenään näistä myös mahdollisuus sopia eikä niin, että me täällä lainsäädäntötasolla lähemme määräämään näistä asioista.

Postin ja Telen yhtiöittäminen kulkee käsi kädessä ja kiistatta on todettu, että Postiosakeyhtiön ja Teleosakeyhtiön yhteinen hallinto tulee olemaan eduksi molemmille yhtiöille. Näin ollen näiden asioiden erottaminen toisistaan on mahdotonta, ja tässä yhteydessä on syytä todeta, että sekä Postin että Telen yhtiöittäminen on näille laitoksille ja varmasti myös niiden asiakkaille aivan paikallaan oleva ratkaisu.

Herra puhemies! Ed. Kasurisen toimesta todettiin myös henkilöstöön liittyviä asioita. Koko ajan tämän yhtiöittämisen kautta on lähdetty liikkeelle siitä, että entiset työntekijät siirtyvät vanhoina työntekijöinä. Se, voidaanko lainsäädäntökautta ja ponsien kautta lähteä määräämään sinällensä mahdollisesti palkkasuhteessa tapahtuvista muutoksista, ei ole kyllä eduskunnan päätettävä asia.

Ed. Nikula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rossi, joka kannattaa tämän lain hyväksymistä, ei tunnu tietävän, mikä ero on kerrostalolla ja kerrostalon postiluukulla. Jos yhtiöittämisen taustalla oleva ajattelu on tätä luokkaa, minusta se on erittäin tärkeä syy hylätä tuo esitys.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rossille toteaisin sen, että ensinnä täytyy ottaa huomioon se, että kyse on peruspalveluista. Vaikka ne on postitoimintalaisia määrätyiltä osin säännelty, ongelmana on nimenomaan se, että organisaatiossa, joka tässä luodaan, Postista tehdään tavallaan tytäryhtiö, jolloin omistaja, valtiovalta, ei pääse enää sillä tavoin vaikuttamaan siihen kuin silloin, jos organisaatio olisi luotu erillisorganisaatioksi, jolloin omistaja eli valtiovalta ja myös eduskunta olisivat päässeet ohjailemaan Postin toimintaa erityisesti palvelutehtävien osalta. Tämä on nimenomaan puute, ja sen johdosta tulen äänestämään yhtiöittämistä vastaan.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin minäkin tulen äänestämään yhtiöittämistä vastaan. Ed. Rossille toteaisin, että kyllä meitä koskee se, millä tavalla Posti suhtautuu henkilökuntaan. Tämän vuoden aikana Posti on vähentänyt 700 työntekijällä henkilökuntaansa. Suunnitelmissa on tuhansia lisää kilometritehtaalle. Ei tällaiseen asiaan voi suhtautua ed. Rossin tavoin välinpitämättömästi. Tässä on perustavaa laatua olevista asioista kysymys, myös kansalaisten kannalta peruspalveluista. Parasta olisi, että palattaisiin lähtöpisteeseen takaisin.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Itse asiassa ed. Pulliainen aika lailla sanoi sen, mikä oli tarkoitukseni sanoa. Mutta jo ensimmäisessä käsittelyssä muistaakseni huomautin siitä, että kun suomalaisessa yrityselämässä yleensä ja eduskunnassa erityisesti hetaan, että jokaisen yrityksen tärkein voimavara on sen henkilökunta, niin haluan tässäkin yhteydessä toistaa, että kun Postin henkilökunnasta niin suuri osa eli käytännöllisesti katsoen kaikki ovat yhtiöittämistä vastaan, niin me emme voi myöskään tässä salissa sellaista seikkaa unohtaa. Tässä suhteessa, herra puhemies, en ryhdy toistamaan, mitä täällä aiemmin on jo sanottu. Totean vain, että tässä ollaan tekemässä hyvin vastenmielistä lainsäädäntöä nimenomaan peruspalve-

lujen osalta, nimenomaan niiden seikkojen osalta, joista meidän tässä salissa tulisi ennen kaikkea huolehtia.

Ed. Rossi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En tiedä, mitä ed. Nikula tarkoitti kerrostaloista ja kerrostalon luukuista puhuessaan. Mutta kun ed. Tennilä on puhunut siitä, että posti tulee jakaa kerrostalon oven luukusta sisälle, niin kysymys on juuri siitä, onko pakko näin olla vai ei. (Ed. Tennilä: Kyllä! Eikö pidä jakaa?) Kyllä tässä yhteiskunnassa joudutaan joustamaan monessa muussakin kysymyksessä. Olen aiemmin viitannut mm. Ruotsissa tehtyihin turvallisuusselvityksiin siitä, että on olemassa paljon ihmisiä, jotka eivät halua kerrostalossa omaan oveensa minkäänlaista reikää, josta joku voi solauttaa jotakin sisälle. Se on ehkä myös marginaali-ilmiö, mutta ei tämä ole niin yksiselitteinen asia.

Sitten toteaisin, herra puhemies, kun ed. Pulliainen sanoi, että täällä suhtaudutaan välinpitämättömästi Postin henkilökuntaan, että se ei kylä pidä paikkaansa. Ei tämän tule olla työmarkkinatori, vaikka pääsääntöisesti näyttää olevan niin, että työmarkkinakentällä päätetään kyllä eduskunnan asioista. Sikäli olisi viehättävää, että täällä voitaisiin päättää myös työmarkkinapuolen asioista. Silti haluan todeta, että ei näissä asioissa kukaan voi olla välinpitämätön eikä siitä ole missään tapauksessa kysymys.

Oppositio olisi hyväksynyt tämän lain, ja uskon hyvin pitkälle, että varsinkin sosialidemokraatit myös Postin yhtiöittämislain, jos Postiliitto ei olisi lähtenyt omien työpaikkahuoliensa ja pelkojensa vuoksi asiaa vastustamaan.

Ed. Suhonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viimeaikaisista puhujista ed. Rossi on ainoa, joka on puhunut oikein ja totta tästä asiasta. Kun puhutaan postiluukuista ja sisäänkantamisista, niin olin tilaisuudessa käydä Itä-Saksan puolella. Heillä oli vaihtoehtona mahdollisuus, että lokerot ovat alhaalla. Oveen ei missään tapauksessa kukaan halunnut reikää, vaikka posti olisi tehnyt sen palveluksen. He halusivat ehdottomasti, että luukut ovat vain alhaalla lokerikossa. Kyllä täälläkin jotkut puhuvat vasemmalta laidalta, että olisi hienoa, kun posti tulee kotiin. Otettaisiin entisistä itäblokin maista malleja, ja haluttaisiin täälläkin laatikostot alas, se riittää. Eikä pääsääntöisesti vanhoihin taloihin voikaan näin tehdä, vaan se on tulevaisuudessa mahdollista, kun rakennukset suunnitellaan jos-

kus niin, että niihin mahtuu laatikot alas. Maa-seudulla, jossa itsekkin asun, 200 metriä matkaa on joka päivä lähimpään luukkuun, eikä posti tule edes samaan kerrokseen, joutuu vielä ulkotilassakin käymään.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tämä sen verran arvokas asia, että vielä pitää ed. Rossin kanssa käydä vähän keskustelua. Kuka tässä välinpitämätön on, on juuri ed. Rossi, jonka kaikki puheenvuorot lähtevät letkauttelupohjalta vakavassa asiasa.

Mitä tulee Postiin sopimusosapuolena, niin eipä taida olla yhtään sopimusta, minkä näissä asioissa Posti- ja telelaitos olisi tähän mennessä pitänyt, eli se on mahdollisimman epäluotettava sopimuskumppani suhteessa myös eduskuntaan. Lisäksi totean, että ed. Rossi mielikuvitusrikkaina henkilönä rakensi juuri tasavaltaan sopivasti eilisen turvallisuuspoliittisen keskustelun jälkeen uuden turvallisuuspoliittisen doktriinin: ei reikiä oviin.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä Postin yhtiöittämislakia tietenkin voi kaikilla asioilla perustella, mutta en minä olisi uskonut, että minun pitää kuulla sellainen peruste, että Suomi on niin sosialistinen, itä-saksalainen valtio, että sen takia pitää posti jättää jakamatta ovesta.

Arvoisa puhemies! Joka tapauksessa minä olen sitä mieltä, että parasta olisi, kun olisi pystytty säilyttämään se vanha tilanne, jolloin posti jaettiin kaksi kertaa päivässä ja myös lauantaina, mutta sitä toivettahan ei ole. Joka tapauksessa Posti liikelaitoksena on osoittautunut niin kehnoksi ja huonoksi, että minä ilmoitan, että minä tulen äänestämään Postin yhtiöittämistä vastaan. (Ed. Rossi: Haluatte säilyttää entisen?) — Se on niin huono, ettei systeemiä kannata huonommaksi enää muodostaa. — Toivon, että mahdollisimman moni hallituspuolueen edustaja oli kuulemassa ed. Rossin perusteita, jotta he tajuaisivat, miten huono laki on ja mihin ollaan menossa tämän lain perusteella.

Ed. Saari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joudun vielä kerran palaamaan siihen epäloogisuuteen, jota näissä puheenvuoroissa esiintyy, että tämän lakipaketin hyväksymistä vastustetaan sillä, mitä Posti on liikelaitoksena tehnyt. Juuri sehän on yksi syy, miksi tähän lainsäädäntöön on ryhdytty, kun ei ole ollut mitään

säädöksiä lakitasolla enempää kuin asetustasolakaan, millä Postin toimintaa olisi säädelty, eikä myöskään mitään valitustietä, miten asiakkaat olisivat Postin toiminnasta voineet valittaa. Nyt nämä asiat tulevat kuntoon. Nyt myös mahdollistetaan se, että Posti voi toimia taloudellisesti, koska sille annetaan määrätty, en nyt sanoisi monopoli, mutta kuitenkin määrätty etuoikeus tuon peruspalvelun hoitamiseen niin, että kilpailijat eivät parasta osaa toiminnasta pääse riistämään, niin kuin tällä hetkellä on asia, ja kehitys voisi hyvinkin pitkään mennä siihen suuntaan.

Täällä sanottiin, että paras olisi se järjestelmä, joka oli aikaisemmin, että posti kannettiin kahdesti päivässä luukkuun. Maaseudullahan sitä ei ole toki koskaan tehtykään, mutta kaupungeissa se on joskus tehty. Totta kai me pääsemme siihen, ja posti kannetaan vaikka viisi kertaa päivässä, jos eduskunta on valmis osoittamaan siihen rahaa. Minä vaan kysyn, että mitäs tasapuolisuutta se sitten on, että eduskunta verovaroista osoittaisi rahaa niin, että joillekin posti kannetaan monta kertaa päivässä luukkuun, kun joka tapauksessa osa kansasta on aina ollut ja aina tulee olemaan siinä tilanteessa, että posti kannetaan kerran päivässä laatikkoon maantien varteen.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Nyt käsittelemme siis Posti- ja telelaitoksen yhtiöittämistä. Äsken oli kysymys postitoimintalaista, joka on siihen liittyvä ja jonka piti olla tukilaki, jota se osittain onkin. Mutta on siellä se yksi huono pykälä, jossa todella postilaitokset voivat nyt heikentää postin perille saattamista.

Herra puhemies! Historia meidät tässäkin Postin yhtiöityksessä arvioi, siis sekä jaa- että eii-äänestäjät. Posti- ja telelaitoksen yhtiöitystä ajavat perustelevat kantaansa sillä, että yhtiöityksellä, yhtiömuoto, on nykyaikainen, joustava jne. tapa hoitaa posti- ja telepalveluita.

Vasemmistoliitto on toista mieltä. Me näemme posti- ja teletoiminnan peruspalveluksi, johon pitää osoittaa riittävästi varoja, jotta se tulee hoidetuksi koko maassa tasavertaisin ehdoin. Se ei ole mitään bisnestoimintaa. Se on peruspalvelu. Tässä on se suuri vedenjakajaero. Me näemme varmana sen asian, että kun bisnes tulee, niin palvelu lähtee, se loppukin, joka vielä liikelaitoksen jäljiltä talossa on.

Yhtiöitykseen liittyy vielä se todella iso ongelma, että eduskunnan asema heikkenee edelleenkin. Ei hallintoneuvosto korvaa eduskunnan kontrollia. Ed. Saarelle toteankin, että aikaisemmin eduskunnalla oli mahdollisuus vuosittain

päättää, mikä on Posti-Telen palvelutaso budjetin kautta. Se oli täydelleen eduskunnan käsissä. Jos eduskunta olisi halunnut käyttää valtaansa, niin se olisi voinut tehdä sen silloin, kun Posti oli valtion laitos. Liikelaitoksenkin osalta eduskunnalla oli kaikki valtiin käsissään, mutta oliko halua, on ihan toinen asia. Ei ollut halua. Se on totta. Posti-Telen annettiin toimia niin kuin se toimi, mutta laki antoi mahdollisuuden puuttua toimintaan. Nyt ei ole tätä mahdollisuutta.

Kolmanneksi vasemmistoliitto näkee, että tässä on avautumassa siltä Posti- ja telelaitoksen yksityistämiseen. Siellähän on erittäin tuottoisaa toimintaa. Muun muassa telepuolella on erittäinkin isoa voittoa tuottavaa toimintaa. Olen aivan takuvarma, että esimerkiksi Nokia kiinnostuu Telelaitoksen osalta sen osakkeista. Kyllä Postin puolellakin varmasti isojen lehtitalojen kiinnostus jossain vaiheessa tulla osakkaaksi vahvistuu. Joku voi ajatella, että tähän on vain hyvä asia, mutta minä näen sen niin, että kun nämä suuryhtiöt tulevat sisään, niin totta kai niiden ääni kuuluu vielä vaan voimakkaammin. Tavallisen kansalaisen ääni kuuluu vielä heikommin, kun on kysymys siitä, onko tämä homma palvelua vaiko bisnestä, palvelua, joka palvelee kaikkia, vai bisnestä, jolla tehdään voittoa jollekin.

Sitten on kysymys henkilöstöstä, josta täällä on jo puhuttu. Kyllä tietysti kohtuus edellyttäisi, että kun esimerkiksi Postiliitto, joka on 2/3 talon väestä, vastustaa, niin se otettaisiin huomioon, kun ratkaisuja tehdään, mutta eipä oteta. Tämä ratkaisuhan tehdään heidän ylitseen. Se on aika kova ratkaisu missä tahansa firmassa tai laitoksessa, kun pääosa työntekijöistä sivuutetaan, eikä heidän kantaansa oteta huomioon. Minä pidän sitä huonona ajattelutapana.

Ed. Rossi marginalisoi tässä maassa kerrostalot. Ne ovat kuulemma marginaali-ilmiö. Totta kai meillä on paljon haja-asutusalueita, mutta eivät kerrostalotkaan Suomessa sentään marginaali-ilmiö ole. Kannataisi, ed. Rossi, kävelellä vaikkapa Helsingin kaupungissa jalkamiehenä ja katsella, onko täällä kerrostaloja vai ei, ja muissakin taajamissa. Kyllä niitä kerrostaloja on, ja siellähän ollaan selvästi suuntautumassa siihen, että tulevaisuudessa se on lokerikko, johon jaetaan.

Minä olen sitä mieltä, että myös maaseudun haja-asutusalueiden osalta pitää ehdottoman hyvin hoitaa tämä homma: taajama-alueilla pientaloihin perille ja maaseutualueilla niin lähelle kuin mahdollista. Tähänhän liittyy myös kysymys, onko meillä nyt mahdollisia jakajia reservissä.

Onhan niitä. Yli puoli miljoonaa ihmistä on työtömänä. Nyt kuitenkin ajetaan toiseen suuntaan eli vähennetään niitä ihmisiä, jotka tässä tehtävässä ovat.

Kyllä se on hyvin keksitty perustelu, ed. Rossi, että te vastustatte luokkuun jakamista sillä, että se on turvallisuuskysymys. Ettei nyt vain pikkukotit rupeaisi hyppimään eduskunnan keskustelussa. Se tuntuu tietysti jo vähän omalaatuiselta, jos tämä keskustelu alkaa mennä tälle sävyille. En minä ole koskaan kuvitellut, että joku turvallisuuskysymyksenä näkee sen, että jaetaan posti luokkuihin. Annetaan ihmisten ratkaista. Jos joku on niin epäileväinen, että ei uskalla postia enää kotiin vastaanottaa, niin sitten tietysti on mahdollisuus aina nykyään laittaa esimerkiksi Postiin oma osoite postilokeroon ja saada posti sinne. Tietenkin voi olla tällaisia tapauksia, mutta kyllä 99,9 prosenttia kerrostalojen asukkaista haluaa varmasti postin kotiinsa. En tiedä, mitkä ovat ed. Rossin kokemukset ja mitä hän pelkää, kun lokerikkokantaa ajaa ja luokkua pelkää. No, eihän se posti aina miellyttävää ole varsinkaan kansanedustajille. Uskon, että kepun kansanedustajille tänä päivänä se ei kovin miellyttävää ole varsinkaan, kun hallitusvastuussa on ja tuli luvattua yhtä sun toista. Mutta pidän todella kohtuuttoman keksittynä peikkona sitä, että tämä on turvallisuuskysymys.

Ed. Suhoselle minä totean vain, että tähän olette omassa ryhmässännekin eri kannalla kuin muut. Tältä osin SMP:n kanta on minusta asiallinen ja lähtee peruspalvelusta. Ed. Suhonen on ollut toisella kannalla myös valiokunnassa. Se on tietysti hänen oikeutensa, mutta missään vaiheessa minä en kuullut niitä perusteluita, miksi hän oli sitä mieltä, että palvelua voidaan huonontaa, paitsi sen, että hän itse asuu sellaisella alueella, jossa ei posti ole tullut kotiin. Mutta jos me tällaisesta kostomentaliteetista lähdemme ratkaisemaan asioita, niin ei siitä kyllä yhtään mitään tule. On liian kevyt perustelu minusta lähteä siitä, että kaikkia palveluja huononnetaan, kun minulla ei ole oikein hyvin. Kansanedustajan tekemänä tällainen analyysi on minusta kyllä keho.

Ed. Rossi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tennilän kanssa on ihan turha tietysti väitellä, koska hän on lähtenyt liikkeelle siitä, että tekee kaikkensa kaataakseen tämän lain, niin kuin hän on ansiokkaasti valiokuntavaiheessakin tehnyt, että ei siinä mitään.

En minä ole puhunut siitä, että kannatan luokkuun kantamisen poistamista, etteikö kerrosta-

loissa voida kantaa jatkossakin. Eihän tämä laki tule sitä tarkoittamaan. Käytännössä huomispäivänä kun meillä on tämä laki voimassa, niin samalla lailla meillä posti kulkee ja kerrostaloihin jaetaan posti, mutta on olemassa tilanteita, joissa ihmiset eivät välttämättä näin sitä halua. Se on hyvin marginaali-ilmiö. Kun uusia kerrostaloja rakennetaan, niin niissä voi tulla pohdittavaksi, mikä vaihtoehto on parempi.

Sinällänsä tämän asian suhteen tuo keskustelu oikeastaan olisi kuulunut enemmän edelliseen kohtaan. Postitoimintalaki on edelleenkin se laki, joka tulevaisuudessa turvaa postin saajankin oikeudet, ja tämä nyt halutaan tässä keskustelussa varmaan monistakin syistä, poliittisista ja tunneperäisistä syistä, sivuuttaa.

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Koska ensimmäisessä käsittelyssä käyttämäni puheenvuoro Pispalan postiloista on herättänyt suurta mielenkiintoa kollegojen keskuudessa (Naurua), haluan kertoa teille, että sen puheenvuoron lisäksi lähetin kirjeen toimitusjohtaja Saviaholle, ja viisi minuuttia ennen tämän istunnon alkua sain Postilaitokselta soiton, jossa kerrottiin, että maanantaiaamuna Pispalan postilaatikossa on aika, milloinkaan postilaatikko tyhjennetään, siis siinä laatikossa, mistä oli tämä aika pois otettu.

Mutta valitettavasti en vielä tiedä, mihin aikaan se tyhjennetään, tyhjennetäänkö sekin kello 9 aamulla niin kuin se toinen. Jos näin on, joudun kyllä jatkamaan vielä tätä keskustelua aiheesta. Sekin on peruspalveluihin liittyvä kysymys, tietääkö postin lähettäjä, milloinkaan hänen kirjeensä lähtee. Minusta juuri tällaiset asiat, vaikka ne tuntuvat pieniltä ja naurettavilta, ovat kuitenkin tärkeitä kysymyksiä juuri peruspalvelutoiminnan osalta ja Postin käyttäjien oikeuksien osalta. Toivon hartaasti, että kaikki muutkin, jotka valittavat Postin toiminnasta, yhtä nopeasti saavat vastauksen ja korjauksen asioihinsa.

Minulla on kyllä toinenkin hyvä esimerkki: Minulla puoli vuotta on ollut semmoinen ongelma, että minulla ei ole saanut olla Helsingissä osoitetta, vaan posti on lähetetty Tampereelle. Viikko sitten tuli minulle lasku, että jos vielä haluatte, että kirjeenne, jotka on lähetetty Helsinkiin, lähetetään perässänne Tampereelle, niin maksakaa 50 markkaa, olkaa hyvä. Nyt ymmärsin myöskin tästä puhelinsoitosta, että minun ei tarvitse sitä 50:tä markkaa maksaa. Vaivaa on kyllä ollut hyvin paljon. (Ed. Lindroos: Hyvä päivä!) Kyllä minulla on ollut todella hyvä päivä.

Mutta niin kuin sanoin, niin toivon, että muitakin Postin käyttäjiä kohdeltaisiin yhtä hyvin. Tämä hyvä kohtelu ei kuitenkaan ole saanut minua muuttamaan mieltäni, vaan tulen äänestämään Postin yhtiöittämistä vastaan.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Paljon ovat Suomen keskustan näkemykset viime vaaleja edeltäneestä ajasta muuttuneet. Silloin keskustaa osoitteli Suomen maaseudun puolueen pientä ryhmää sormella siitä, kun postitoimistoja lakkautettiin, sanoen, että se on Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmän syy, siitä huolimatta että me kynsin hampain taistelimme silloin tuota toimenpidettä vastaan. Tätä käytettiin silloin keskustan taholta vaalivalttina ja he tekivät itsensä hyvin postipalvelumyönteiseksi puolueeksi. Kun katsoo, mitä mieltä tämä puolue tämän lakiehdotuksen suhteen on tällä hetkellä, niin voi selvästi nähdä sen eron, miten puolueen näkemykset muuttuvat muutamassa vuodessa. Tällaista on suomalaisessa yhteiskunnassa politiikka. Ja keskustaa ei häpeä yhtään, koska poliittinen muisti on kolme kuukautta.

Minä olen lähtenyt tässä asiassa, samaten kuin osaksi eduskuntaryhmä, palvelutavoitteesta: siitä, että posti, poliisi, Kansaneläkelaitos, puolustusvoimat ovat yhteiskunnan peruspalveluyksiköitä, joiden täytyy olla kiinteässä sekä valvontaa että taloudellisessa yhteydessä yhteiskuntaan. Ei voida kuvitella, että poliisista tulee osakeyhtiö, Kansaneläkelaitoksesta, ja puolustusvoimista eräänä päivänä osakeyhtiö, josta Venäjä ottaa 50 prosenttia ja Nato 50 prosenttia osakkeista; syntyy pattitilanne.

Tämä on ehkä liian kaukaa haettu esimerkki, mutta ei tällä tavalla voida mennä, ja Posti on eräs keskeisiä peruspalvelun turvaavia yksiköitä. Ei se sovi osakeyhtiöksi sen paremmin kuin muutkaan äsken mainitsemani instituutiot. Tietty instituutiot täytyy pitää perusturvayksiköinä valtion hallinnassa, suorassa hallinnassa, eikä laskea tähän suuntaan, mihin nyt ollaan menossa.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Retorinen ulvahdus kysymyksen muodossa: Onko ed. Aittoniemi kertonut tämän asian Pekka Vennamolle? (Ed. Aittoniemi: Monta kertaa!)

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Minäkin haluan korostaa Postilaitoksen peruspalvelutehtävää. Tietysti olisi hyvä, jos kansanedustajat oli-

sivat tutustuneet Postilaitoksen historiaan ja sillä tavalla myös muistaisivat, että ainakin tähän asti valtion kunnia-asiana on ollut se, että posti kulkee, oli sää mikä tahansa, tuisku tai sade. Postia on kuljetettu tässä maassa historian saatossa todella vaikeakulkuisten taipaleiden taakse hevosella, veneellä soutaen, jalan.

Näin on tehty, mutta ei ole mitään takeita, että jatkossa posti enää yhtä turvallisesti tulee kulkemaan. Nyt ollaan Posti yhtiöittämässä antamalla markkinavoimille tilaa myöskin tältä osin, ja täytyy sanoa, että se tulee tapahtumaan keskustan myötävaikutuksella, eli keskustapuolue kantaa tässä asiassa vastuun, kun se on valmis antamaan markkinavoimille tässäkin asiassa periksi.

Ed. M. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. O. Ojalalle täytyy nyt vielä kerran muistuttaa, että ei Postin yhtiöittäminen olisi mahdollista, ellei meillä olisi postitoimintalakia. Postitoimintalaki raamittaa hyvin selkeällä tavalla ja — haluan huomauttaa — lakitasoisesti sen Postin peruspalvelutehtävän, jota tänä päivänä ei määritellä mitenkään. Miten tämä voisi olla taaksepäin menemistä, kun me saamme aikaan erinomaisen peruspalvelutehtävän, julkisen palvelutehtävän määrittelevän lainsäädännön? Sen myötä Postin yhtiöittäminen on mahdollista.

Sitten haluan vielä todeta, että tuntuu hyvin omalaatuiselta myöskin vasemmiston tapa ajaa ammattiyhdistyspolitiikkaa vastustamalla yhtiöittämistä ikään kuin se olisi Postin henkilökunnan etu. Haluan vain huomauttaa, että jos tämä laki kaatuu, kaatuu myöskin henkilökunnan kannalta erinomainen solmittu eläkeratkaisu. Silloin palataan lähtöruutuun ja henkilöstö on tyhjän päällä. Sellaista riskiä en minä ainakaan halua olla ottamassa.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vastata ed. Markku Laukaselle sen, että hänen tulisi myöskin ymmärtää se, että jos henkilökunta on tätä asiaa vastaan, niin heillä kenties on pidempi kokemus kuin ed. Markku Laukasella Postin toiminnasta. Täytyy myöskin luottaa siihen, että henkilöstöllä on näkemystä sen työn sisällöstä ja toimivuudesta. Jos tässä yhteiskunnassa olisi suostuttu kuuntelemaan esimerkiksi työntekijöiden näkemyksiä erilaisissa yksityisissä yrityksissä ja valtion yrityksissä nykyistä paremmin, niin moni töppäys, mihin tämäkin hallitus on syyllistynyt, olisi jäänyt tekemättä.

Edelleen korostan myöskin sitä, että kun nyt osakeyhtiötetään Posti, niin on aivan selvää, että kyllä sitten liiketaloudelliset kannattavuusseikat syrjäyttävät peruspalvelutehtävät. Odottakaa vain, ed. Laukkanen!

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. M. Laukkaselle totean, että ensinnäkään mitään eläkejärjestelyjen uudistamista ei tarvita, jos tämä Posti- ja telelaitoksen yhtiöitys kaatuu. Entinen järjestelmään jää voimaan silloin eikä ole mitään tarvetta lähteä sitä muuttamaan.

Toisaalta kyllä postitoimintalaki on parempi kuin ei mitään. Totta kai! Mutta eihän se kuitenkaan kumoa sitä perustavoitetta, joka tässä hommassa on, eli yhtiöitystä. Yhtiöitys on se olennainen, ja sen sivutuote on postitoimintalaki. Yhtiöitys muuttaa Posti- ja telelaitoksen bisneslaitokseksi ja jotta tämä ihan raakana ei menisi perille, siihen tuli postitoimintalaki. Valitettavasti siihenkin jäi heikkoja kohtia, ja olen varma, että Postilaitos käyttää niitä hyväksi, eli lokerikkojako kerrostaloissa ja kauemmaksi jako taajamissa pientaloalueilla.

Niiden edessä tämä talo vielä on, ja minä toivon, ettei sitten ruveta hurskastelemaan, ettei tätä tarkoitettu. Täällä on äänestetty siitä, miten postia pitäisi jakaa, eli jos olisi haluttu antaa tiukat ohjeet, asia olisikin vähän toinen, mutta nyt jo tuli postitoimintalakiinkin väljyyttä, jota varmasti nämä bisneslaitokset käyttävät hyväkseen.

Ed. K a s u r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Markku Laukkanen paheksui vasemmiston toimia siinä, että me olisimme täällä ammattiyhdistysliikkeen asialla. Minä kehottaisin kuitenkin ed. Markku Laukkasta muistamaan sen, että me useita kertoja vuodessa olemme sen tilanteen edessä, että me yhden etujärjestön asioita täällä laintasoisesti käsittelemme. Pyytäisin muistamaan tämän ennen kuin alatte osoitella sormella tännepäin.

Ed. R a u r a m o : Herra puhemies! Aivan lyhyesti haluaisin tukea ed. Markku Laukkasen esittämää näkökohtaa siitä, että postitoimintalaki monelta osin vahvistaa peruspostipalveluja. Täytyy muistaa, että postitoimintalaki säädettiin melko suuren yksimielisyyden vallitessa valio-kunnassa. Sen lisäksi käytännöllisesti katsoen kaikki asiantuntijat pitivät postitoimintalakia erinomaisen hyvänä. Lisäksi haluaisin sanoa sen, että itse pidän Postin ja Telen yhtiöittämistä erit-

täin hyvänä asiana. Vasemmiston suuntaan toteaisin sen, että oli myös Postissa ja Telessä suuri joukko henkilöstöryhmiä, jotka olivat yhtiöittämisen kannalla.

Ed. T e n n i l ä : Arvoisa puhemies! Ed. Rauramolles vielä sanoisin, että enemmistö kuitenkin ammattiyhdistysliikkeeseen järjestäytyneestä Posti- ja telelaitoksen henkilökunnasta oli vastaan eli Postiliitto, ja te sivuutitte sen kannan eli enemmistön kannan nyt, jos ajatellaan määrällisesti näitä työntekijäryhmien kokonaisuuksia.

Ed. Rauramolles minä vain totean hyvin retorisesti, että te kannatatte Helsingin alueella sitä, että posti jaetaan jatkossa lokerikkoihin eli alkertoihin tämän kaupungin kerrostaloissa niin kuin muissakin taajamissa. Sitten kun se hetki tulee, minä olen varma, että kun ed. Rauramo on aika populistista politiikkaa lähtenyt vetämään, hän tulee siitä syyttämään en tiedä ketä, mutta jotakuta kuitenkin, vaikka kannattaa nyt täällä äänestyksessä tätä meininkiä. Hallitusta syyttää varmaankin!

Ed. M. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! Ed. Tennilälle vain on vielä syytä muistuttaa, että kaikki muut Postin henkilöstöryhmät paitsi Postiliitto olivat Postin yhtiöittämisen kannalla, kaikki muut paitsi Postiliitto. Siellä on useita henkilöstöryhmiä. Postiliitonkin kannalta — Postiliitto on myös ollut tekemässä tätä erinomaista eläkepakettia — sen voimaansaattaminen on äärimmäisen tärkeää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Kasurinen ed. Myllerin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Vehkaoja ed. A. Ojalan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Samalla kun eduskunta hyväksyy telelaitoksen osakeyhtiöittämisen, eduskunta edellyttää, että vammaisille välttämättömät telepalvelut turvataan ja niitä kehitetään."

Ed. Kasurinen ed. Myllerin kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että Posti- ja telelaitoksen yhtiöittäminen ei saa johtaa muutoksiin henkilöstön keskeisissä palvelussuhteen ehdoissa, ellei niistä sopijapuolten kesken toisin sovita."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

P u h e m i e s : Ensin päätetään lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Anttila S-L., Antvuori, Aula, Donner, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuh-
tanen, Häkämies, Ihamäki, Isohookana-Asun-
maa, Jansson, Jokiniemi, Järvilahti, Jääskeläi-
nen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis,
Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kemp-
painen, Kivelä, Kohijoki, Koistinen, Komi,
Korkeaoja, Korva, Kuittinen, Kuuskoski, Kää-
riäinen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen,
Laukkanen M., Laurila, Lehtinen, Liikkanen,
Lindqvist, Louvo, Malm, Markkula, Mattila,
Moilanen, Morri, Mäkelä, Mäki-Hakola, Möl-
sä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila,
Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäi-
nen S., Pokka, Puhakka, Rauramo, Renko,
Renlund, Rossi, Rusanen, Ryytänen, Saapun-
ki, Saari, Saario, Salolainen, Savela, Seivästö,
Suhola, Suhonen, Taina, Tiuri, Toivonen,
Uosukainen, Vanhanen, Vihriälä, Viinanen,
Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö,
Westerlund ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alaranta, Alho, Anttila
U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gus-
tafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi,
Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Jaa-
konsaari, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Kor-
honen, Koskinen, Laakkonen, Laaksonen, La-
hikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Lind-
roos, Louekoski, Luttinen, Luukkainen, Metsä-
mäki, Muttillainen, Myller, Mäkipää, Nikula,
Nyby, Ojala A., Ojala O., Paasio, Polvi, Polvi-
nen, Puisto, Pulliainen, Rajamäki, Ranta, Rask,
Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T.,
Räty, Rönholm, Savolainen, Seppänen, Skin-
nari, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tykkyläinen,
Ukkola, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vist-
backa, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja
Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Nissilä, Andersson, Biaudet,
Björkenheim, Dromberg, Iivari, Jouppila, Ju-
hantalo, Jurva, Kalliomäki, Kanerva, Koski,
Laakso, Laukkanen V., Lax, Lehtosaari, Leppä-
nen J., Leppänen P., Linnainmaa, Lipponen,
Luhtanen, Paakkinen, Paloheimo, Pekkarinen,
Peltari, Pura, Pykäläinen, Rehn E., Rehn O.,
Röntynen, Saastamoinen, Sasi, Takala, Tuomi-
oja, Turunen, Törnqvist, Varpasuo ja Väyrynen.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 88
jaa- ja 72 ei-ääntä; poissa 39. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan
päättäneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi päätetään perusteluja
koskevista ehdotuksista.

Äänestys ed. Vehkaojan ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Vehkaojan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 85
jaa- ja 73 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 40. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kasurisen ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Kasurisen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 91
jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 39. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi tuotevastuulain muuttamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 135

Talousvaliokunnan mietintö n:o 30

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty
lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi leipomotyö lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 108

Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 5

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laeiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta ja rikoslain 36 luvun 8 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 130

Lakialoite n:o 31

Talousvaliokunnan mietintö n:o 29

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 29. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Valtiovarainministeri **V i i n a n e n :** Herra puhemies! Vakuusrahaston toiminnan alusta alkaen hallitus on antanut sille tehtäväksi selvittää erilaisia vaihtoehtoja säästöpankkikriisiin ratkaisemiseksi ja edellyttänyt, että kaikki mahdolliset vaihtoehdot selvitetään perusteellisesti. Niistä haetaan sellainen arvio ratkaisumallista, joka on veronmaksajille kaikkein edullisin. Tätä työtä Vakuusrahasto on tekemässä, tehnyt koko ajan ja tekee tiettävästi tälläkin hetkellä.

Kun tänään on esiintynyt julkisuudessa tietoa, joiden mukaan säästöpankkiliiketoiminta pyrittäisiin pilkkomaan, jakamaan kilpailevien pankkiryhmien kesken, varmasti on olemassa eräs vaihtoehto tämänkin, jota selvitetään Va-

kuusrahaston toimesta. Tällä hetkellä kuitenkin ei ole olemassa minkäänlaista laskelmaa, ei hallituksen tiedossa ainakaan, jolla pystyttäisiin vertailemaan eri vaihtoehtoja, vaan työ jatkuu edelleenkin. Siinä suhteessa tällaiseen rauhattomuuteen ei ole mitään aihetta.

Edelleen tästä liiketoiminnasta on esitetty arvioita lähinnä säästöpankkijärjestelmän toimesta, mutta korostan, että sellaista arviota ei ole tällä hetkellä ainakaan hallituksen tiedossa. Mikä on Vakuusrahaston arvio, mikä on säästöpankkiryhmän arvio, se on aikanaan tuleva meidän käsittelyymme, kun nämä vertailevat laskelmat saadaan selville.

Olemme edellyttäneet ja on käynyt täysin selväksi niin kuin eduskunta hyvin tietää aikaisemmista keskusteluista, että omaisuudenhoito yhtiön aikaansaaminen on kaikissa mahdollisissa tapauksissa oleellinen asia. Se tullaan tarvitsemaan, olipa järjestely mikä tahansa, olko onpa se järjestely vaikka sellainen, että toimintaa jatketaan nykymuodossaan. Näin ollen pidän erinomaisen tärkeänä, että omaisuudenhoito yhtiöön liittyvä lainsäädäntö saadaan eduskunnassa pikaisesti valmiiksi, jotta tiedetään, mikä näköisiä vaihtoehtoja voidaan todellisuudessa käyttää.

Tämä tässä vaiheessa.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinanen puuttui tänämaamuisiin uutisiin ja totesi, ettei rauhattomuuteen ole aihetta. Minun mielestäni kyllä syynä rauhattomuuteen on se, että poliitikot ovat kytköksissä pankkeihin, emmekä pysty sen takia tekemään kunnollisia ratkaisuja tässä talossa, olivatpa ratkaisut mitä tahansa. Eihän se, mitä säästöpankeille nyt suunnitellaan tehtäväksi, ole mitään muuta kuin sama ratkaisu, mikä tehtiin STS-pankin osalta. Sama ratkaisumallihan siinä on, ja se tehtiin ilman eduskunnan suostumusta.

Kyllä jokainen järkevä on nähnyt, mistä tässä pankkitukilaissa tällä hetkellä on ollut kysymys. Kysymys on siitä, että ajetaan yksi pankkiryhmä alas. Minun mielestäni se on hyvin varteenotettava vaihtoehto. Toinen asia on, onko jotain muita malleja, jotka tulevat halvemmiksi tai kalliimmiksi.

Mutta jos tämä nyt on herättänyt hässäkkää SDP:n keskuudessa, niin minä vain kysyn, minkä vuoksi se on herättänyt hässäkkää. Heidän oman pankkinsa tilanne on nyt ratkaistu. Nyt ollaan ratkaisemassa toisen pankin tilanne samalla kaavalla. Jos te ette olisi niin kytköksissä pankkeihin,

niin me olisimme varmasti pystyneet tämän asian ratkaisemaan vuosi sitten.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinanen sanoi äsken, että ei ole rauhattomuuteen mitään aihetta, mutta hän kuitenkin samalla totesi, että Vakuusrahasto selvittää yhtenä vaihtoehtona, jota hän piti sellaisena, ettei tarvitse olla rauhaton. Ministeri Viinanen, te olette kuitenkin havainnut, että jatkuvasti julkisuudessa esitetään sellaisia vaatimuksia, jotka kohdistuvat säästöpankkiryhmän pilkkomiseen. Kuka eilisiltana television kuvaruudussa näki esimerkiksi pääjohtaja Voutilaisen lausunnon, niin ei hän ainakaan sen lausunnon perusteella voisi olla rauhallinen, vaan nimenomaan sekini viittasi siihen, että aihetta on olla rauhaton.

Mitä sitten tulee ed. Ukkolan äskeiseen puheenvuoroon, niin minusta turha on syyttää nyt siitä tilanteesta poliitikkoja, jos liikepankit tai jotkut muut suunnittelevat säästöpankkiryhmän pilkkomista. Olen kyllä sitä mieltä, että poliitikot pois hallintoneuvostoista, ja olen tätä täällä ehdottanut. Siitä ei tullut eduskunnan päätöstä, mutta ei se siitä huolimatta mielestäni ole syy säästöpankkiryhmän pilkkomispuheisiin ja -tavoitteisiin. Eihän se nyt johdu siitä, että joissakin säästöpankeissa on vielä tällä hetkellä esimerkiksi kansanedustajia.

Ed. T u o m i o j a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sosiaalidemokraattinen ryhmä on pitkän harkinnan seurauksena nyt valmis myötävaikuttamaan tämän vakuusrahastolain ja siihen liittyvän lisäbudjetin hyväksymiseen nimenomaan sillä edellytyksellä, että tästä saadaan väline tässä tilanteessa säästöpankkiryhmän tervehdyttämisen tukemiseen. Mutta silloin me lähdemme siitä, että tervehdyttämistä varten annetaan riittävästi aikaa ja työrauha tavoitteena se, että valtio voi aikanaan omistuksestaan luopua silloin, kun se on veronmaksajille edullisinta. Jos nyt olen oikein ymmärtänyt, niin ministeri Viinanen vahvisti sen, että tämä on myös hallituksen aie. Toivottavasti tämän jälkeen ei enää ole aihetta tuoda esiin päinvastaisia väitteitä, tai jos niitä tulee, ministeri Viinanen ja hallituksen edustajat ne torjuvat yhtä yksiselitteisesti. Se on mielestäni edellytys tämän lain eteenpäin saattamiseksi.

Ed. K o r h o n e n : Herra puhemies! Ministeri Viinanen totesi, ettei ole aihetta rauhattomuuteen. Voisi väittää, että viime päivinä, oli aihetta tai ei, eduskunta on ollut hyvinkin rauhaton,

nimenomaan hallituspuolueitten osalta. Käsiteltävänä olevan asian osalta opposition rauhattomuus johtuu lähinnä siitä, että veronmaksajat maksavat kaikki ne kustannukset, jotka näiden epäselvyyksien seurauksena tulevat.

Arvoisa puhemies! Pankkituen käsittelyn perusongelma on pankkitukilakien ja -normien jakautuminen eri säädöksiin, ponsiin, lakeihin, lisätalousarvioihin ja lisäksi vielä erilaisiin päätöksiin talousarvioitten yhteydessä. Tähän ongelmaan eduskunta ja valiokunnat ovat kiinnittäneet erityistä huomiota useissa eri yhteyksissä.

Eduskunta edellytti Valtion vakuusrahastolain käsittelyssä tammikuussa, että valtioneuvosto antaa tämän vuoden aikaa tiedonannon, joka pitää sisällään suunnitelman rahoitusjärjestelmän tervehdyttämisestä ja siihen käytettävistä keinoista. Eduskunnan piti saada samassa selvitys, voidaanko vakavaraisuusastetta tilapäisesti laskea, onko omaisuuserien arvostusta ja todennäköisten luottotappioiden kirjaamiskäytäntöä tiukennettu ja voidaanko sitä ehkä lyhentää. Olennaista tässä oli se, että haettiin mahdollisuutta näiden ratkaisujen kautta helpottaa pankkien rahoitusasemaa.

Lisäksi perustuslakivaliokunta on ottanut tämän syyskuun aikana kantaa vakuusrahastolakien epämääräisyyteen. Perustuslakivaliokunta toteaa kannanotossaan aivan oikein seuraavaa: ”Pankkituen ylivertaisen suuren valtionaloudellisen ja laajemman yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi hyvin suurta huolta olisi kannettava pankkituen normipohjasta ja sen rajoissa käytettävistä menettely- ja toimintatavoista. Asian normipohja on useista eri syistä syntynyt ikään kuin viipaleittain ja yleensä aina kiireessä.

Valiokunta korostaa pankkitukikysymyksen ja sen normiston kokonaisvaltaisen arvioimisen tarpeellisuutta. Esimerkinomaisesti voidaan mainita, että pankkituen ehtoja koskevat kysymykset ovat nyt hallituksen esityksen perusteella jäämässä kuluvan vuoden ensimmäisen lisätalousarvion perusteluihin. Asian merkityksen huomioon ottaen ehdoista tulee säätää lain tasolla.”

Pankkituen tähänastiset sääntelyesitykset ovat lähteneet liikkeelle täysin muodollisista päätöksentekomalleista. Olennaista on ollut se, mikä on organisaatio, eikä suinkaan se, mikä on pankkien tukemisen arvopäämäärä ja mikä on strategia ja minkälaisia erilaisia vaihtoehtomalleja ja käytännön menettelyjä on käytettävissä.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti samassa lausunnossaan huomiota myös paljon puhuttuun pankkialaisuuteen, salassapitovelvollisuuteen ja

uudisti aikaisemmin 1992 valtiopäivillä antamansa lausunnon. Lausunnossaan perustuslakivaliokunta sanoi valiokuntien tiedonsaantioikeudesta ja sen suhteesta esimerkiksi pankki- ja liikesalaisuuteen seuraavaa: ”- ettei 18 §:n 2 momentin voimassa oleva, sen paremmin kuin esityksen muutosehdotuksenkaan sanamuoto vastaa sitä, mitä valiokunta mainitussa yhteydessä lausui”.

Perustuslakivaliokunta totesi olevan ”kiistan lähtökohta, että valiokuntien tulee saada kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat tehtäviään hoidaessaan”. Valiokunta jatkoi: ”Valiokunnilla on siten yleinen tietojensaantioikeus, eikä valiokuntien asema tämän suhteen riipu esimerkiksi asianomaisen ministeriön tarkoituksenmukaisuusharkinnasta. Mainittu lähtökohta ei muuksi muutu, vaikka valiokunnan tarvitsemat tiedot olisivat oikeudelliselta luonteeltaan salassa pidettäviä. Perustuslakivaliokunnan tarkoittaman lähtökohdan mukaista siten on, että joidenkin tietojen kuuluminen esimerkiksi pankki- tai liikesalaisuuden piiriin ei sinänsä voi olla valtiopäiväjärjestyksen eli perustuslain mukainen peruste jättää ne antamatta valiokunnalle, joka pyytää niitä tehtävää varten.”

Toisin sanoen perustuslakivaliokunta on korostanut sitä, että pankkitukikysymyksen ja sen normiston kokonaisvaltaisen arvion tarpeellisuus ja asian merkitys huomioon ottaen pankkituesta ja sen ehdoista tulee säätää nimenomaan lain tasolla. Eduskunta on edellyttänyt, että valtioneuvosto antaa kokonaisvaltaisen esityksen eduskunnalle koko pankkilainsäädännöstä ja suunnitelmista, miten tulevaisuudessa aiotaan pankkien rahoitusjärjestelmän toiminta turvata ja mikä on sen kokonaiskustannus.

Siis on edellytetty, vaadittu ja toivottu selkeyttä kymmenien miljardien hallinnointiin ja siihen liittyvään päätöksentekoon, mutta aivan turhaan. Tässä sitä nyt taas ollaan. Käsitteilyssä on laki omaisuudenhoitoyhtiöstä. Lähtökohtana on puitelaki, jossa ei määritellä tuen ehtoja, ei hinnoittelua, ei varojen käyttöä, eli täysin avoin laki, jossa valtuudet siirtyvät eduskunnalta valtioneuvostolle ja Valtion vakuusrahaston virkamiesjohdolle.

Samanaikaisesti eduskunnassa on käsitteilyssä lisätalousarvio, jossa omaisuudenhoitoyhtiöitä varten myönnettäviin määrärahoihin tulee edellytyksiä, toiveita ja ponsia. Eli käytännössä lainsäädäntö tulee yhä repaleisemmaksi. Edelleen kokonaisvaltainen pankkilakipaketti jää puuttumaan. Asiaa ei säännellä lain tasolla vaan päin-

vastoin mennään yhä sekavampaa lopputulosta kohti.

Eduskunnan tahdonilmauksilla, edellytyksillä, ei siis ole mitään käytännön arvoa. Käytännön esimerkki siitä on nyt käsillä oleva laki, käsiteltävänä oleva laki omaisuudenhoitoyhtiöstä erillisenä lakina eikä mitään kokonaisvaltaista esitystä, joten tätä lakia käsiteltäessä on mielestäni katsottava kokonaisuuteen, ja silloin lain käsittelyn yhteydessä ei ole kuin yksi vaihtoehto: Lain on vastattava sisällöltään lisätalousarvion ajatusta. Silloin lain muotoilu on se, johon on kiinnitettävä erityistä huomiota. On aivan uskomaton tilanne, että meillä on samanaikaisesti eduskunnassa käsitteilyssä lisätalousarvion määräraha ja laki, jotka ovat jo valmiiksi ristiriidassa keskenään.

Esitys roska-pankeista ja perustelut niiden tarpeellisuudesta ovat olleet hyvinkin ristiriitaisia. Talousvaliokunnan mietintö on tässä suhteessa ristiriitaisuuksien summa kaiken kaikkiaan. Lain perustelut lähtevät liikkeelle siitä, että omaisuudenhoitoyhtiöt ovat yhtiöitä, jotka tuottavat yhteiskunnalle tappioita. Sinne siivotaan lain perustelujen mukaan enemmän tai vähemmän huonoa omaisuutta. Minun mielestäni pääsääntöisesti tullaan siivoamaan nimenomaan huonoa omaisuutta, kun taas valiokunnan enemmistön kanta oli mietintöä kirjoitettaessa, että omaisuudenhoitoyhtiöistä tulee jonkinlaisia omaisuuden hallinnointipaikkoja ja valvontakeino, jossa pankkituen kohtaantumista voidaan valvoa. Se on kyllä utopistinen lähtökohta, mutta voi joidenkin mielestä olla lähtökohta sekini.

Omaisuudenhoitoyhtiöön, roska-pankkiin tulee siirtymään miinusmerkkinen omaisuutta, jolla pankkien taseita ja pankkien toimintaa yritetään tervehdyttää maksattamalla ainakin osa tappioista veronmaksajilla. Ei tämä totuus miksiäkään muutu, kirjoitetaan sitten mietintöön aivan mitä tahansa.

Valiokunta on ottanut kantaa myös omaisuuden arvon määrittelyyn. Valiokunnan enemmistö on lähtenyt siitä, että omistajavastuu toteutuu, kun luovuttavan pankin kirjanpidosta siirretään omaisuus markkinahintaan roska-pankkiin. Tällöin valiokunnan enemmistön kannan mukaan kirjanpito hinnan ja markkina-arvon erotus jää pankille luottotappioksi ja omaisuuden omistajan vastuu toteutuu tämän kautta. Mutta pari lausetta myöhemmin samainen valiokunta toteaa, että markkinat ovat tällä hetkellä olemattomat tai ainakin niin ohuet, että omaisuuden arvoa ei pystytä määrittelemään tai testaamaan avoimilla markkinoilla. Jos sitä ei pystytä testaa-

maan eikä määrittelemään, on nyt ihme, mistä ns. markkinahinta sitten syntyy. Joka tapauksessa markkinahinta ei ole kuin yksi osa omistajavastuun toteuttamista.

Toinen osa on se, joka liittyy roskapankki-ideaan pankin näkökulmasta nimenomaan katsottuna. Kun ns. huono omaisuus saadaan putsettua pois, pankin arvo ja pankin tuotto lähtevät nousemaan, jolloin on luonnollista, että jäljelle jäänyt hyvä pankki lähtee tekemään parempaa tulosta ja tuottaa omistajilleen tuottoa. Mutta onko hyväksyttävää, että näin menetellään, veronmaksajien näkökulmasta katsottuna? Mielestäni näin ei tule olla eikä saa olla, vaan myös veronmaksajilla tulee olla oikeus parempaan tuottoon ja omaisuusarvon kohoamiseen, ja silloin vasta tapahtuu omistajavastuun toteutuminen.

Valiokunta käsitteli myös omaisuuden myynnin ajankohtaa mietinnössään. Valiokunnan enemmistö näkee tämänkin siten, että omaisuudenhoitoyhtiön realisointitoimet eivät saa häiritä muita markkinoita. No, markkinoitahan tässä suomalaisessa yhteiskunnassa ei ole saanut häiritä. Siksihän me maksamme tätä 90 miljardin laskua koko ajan. Tähänkin valiokunnan ajatuksen on mahdoton yhtyä, näkökulmaan, että veronmaksajien omistama yhtiö, roskapankki, on se, jonka on odotettava sitä, että muut saavat maksimoitua voittonsa, ja omaisuudenhoitoyhtiö ottaa sen, mitä jäljelle jää. Eihän tällä periaatteella voida lähteä liikkeelle, jos puhutaan siitä, että myös omaisuudenhoitoyhtiön pitää pelata liikeperiaatteella ja tuottaa voittoa ja nimenomaan maksimivoittoa näkökulmasta, jolla halutaan minimoida pankkituen kustannuksia.

Roskapankkilain, omaisuudenhoitoyhtiön, olkoon se nimi mikä tahansa, ainut perusta, millä sen voi yleensä hyväksyä, on lähtökohta siitä, että sillä voidaan minimoida veronmaksajien kontolle tulevia kustannuksia. Tähän ei laki anna tämän esityksen kautta mahdollisuutta, päinvastoin kylläkin voi tapahtua. Veronmaksajilla silloin, kun päätökset on tehty, että rahoitusjärjestelmien toimivuus turvataan, on oikeus vaatia, että se tapahtuu mahdollisimman pienin kustannuksin. Tämän edellytyksenä on edelleenkin se, että vanhojen omistajien ja johdon vastuullisuus pankin toiminnasta säilyy maksimaalisena. Millään muulla järjestelmällä pankkituen minimointi ei tule onnistumaan.

Valtion omistus ei ole eikä se saa olla mikään itseisarvo, mutta omistajan vastuusta päästäminenäkään ei saa olla sitä, johon nyt käsiteltävänä

olevalla roskapankkilaila pyritään. Kaikkein keskeisin kysymys koko pankkikriisin hoitamisessa on tasapuolisuus veronmaksajan ja omistajan osalta.

Roskapankkien väitetyt kuluja pienentävät vaikutukset ovat vähintäänkin kyseenalaisia. Väitteisiin siitä, että ne alentavat kustannuksia huonojen saamisten osalta, voi todeta, etteivät huonojen saamisten luottotappiot siitä vähene, että ne siirretään eri nimen alle. Pankkeillakin on tänä päivänä myös samanlainen mahdollisuus pankkitarkastusviraston kirjausohjeiden mukaan siirtää omaisuutta odottamaan parempia suhdanteita.

Valiokunnan käsittelyssä jäi kokonaan vaille huomiota se vaihtoehto, että roskapankit kasvatavat tai ainakin saattavat kasvattaa yhteiskunnan laskua. Tähän liittyy ns. moral hazard -ongelma, jolloin pankkien päämääräksi ei tulekaan enää tuen minimointi vaan tuen maksimointi. Se on hyvin luonnollinen lähtökohta pankkien näkökulmasta katsottuna. Pankit yrittävät maksimoida rahamäärän, jonka ne saavat, kun huonoa omaisuutta siirretään roskapankkiin. Mutta veronmaksajien kannalta se on erittäin huono vaihtoehto. Veronmaksajien puolustuskeinot sitä vastaan ovat erittäin rajalliset. Tällaisten riskien syntyminen muutenkin, kun usko ja luottamus koko pankkijärjestelmään ja valvontajärjestelmään on pettänyt täysin, on estettävä. Tätä taustaa vasten lainsäädännön on oltava niin tiukka, niin vähän houkutteleva, että se on viimeinen vaihtoehto, jota pankit tulevat käyttämään luottotappioidensa kattamiseen.

Nyt käsittelyssä oleva laki omaisuudenhoitoyhtiöstä ei sisällä mitään määräyksiä ehdoista, joilla omaisuudenhoitoyhtiö perustetaan, vaan kaikki jää valtioneuvoston vapaaseen harkintaan. Siinä ei edellytetä omistajavastuun toteuttamista, ei määritellä tuen perusteita. Näillä perusteilla on täysin mahdoton hyväksyä tätä esitystä, joka antaa yleisvaltuutuksen omaisuudenhoitoyhtiön perustamiseen.

Ehdotin käsittelyn yhteydessä valiokunnassa myös laajempaa, yksityiskohtaisempaa käsitellyä pankkituen ja tuen kohteiden julkisuudesta ja päätöksenteon läpinäkyvyyden periaatteesta. Siinä yhteydessä otin esille 18 §:ään liittyvänä ed. Seppäsen lakialoitteen, jolla olisi lähdetty siitä periaatteesta, että yli miljoonan markan luottotappiota tulisi kirjata pankkitarkastusvirastoon perustettavaan julkiseen luottotappiokisteriin. Tässä lakialoitteessa lähtökohtana on se, että pankkisalaisuus pääosin säilyy ennallaan, mutta

siihen esitetään poikkeamia, jotka mahdollistavat sekä pankkitukea myöntäville viranomaisille että myös talousrikoksia tutkiville poliisiviranomaisille tiedonsaannin luottotappioiksi kirjatavien erien yksityiskohdista.

Ikävä kyllä valiokuntakäsittelyn aikana nämä asiat eivät saaneet kannatusta. Yhä edelleenkin pankkisalaisuus, pankkituen avoimuus ja läpinäkyvyys jäävät entiselle tasolleen. Eli käytännössä siinä ei ole edetty ollenkaan. Se on hyvin valitettavaa ennen kaikkea veronmaksajien kannalta. Veronmaksajia huolettaa, mihin 90 miljardia markkaa menee, mihin se käytetään, liittykö siihen väärinkäytöksiä, kuinka paljon siitä on sellaisia luottotappioita, jotka ovat syntyneet rikollisella tavalla, joutuvatko tekijät vastuuseen jne. (Ed. Savolainen: 90 miljardia on edullisempi veronmaksajille kuin 100 miljardia!) — Aivan, jos se on edullisempi tapa. — Yhä edelleen on olennaista kansalaisten kasvava epäluottamus pankkeja ja pankkien johtoa kohtaan. Se ei korjaannu millään muulla tavoin kuin avoimuutta lisäämällä.

Arvoisa puhemies! Pankkituen valtavan suuren valtiontaloudellisen ja laajemman yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi on aivan välttämätöntä, että koko pankkituen normipohja ja sen yhteydessä ja käsittelyssä käytettävät menettely- ja toimintatavat säädetään kokonaisvaltaisesti. Kokonaisvaltainen laki ja kokonaisvaltainen normipohja on terve pohja lähestyä tätä asiaa. Ei tällainen voi jatkua enää pidempään. Pankkitukilakeja räpistellään milloin lisätalousarviossa, talousarviossa, milloin on ponsia, milloin on erillistä lainsäädäntöä. 90 000 miljoonaa on niin valtava rahamäärä, että se on saatava yksien kansien väliin. Pankkilait on saatava siinä muodossa käsittelyyn, että eduskunta voi käsitellä niitä kokonaisuutena ja kaikilta osin.

Tämän päivän uutiset korostavat epäluottamusta perustelulausumia ja ponsia kohtaan. Jos tiedot pitävät paikkansa, kuten epäiltävissä on, suunnitteilla on ollut, nimenomaan ainakin suunnitteilla, kaikkien aikojen puhallus yhteiskuntaa kohtaan. Puhalluksessa oli ilmeinen tarkoitus käyttää hyväksi lakia omaisuudenhoitoyhtiöistä. Varmuus siitä, ettei yhteiskunnan maksamaa pankkitukea käytetä väärin, saadaan ainoastaan sillä, että ehdot ja säännökset säädetään lain tasolla. Lisäksi ne tulee säätää niin tiukoiksi kuin vain mahdollista on.

Arvoisa puhemies! Tätä taustaa vasten esitän, että lain 1 § saa sen muodon kuin II vastalauseessa on esitetty.

Ed. H e l l e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korhonen osoitti puheenvuorossaan käsittelyssä olevan lain aukollisuuden erittäin monessa kohtaa. Tosiaan, pankkituen käsittelyssä ja tavassa hoitaa se yhteiskunnan moraalialia jäydetään kyllä valtavalla tavalla. Ihmettelen tosiaan, miksi ei asiaa hoideta niin, että kansalaiset voisivat edes jossakin määrin luottaa päätöksentekijöihin, luottaa asian hoitamiseen. Asken, kun katselin, kokoomuksen ryhmä puuttui melkein kokonaan, nyt on muutama tullut lisää, jopa jokunen asianosainenkin tänne. Keskustan ryhmä on edelleenkin hyvin vajaalukuinen asian käsittelyssä. Tämä osaltaan osoittaa tiettyä välinpitämättömyyttä tällaisen suuren asian käsittelyä kohtaan.

Oikeusministeri Pokka on useampaan kertaan kesän aikana sanonut, että heiltä tulee lakiesityksiä, joissa puututaan mm. ns. pankki- taikka liikesalaisuuteen niin, että asiat voitaisiin uskottavammin hoitaa. Mutta näitä esityksiä ei ole tullut. Niiden olisi pitänyt olla meillä käsittelyssä tässä, jotta voisimme luottaa, jotta voisimme uskoa, että asioita todella halutaan hoitaa niin kuin kansalaiset haluavat niitä hoidettavan.

Ed. K a a r i l a h t i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korhonen nosti esille keskeisen kysymyksen omaisuudenhoitoyhtiölakiesityksestä: pankkituen ehdot. On melko outoa lainsäädäntöä, että kansalaisten ja lainsäätäjien kannalta keskeiset ehdot ja tuet määritellään lisätalousarviossa, niin vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa kuin nyt mahdollisesti neljännessä lisätalousarviossa. Neljännessä lisätalousarviossa vielä kiinteä määräraha muutetaan siirtomäärärahaksi. Vaikkakin valtiovarainvaliokunta toteaa, että ehdot tulevat säilymään, niin tulevatko ne mahdollisesti säilymään myös sen jälkeen, kun siirtomäärärahat eivät enää kuluva vuotta koske?

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikaisemminkin olen kiinnittänyt huomiota siihen, että asian käsittely ei ole tapahtunut erityisestiään talousvaliokunnassa eikä myöskään eduskuntaryhmissä riittävän laajalla asiantuntemuksella, niin että olisi kuultu nimenomaan niitä pankkiryhmittymiä, jotka tässä ovat toimijoita. Se ei ole Pankkiyhdistys, vaan ne ovat nimenomaan pankkiryhmittymät ja muutkin kuin säästöpankkiryhmä, joka tässä on erityisesti innokkaana esiintynyt. Tässä mielessä asian käsittely vuoden kuluessa on johtanut sii-

hen pisteeseen, missä me nyt olemme. Sitä on koetettu paikata valtiovarainvaliokunnan verojaostossa, mutta lopputulos ei voi olla hyvä.

Ministeri Viinanenkin esitti keväällä, kun tämä oli talousvaliokunnassa, että tarkempia tietoja ei voida antaa. Nyt ed. Korhonen toi esille, että 1 §:n muutoksella voitaisiin tätä asiaa parantaa. Mutta täällä esimerkiksi ei ole hyväksytty sitä periaatetta talousvaliokunnan mietinnössäkään, että eduskunta vuosittain saisi edes kertomuksen siitä, millä tavoin tätä lähes 100:aa miljardia markkaa on käytetty. Kuitenkin Suomen Pankin, Kansaneläkelaitoksen, Alkon osalta tällainen kertomus vähäisemmissäkin asioissa annetaan. Tässä mielessä en ymmärrä, miten kontrolli voisi pelata. Ed. Korhonenkin, vaikka hän koetti tuoda esille, miten asioihin pitäisi puuttua, on kuitenkin sallinut sen, että näin vähäisellä asiantuntemuksella näin tärkeä asia on valiokunnassa voinut käytännössä mennä eteenpäin.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On tietysti ilmiselvää, että on syytä yhtyä niihin puheenvuoroihin, joissa on oudokuttu sitä, että pankkituen ehtoja ei kirjoiteta lainsäädäntöön vaan että ne liikkuvat budjettien myötä. Sinänsä tietysti, kun ehdot ovat lisäbudjeteissa, sieltä ne ovat kuljetettavissa ainakin erikseen sopimalla myös tukea saavien pankkien noudatettavaksi. Mutta sellaisinaan ilmeisesti budjettiperustelut eivät yksityisiä yhtiöitä edes sitoisi. Olisi toki selkeämpää ollut, että laki olisi pitänyt nuo ehdot sisällään.

Mitä ehtoihin tulee, ei voi välttää toteamasta sitä, että tässä suhteessa on jonkin verran hysteriaa liikkeellä. Otetaan pari esimerkkiä: salassapitokysymykset ja ne rikosoikeudelliset näkemykset, joihin nyt näyttää valiokunta kiinnittäneen huomiota. Viimeksi mainitut ovat jälkihoitoa, jolla ei ole itse asiassa mitään tekemistä jo tapahtuneiden asioiden kanssa. Meillähän ei voida vanhentumisaikoja taannehtivasti ryhtyä soveltamaan. Salassapitokysymysten osalta minusta on pahasti menty sekaisin siinä, kenellä on tietojensaantioikeus. Tästä on tehty yleisen tiedon kysymys. Ensiarvoisempaa olisi ollut toki se, että kaikilla asioita tutkivilla viranomaisilla olisi ollut vapaat mahdollisuudet saada tietoja riittävästi. En ole vakuuttunut, ovatko nekään oikeudet vielä kohdallaan. Ehkä yleisjulkisuus voisi olla kokonaan toinen mitalin puoli.

Mutta talousvaliokuntaa ihmettelen siinä suhteessa, ettei edes sitä pientä korjausta, jota 18 §:ään perustuslakivaliokunta esitti, ole vai-

auduttu tekemään. On aika omituista jättää rahastolle sellainen mahdollisuus, että sillä on oikeus antaa tietoja, ja sitten luetellaan iso liuta viranomaisia. Mutta miksi sille ei säädetä suoraan velvollisuutta? Siitähän tässä pitäisi olla kyse.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Kalliomäki merkitään läsnä olevaksi.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keskustelussa on pohdittu, miksei lakiin oteta tukiehtoja ja tuen julkisuutta koskevia säännöksiä. On valitettavaa, että keskustelijat eivät ole lukeneet talousvaliokunnan mietintöä, jossa vihreiden rinnakkaisaloitteen mukaiset kaksi säännöstä ovat. Ed. Skinnari kysyy, miksei näitä säännöksiä otettu lakiin. Hänen ei tarvitse korottaa ääntään kysyäkseen sitä täysistunnossa. Hän voi kysyä vierestään talousvaliokunnan puheenjohtajalta, minkä tähden nämä säännökset ovat jääneet vastalauseen asteelle. Ne tulevat tässä toisessa käsittelyssä äänestettäväiksi, ja sillä tul- laan punnitsemaan, kuinka moni kannattaa tukiehtojen ja tuen julkisuuden ottamista lakiin ja kuinka moni jättää sen vain täysistuntokeskustelun varaan.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kaarilahti kiinnitti aivan oikeaan asiaan huomiota. Jos säännöt, edellytykset ja muut ponnet ovat pelkästään talousarvion perustelujen lisänä, ne koskevat nimenomaan sitä rahamäärää, joka siellä on. Samanaikaisesti säädetään avoin laki, kuten puheenvuorossani totesin. Ristiriita on melko valtava. Eihän tarvita kuin yksi lisätalousarvio lisää ja sinne miljardi tai kymmenen miljardia lisämäärärahaa, ja laki on silloin käytettävissä, avoin omaisuudenhoitoyhtiölaki. Ei näissä ole mitään logiikkaa.

Ed. Skinnari kiinnitti aivan oikeaan asiaan huomiota. Aivan liian kiire asian käsittelyn yhteydessä on ollut. Siihen on useita eri syitä varmaankin, mistä kiire on johtunut. Mutta aivan uskomaton on se kiire, jolla tämän suuruusluokan asioita eduskunnassa käsitellään, viimeksi viime talven aikana nyt käsillä olevassa asiassa.

Voisi aivan hyvin kysyä ed. Niinistöltä niin päin, miksi ed. Niinistö ei ole huolehtinut siitä kokonaisvaltaisesta esityksestä, jota perustusla-

kivaliokunta on edellyttänyt eduskunnalta, ja sitä, että eduskunta toimii sen mukaan.

Ed. U k k o l a (vastausp uheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin puuttunut ed. Niinistön p uheenvuoroon, jossa hän sanoi, että pankkisalaisuus kysymyksessä ja salassapitoasioissa on esiintynyt hysteriaa. Hänen mielestään salassapitokysymys ei ole yleisen tiedon asia vaan kysymys on viranomaisvalvonnasta. Kysymys on päinvastoin. Nyt on kysymys nimenomaan yleisen tiedon asiasta. Ne, jotka maksavat tämän roskan ja laskun, 90 miljardia markkaa, ovat veronmaksajat. Heillä täytyy olla tieto siitä, mihin nämä varat ja rahat menevät, kenen töppäyksiä ja kenen velkoja tuetaan. Viranomaiset varmasti tämänkin lain perusteella, joka nyt sinänsä tehostaa käytäntöä, huolehtivat siitä, että rikolliset joutuvat linnaan. Mutta kysymys on siitä, että veronmaksajilla täytyy olla tieto, ja sitä laki ei anna. Sen vuoksi kyllä kannatan ehdottomasti ed. Korhosen lisäystä pankkiluottotappi oirekisteristä.

Minkä vuoksi pankkiluottotappion aiheuttaneet ovat niin erityisasemassa? Jopa yksityishenkilöt, protestilistalle joutuvat pienet eläjät, 200 markan laskun takia saattavat sinne joutua, ja nimi on julkisuudessa? Minkä vuoksi luottotappioita aiheuttaneet ovat niin erityisasemassa, että kokoomuskin, vaikka se puhuu tällaisesta rekisteristä, on nyt ottanut takapakkia tässä asiassa? Onko tässä jotakin salattavaa? Kertokaa se meille, jos on, että mekin ymmärrämme, koska ilmeisesti mistään muusta ei ole kysymys kuin siitä, että luottotappioissa on jotakin sellaista, jota ei voi kaikelle kansalle kertoa.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i (vastausp uheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin odottaisin vastausta talousvaliokunnalta siihen, miksi omaisuudenhoito yhtiön hallinnasta ei anneta vuosittain kertomusta. Minusta se pitäisi lakiin kirjata tai ellei se nyt ole mahdollista, korjata asia mahdollisimman pikaisesti. Vuosikertomuksesta pitäisi käydä selvästi ilmi, miten omaisuudenhoito yhtiölle asetetut tavoitteet on saavutettu. Ihmetelen tätä puutetta myös sen vuoksi, että kun vähän samanlainen hallituksen esitys oli tammi—helmikuussa eduskunnan käsittelyssä, silloin tämä pykälä oli siellä ja nyt se on sieltä poistettu eikä talousvaliokunta ole asiaan mitenkään puuttunut.

Pankkituen julkisuuteen haluaisin myös todeta, että minusta veronmaksajilla, jotka pankkikriisin joutuvat maksamaan, on oikeus saada tietää, mihin heiltä kerättyjä varoja käytetään. Mutta minusta valtiovarainvaliokunnan verojasto on asiaan puuttunut, ja asiaa täytyykin lukea yhdessä valtiovarainvaliokunnan mietinnön kanssa. Siitä tietysti voidaan keskustella, onko tämä vielä kukaan riittävän yksilöidysti esitetty, koska eduskunnan velvollisuutenahan on asettaa ne tavoitteet, joita me edellyttämme pankkituen julkisuudelta.

Ed. N i k u l a (vastausp uheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin lohduttaa ed. Jäätteenmäkeä, että hän pääsee toisessa käsittelyssä äänestämään vihreiden rinnakkaisaloitteen mukaisesta säännöksestä, jonka mukaan rahaston on annettava vuosittain kertomus, johon sisällytetään tiedot roskapankin vastuista ja velallisina olevista oikeushenkilöistä ja säätiöistä, taloudellisesta tuloksesta ja toiminnasta sekä tukiehtojen noudattamisesta. Tämä tulee eduskunnan päätettäväksi, ja siinä äänestyksessä nähdään, ketkä ovat todella lainmuutoksen takana ja ketkä puoltavat sitä vain puheessa.

Ed. U k k o l a (vastausp uheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Jäätteenmäelle sanoisin, että minä olen lukenut valtiovarainvaliokunnan mietinnön, joka juuri tuli pöydälle. Siinä sanotaan selkeästi, että Valtion vakuusrahaston on pankkituen ehtona lisäksi julkistettava säännöllisesti selvitykset tukea saavalle pankille aiheutuneista luottotappioista toimialoittein ja -alueittain. Eihän tämä ole sitä, mistä nyt on kysymys. Tämä on ihan eri asia. Kysymys on rekisteristä, julkisesta luottotappi oirekisteristä, josta nähdään nimi nimeltä, kuka tappion on aiheuttanut. Siitä nyt on kysymys eikä siitä, että rakennusfirmat ovat aiheuttaneet 60 prosenttia niistä tappioista, jotka firmat ovat aiheuttaneet, ja firmojen osuus tappioista on 80 prosenttia koko pankkituesta ja yksityiset henkilöt ovat aiheuttaneet 20 prosenttia. Emme me tällaisilla tiedoilla tee mitään, tai varmasti eduskunta tekee, mutta eivät ne kansalaisille sano yhtään mitään, ja kansalaisten oikeudesta saada tietoa nyt on kysymys.

Ed. G u s t a f s s o n : Arvoisa herra puhemies! Ed. Ukkola on viimeksi esille ottamassaan asiassa täysin oikeassa. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä oleva kohta siitä, että luottotappiot ilmoitetaan toimialoittein ja -alueittain, on niin

makrotason tieto, että sillä ei mitään todellista merkitystä ole.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraateille pankkien tukemisessa on ratkaisevinta veronmaksajan etu ja näkökulma. Siksi kaksi tavoitetta nousee ylitse muiden. Ensiksikin veronmaksajien rahoja saa kulua vain mahdollisimman vähän. Toiseksi tuen on oltava avointa ja rehellistä. Mitä avoimempi tukijärjestelmä on, sitä rehellisemmäksi muodostuu ilmapiiri pankkituen ympärillä ja ilmapiiri, joka nyt on tunkkainen, puhdistuu nopeammin.

Vakuusrahastolakia koskevaa talousvaliokunnan mietintöä tärkeämmäksi on tullut neljättä lisätalousarviota koskeva valtiovarainvaliokunnan mietintö. Tästä mietinnöstä on tulossa koko pankkituen nykytilaa koskeva varsin syvälinen eduskunnan tahdonilmaisu. Peräti valitettavasti vain on se, että se jaettiin meille kansanedustajille kello 14.21, ja aika harvat kansanedustajat ovat voineet vielä tänä aamuna viimeistelyyn tärkeään valiokunnan mietintöön perehtyä. Voi esittää vakavaa kritiikkiä siitä, että asiat etenevät nyt eduskunnassa aivan liian vauhdikkaasti ja myös poliittisessa mielessä väärässä järjestyksessä.

Pankkitukiasiansa kolme isoa kysymystä nousee ylitse muiden: pankkituen ehdot, sen valvonta ja pankkialaisuus. Asettaisin edelleen myös kyseenalaiseksi koko omaisuudenhoito-yhtiömallin, mutta kun se niinkin laajasti nähdään parhaana välineenä hoitaa pankkitukiasiaa myös veronmaksajan kannalta, olen valmis jotenkin hyväksymään omaisuudenhoito-yhtiön, kuitenkin tietyn reunaehdon.

Viime päivinä ja tunteinakin epävarmuuttani ovat kuitenkin lisänneet puheet säästöpankkileirin pilkkomisesta tavalla, joka rikkoo periaatteen, että valtion tuki on aina vastikkeellista. Pelko siitä, että valtiolle, veronmaksajille jäävät vain paljon puhutut roskat käsiin, on todellinen. Sosialidemokraateilla on lähipäivinä tarkan miettimisen paikka, kun laki tulee kolmanteen käsittelyyn. Mielestäni ministeri Viinasen puhe ei vakuuttanut, ja toivoisin häneltä nyt vielä, jos hän on kuulomatkan päässä, että hän ainakin vahvistaisi ed. Tuomiojan tulkinnan siitä, mikä säästöpankkileirin jatkoelämä on.

Arvoisa puhemies! Mielestäni talousvaliokunta on ohittanut aika kevyesti mietinnössään pankkialaisuusasiat, jotka ovat julkisessa keskustelussa olleet paljon esillä. Samalla kun Suomen kansaa ajetaan ennennäkemättömään yönkiristykseen, kansalaisten moraalista selkäranta-

kaa koetellaan käsittämättömäksi paisuneella pankkituella. Maksajilla tulee olla oikeus tietää, mihin heidän rahansa käytetään. Kansalaisten oikeustajun säilymiseksi ja yhteiskuntamoraalin ylläpitämiseksi yhteiskunnan pankeille antaman tuen käytöstä kansalaisille, veronmaksajille tulee olla saatavilla riittävän tarkat tiedot. Pankkituen avoimuuden lisääminen on minulle ja monille muillekin sosialidemokraateille ehdoton edellytys tuen myöntämiselle ehtymättömältä näyttävään pankkitukikaivoon. Suomen kansa tarvitsee nyt rehellistä tietoa henkisen hyvinvointinsa vuoksi.

Pankkialaisuuksia koskevia säännöksiä onkin tarvittavilta osin muutettava siten, että sellaisten yhtiöiden, konserninomaisten yritysryppäiden ja pääomistajien nimet, joiden johdosta pankit ovat saaneet huomattavia luottotappioita, esimerkiksi yli 2 miljoonaa markkaa, on voitava saattaa julkisuuteen. Tämä asia on ehdottomasti korjattava viimeistään talletuspankkilakia eduskunnassa käsiteltäessä. Tätä tarkoitettava lausuma tulisi myös mielestäni hyväksyä vakuusrahastolain kolmannessa käsittelyssä lain hyväksymisen ehtona. (Ed. Helle: Siellä on pykäläesityksiäkin!) — Tulen juuri tähän. — Vaikka en olekaan kaikilta osin hyväksymässä niitä yksityiskohtia, jotka sisältyvät ed. Seppäsen täällä jaettuun pykäläesitykseen koskien pankkialaisuutta, 18 §:n 2 momenttia, pidän sitä kuitenkin parempana kuin sitä, että laissa ei olisi mitään mainintaa asiasta. Tulen itse äänestämään tuon ed. Seppäsen esityksen hyväksymisen puolesta.

Itse olen pohtinut kahden miljoonan rajaa ja käynyt tätä asiaa lävitse myös erilaisten asiantuntijoiden kanssa. Tämä raja olisi ollut ehkä perustellumpi, mutta löytyy myös perusteita vetää raja yhteen miljoonaan. Joka tapauksessa on tärkeää, että raja on niin korkealla, että se leikkaa ns. syyttömät pois eli ne ammatinharjoittajat, yrittäjät, yhtiöt ja yksityiset kansalaiset, jotka ympäristömuutosten ja hallituksen väärän talouspolitiikan vuoksi ovat joutuneet vaikeuksiin ja ovat kansalaisia, jotka ovat tehneet ja yrittäneet tehdä työnsä mahdollisimman hyvin.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin todeta ed. Ukkolan puheenvuoroon, että minustakin olisi mahdollista kyllä, että listaus kaikista suurimmista tappion aiheuttajista voitaisiin tehdä, mutta se, että ryhdyttäisiin luettelemaan kaikki ne henkilöt ja yritykset, jotka ovat aiheuttaneet luottotappioita pankeille, on kyllä mahdottomuus. Niistä

listoista tulisi ensinnäkin niin pitkiä, että me emme kukaan niitä varmasti lukisi, mutta sitä kyllä kannattaa minusta miettiä, miten tulee kohdella niitä, jotka ovat todella paljon tappiota aiheuttaneet. On toki myönnettävä, että suuri osa niistä nimistä tuleekin jo julkiseksi sen kautta, jos yritys tai yksityinen henkilö on mennyt konkursiin tai on tullut pakkohuutokauppa. Nämä kaikki tiedot ovat kyllä silloin julkista tietoa.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Jäätteenmäelle voisi sanoa, että on yrityssaneerauskin julkinen asia sen jälkeen, kun asiat menevät oikeuteen. Minä en nyt ymmärrä, mikä tässä on niin hirveä asia. Yksityinen kansalainen ei tee miljoonan markan luottotappiota, eli siinä on kyllä jotain muuta tapahtunut kuin asunto ostettu.

Varsinaisesti pyysin puheenvuoron vastatakseni ed. Gustafssonille, kun hän kyselee sitä, mikä on säästöpankkileirin jatko eteenpäin. Minun mielestäni sen nyt jokainen järkevä ihminen tiesi, mikä on jatko. Sen jälkeen kun olisi perustettu omaisuudenhoito yhtiö tai perustetaan, niin sinne pannaan se suunnaton omaisuusmassa yrityksiä ja asuntoja, mitä säästöpankit ovat röyhkeällä toiminnallaan tehneet, siis sinne olisi siirretty tämä omaisuusmassa ja niihin liittyvät luotot. Niin sanotut roskalutot ilmeisesti olisivat jääneet SSP:n vastuulle, joka olisi pilkottu, ja se, joka ottaa tämän pankin hyvät osat eli talletuskannan, olisi sitten maksanut myös osittain näitä huonoja luottoja. Tämän piti minun käsittääkseni olla itsestäänselvää, mutta kun tätä pilkkomista ei tietyllä tavalla hyväksytty, se osoittaa jotain, kun poliitikot eivät sitä hyväksy. Mistä se johtuu? Kuinka moni teistä istuu SSP:n ja säästöpankkien hallintoneuvostoissa ja -elimissä? Tämänkö vuoksi vastustatte vai minkä vuoksi vastustatte aietta? Olisi hyvä tietää.

Oikeusministeri P o k k a : Herra puhemies! Äskeisessä ed. Gustafssonin puheenvuorossa toistuivat usean kerran sanat pankkituen avoimuudesta ja vastikkeellisuudesta, joten ajattelin muutaman sanan tähän vilkkaaseen keskusteluun myös omasta puolestani kertoa.

Viime talvena eduskunta lisäbudjetin yhteydessä kirjasi muutamia keskeisiä ehtoja sen pankkituen käyttämiselle, joka on tämän vuoden aikana käytännössä myös käytetty lähinnä säästöpankkiryhmän pelastamiseen ja jonka käyttämisestä huolehtimaan talvella perustettiin Valtion vakuusrahasto. Silloin eduskunta asetti ehdoksi,

että pankkituen pitää olla vastikkeellista, sen pitää olla avointa ja sen lisäksi kirjattiin ehto, että tuettujen pankkien tulee toiminnassaan asiakkaiden niin halutessa, olla aktiivisesti mukana yrityssaneerauksessa ja yksityisten henkilöiden velkajärjestelyissä.

Kesäaikana yksityisesti ja myös julkisuudessa kiinnitin huomiota siihen, että omien havaintojeni mukaan, sen mukaan kuin asiakkaat pankkisalaisuutensa unohtaen kertoivat, näytti siltä, että aika vauhdikas omaisuuden uusjako oli käynnissä kentällä. Yritykset, joilla oli ehkä paljon velkaa mutta oli myös mahdollisuuksia selviytyä, kun niillä oli omaisuutta, mieluummin pantiin nurin kuin niille annettiin edellytyksiä jatkaa. Näitä ongelmia tuli hyvin paljon kentältä.

Kun käytännössä varmasti meitä kaikkia kiinnostaa tietää, miten tämä eduskunnan toivomusluettelo, joka kesällä asetettiin, on toiminut, niin minäkin olen yrittänyt sitä vilpittömästi selvittää, mitä Vakuusrahasto, joka on nyt pantu paljon vartijaksi, käytännössä tietää. Käytännön aseman Vakuusrahastolla on ollut ja on edelleenkin erityistilintarkastusten suorittaminen, ja niihän on tehty ja tehdään parhaillaanakin.

Nyt havaitsin ensinnäkin sen, että kun eduskunta asetti ehdon tuen vastikkeellisuudesta, niin kun säästöpankkileiriä on pelastettu tähän asti pääomatukeen rinnastettavalla avustuksella, jota siis maksetaan luottotappioiden kerryttyä niin, että pankin vakavaraisuus pysyy säädetyissä rajoissa, niin tulkinta on ollut Vakuusrahastossa, että ei siihen voida asettaa esimerkiksi sellaista ehtoa, että tuki voidaan periä takaisin. Käytännössä me olemme nyt tekemisissä sellaisten miljardien kanssa, että ei näitä kymmeniä miljardeja ainakaan millään pankin tuotolla pystytäkään maksamaan takaisin.

Avoimuuden osalta täällä on useissa puheenvuoroissa todettu, että eihän avoimuus voi toimia niin kauan kuin on olemassa pankkisalaisuus. Kolmannen ehdon osalta, missä eduskunta toivoo myöntelemistä yrityssaneerauksissa ja velkajärjestelyissä, nyt on taas toisin päin, eli että jos pankki haluaa tervehtyä nopeasti, senhän kannattaakin olla hyvin häijy yksittäisille asiakkailleen ja katsoakin, että jos niiltä jotain omaisuutta saada, niin se otetaan pankin taseisiin, ja näin näyttää myös käytännössä luuta kentällä käyneen. Onko se sitten koko yhteiskunnan ja kansantalouden kannalta edullista, sitä sopii tässä talossa miettiä. Mitä maksaa, kun yritys kenttää menee nurin, jos se yritetään jossain vaiheessa taas laman voittamiseksi saada pystyyn, ja mitä

maksavat ne menetetyt työpaikat ja menetetty elämäntyö? Mutta tällaisia aika synkeitä havain-toja olen itsekseen tehnyt keskusteltuani aika laila useamman kerran sekä Vakuusrahaston että entisen pankkitarkastusviraston, nykyisen rahoitustarkastuksen kanssa.

Kun täällä puhutaan valvonnasta, että valvoja on paljon, niin se on varmasti totta, ja nyt omaisuudenhoitoyhtiön myötä ollaan luomassa lisää valvontainstrumentteja. Mutta ajatelkaapa ihan asiallisesti, mistä nyt keskustellaan ja mikä on valvonnan kohde. Valvonnan kohde on yli miljoonan asiakassuhteen pankki, ja kyllä käytännössä tilanne on semmoinen, että vaikka me kuinka olemme täällä erityistilintarkastuksia laittaneet käyntiin ja poliisikin omalta osaltaan rikollispuolta tutkii, niin rajansa on sillä, kuinka paljon yksi virasto Helsingissä pystyy paikallispankkien toimintaa kentällä tutkimaan.

Minun johtopäätökseni siitä yksittäisestä selvittelytyöstä, jota muutaman kuukauden aikana suoritin, oli, että eihän tällaista nykymuotoista pankkitukea pysty käytännössä niin hyvin ja yksityiskohtaisesti valvomaan, että tiedettäisiin, miten kentällä käytännössä toimitaan. Sitä paitsi vanha perinne juuri tässä tuetussa pankissa on ollut se, että itsenäisihän säästöpankit ovat olleet eivätkä ne ole katsoneet velvollisuudekseen kovin paljon edes kertoa eteenpäin Helsinkiin asioistaan. Sen jälkeen johtopäätöksenä on ollut, että jos tämä järjestely on näin hankalaa, niin miksi me sitä sitten ylläpidämme.

Minun mielestäni tämä tie, mille nyt eduskunta on astumassa, että ollaan erottamassa huonoja luottoja omaisuudenhoitoyhtiöksi, on ainoa järkevä tässä tilanteessa, koska silloin pystytään sentään rajattu määrä ottamaan erikseen niistä luotoista, jotka halutaan hoitaa, ja se hallinto järjestämään.

Myös kiinnitän huomiota siihen, että eduskuntakäsittelyssä valtiovarainvaliokunta ja talousvaliokunta näyttävät nyt kulkevan vähän eri polkua. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ehdot ovat selkeitä, ja talousvaliokunta on tyytynyt paljon yleisluontoisempiin mainintoihin, vaikka nähtävästi perustuslakivaliokunnan lausunto olisi ehkä antanut paljon tukevammankin pohjan täsmentää muotoiluja.

Kiinnitän myös huomiota siihen, että omaisuudenhoitoyhtiöhän ei ole pankki. Se ei ole rahalaitos, vaan se on tavallinen osakeyhtiö, joten näin ollen sen osalta ei voida lähteä samoista pankkisalaisuutta koskevista säännöksistä itsensänselvyytenä kuin rahalaitosten osalta. Näin

ollen se linja, jota lähinnä eduskunnan valtiovarainvaliokunta on avoimuuden suuntaan lähtenyt kulkemaan, on mielestäni ainoa järkevä tässä tilanteessa.

Mutta jos täällä kovin paljon puhutaan vastikkeellisuudesta, miten pankkituki saadaan takaisin, niin ei kai mitään muuta järkevää keinoa ole saada veronmaksajille näitä rahoja kuin katsoa, että tervehtynyt pankki eli säästöpankki myydään sellaiselle, joka pystyy sen hinnan maksamaan, koska muutoin tämä raha, mikä on mennyt, on kyllä menetettyä. En usko, että millään tuotolla lähes 40 miljardia markkaa pystytään maksamaan takaisin.

Kun puhutaan pankkituesta ja sen valvonnasta, niin pitää myös pitää mielessä, että on kaksi eri asiaa puhua rikoksista ja puhua siitä tuesta, mitä eduskunta myöntää, käytetäänkö se asianmukaisesti, niin kuin me täällä edellytämme.

Rikollispuolen ja lain muuttamisesta esitettyjen vaatimusten osalta varmasti on syytä toimia niin kuin eduskunta tahtoo, ja kyllä olen siinä käsityksessä, että nämä eduskunnan toivomat muutokset rikoslain tarkistamiseksi ovat aivan viikon, kahden sisällä tässä talossa käsiteltävinä. Toivon myös, että ne eivät hautautuisi lakivaliokuntaan, niin kuin sinne on moni muu hyvä ehdotus jäänyt odottamaan parempia aikoja eli eduskunnan suureen saliin pääsyä, joten tämäkin puoli kannattaa miettiä, ensin se, miten valvotaan, että se tuki, minkä me olemme myöntäneet, menee oikein. Sitten ovat nämä, jotka liittyvät holtittomaan luotonantoon, eli vahingonkorvauskanteisiin mahdollisesti johtavat asiat, ja sitten ovat vielä erikseen rikollisuuteen eli talousrikollisuuteen liittyvät asiat. Silloin kun keskustellaan väärinkäytöksistä, kannattaa aina pitää tarkkaan mielessä, mistä puhutaan.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. Z y s k o w i c z (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Pokka viittasi pankkituen avoimuuteen ja siihen, että sitä on vaadittu. Tämä avoimuus luonnollisesti tarkoittaa sitä, että pankkitukea ei pitäisi antaa piilevästi, vaan se, mikä pankkitukena annetaan, olisi avointa ja tiedossa olevaa taloudellista tukea.

Sen sijaan julkisuus ja julkisuuden lisääminen

näissä asioissa on toinen asia. Itsekin kiinnitin tämän lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä siihen huomiota. Mielestäni valtiovarainvaliokunnan mietinnössä neljänneistä lisäbudjetista on asianmukaisesti otettu kantaa julkisuuskysymyseen. Mietinnössä todetaan: "Valiokunta katsoo, että luotto- ja rahoituslaitoksia koskevan lain säädännön valmistelun yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, mitkä tiedot tulee edelleen säilyttää salassa pidettävänä ja mitkä olisi saatettava julkisuuteen. Valiokunta katsoo, että talousvaliokunnan on selvitettävä mahdollisuus saattaa pankkitukea saavien pankkien tietyn rajan ylittävät jo realisoituneet luottotappiot julkisiksi." Edelleen "valiokunta edellyttää, että pankkituen julkisuutta lisätään -."

Ministeri Pokka viittasi myös tutkintaan, mitä tässä yhteydessä edellytetään. Tältäkin osin mielestäni valtiovarainvaliokunnan mietintö on ansiokas. Siinähän valiokunta edellyttää, että kaikki taloudellista merkitystä omaavat luottotappiot huolellisesti tutkitaan pankkituen myöntämisen yhteydessä ja sen ehtona.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Gustafsson totesi puheenvuorossaan, että sosialidemokraateilla on nyt tässä yhteydessä tarkan miettimisen paikka. Minustakin demareiden nyt kannattaisi miettiä, kenen joukoissa seisovat, koska nythän demarit ovat hyväksymässä tällaisen mallin, jossa perustetaan omaisuudenhoito yhtiö huonosti hoidettujen pankkien päivähoitopaikaksi ilman tiukkoja ehtoja ja ilman toimintasuunnitelmaa.

Tiukennusehdot on liitetty valtiovarainvaliokunnan mietintöön, kuten täällä on moneen kertaan tullut esille. Niiden nimiin täällä moni on vannonut, mutta huomio, ne ovat kertakäyttöiset ja laukeavat ja raukeavat heti, kun lisäbudjetti on ohi. Ne liittyvät vain tähän yhteen lisäbudjettiin eivätkä mihinkään muuhun.

Olen sitä mieltä, että ehdot pitäisi ehdottomasti laittaa itse lakiin, ja siitähän nyt myös demareilla on tänään tilaisuus äänestää. Toinen tilaisuus on edessä vielä lisäbudjetin käsittelyn yhteydessä vastalauseeni muodossa.

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pankkituen ehdot on pariinkin kertaan vahvistettu nyt voimassa olevaan budjettiin, ja ne ovat voimassa lain veroisesti.

Kun lisämenoarviossa valtuuksia lisätään Vakuusrahastolle ja ehdot liittyvät tähän lisämenoarvioon, ne jäävät voimaan niin kauan kuin siir-

tomäärärahana oleva raha on käytettävissä. Tässä suhteessa ei ole mitään epäselvää.

Eräissä puheenvuoroissa on oltu huolissaan siitä, että talousvaliokunta ei ole riittävän perusteellisesti käsitellyt pankkisalaisuusasiaa. Minä vastaisin, että kyllä on, hyvin perusteellisesti ja tulee jatkamaan käsittelyä, koska valiokunnassa on parhaillaan työn alla luottolaitos- ja talletuspankkilaki, jossa pankkisalaisuudesta on omat pykälänsä. Varmuuden vuoksi on kutsuttu asian tuntijoita laaja joukko, että käydään valiokunnassa tämä keskustelu kerta kaikkiaan läpi. Sinne nämä pykälät kuuluvat.

Korostan vielä sitä, että pankkisalaisuus ei suojaa pankkia eikä sitä ole tarkoitettukaan suojaamaan pankkia. Eikä se suojaa omaisuudenhoito yhtiöitä, niillä on omat liikesalaisuutensa, ja niitä liikesalaisuuksia voidaan raottaa silloin, kun valtion tukea myöntävä viranomainen sitä haluaa, aivan jokaista penniä myöten. Pankkisalaisuus suojaa vain rehellistä pankkiasiakasta, ei vilpillistä, ei rikollista eikä huolimatonta. Kaikkien näiden jäljille päästään, pankkisalaisuus ei suojaa heitä. Toistan vielä, se suojaa vain rehellistä pankkiasiakasta.

Ed. M ä k i - H a k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oikeusministeri jälleen keran kesäisen puheenvuoronsa jatkoksi väittää, että tukea saava rahalaitosryhmittymä ajaa konkurssiin enemmän yrityksiä kuin jotkut muut. Tästä on Vakuusrahaston taholta tehty tutkimus eri rahalaitosryhmien osalta viime vuosilta, ja mitään eroa suhteellisesti ei ole huomattavissa. Tietysti yksityiskohdista ei voi mennä väittämään, ettei joitain tapauksia olisi, mutta esimerkiksi oikeusministeri oikeusministerinä ei ole yhtään tällaista asiaa konkreettisesti tuonut esiin.

Minä rohkenen väittää, että millekään rahalaitosryhmälle ei ole mitenkään helppoa eikä yksinkertaista ajaa asiakasta konkurssiin. Näitä puheita on helppo pitää, mutta niiden toteennäyttö ei kyllä näytä olevan helppoa.

Sanoisin vielä tähän lisäksi, kun on keskusteltu siitä, että jollekin rahalaitosryhmälle pitäisi tehdä sitä tai tätä ja jopa päättäjien taholta on otettu kantaa, että niin ja niin pitää tehdä ja ottaa se ja se kanta: Emme me voi mennä sanomaan näin. Meillä ei Vakuusrahastossa muuta periaatetta ole kuin tutkia tämä asia kunnolla ja ratkaista se niin, että se on veronmaksajille edullisin. Jos me etukäteen menemme sanomaan, että jotain pitää tehdä, niin minä väitän, että tämä tieto, tämä päättäjän etukäteistieto, tuottaa jo veron-

maksajille menoja. Eikä tämä ole luulo, vaan tämä on varma asia.

Siis nyt edelleen tutkitaan asioita. Kaikki asiat ovat näiden tukea saaneiden pankkien osalta auki. Sanoisin, että odotetaan rauhassa, ehkä muutama viikko, ehkä joku kuukausi, mutta ei tehdä tämmöisissä isoissa asioissa sellaisia päätöksiä ja kiirehditä päätöksiä sanomalla, että näin aiotaan tehdä, koska se aiheuttaa pääomaliikkeitä, ja sen lisäksi se aiheuttaa levottomuutta ulkomaisissa luotonantajissa.

Oikeusministeri P o k k a : Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Mäki-Hakolalle, että juurihan kerroin, että olen pyrkinyt vilpittömästi selvittämään Vakuusrahastosta, minkä verran he todella tietävät yksittäisten tuettujen pankkien ja yritysasiakkaiden tai yleensä asiakkaiden tilanteesta. He sanovat, että käytännössä on mahdotonta Helsingistä muutaman virkamiehen valvoo yksittäisten asiakkaiden tilannetta. He joutuvat luottamaan siihen, että asianomainen pankki tervehdyttää toimintaansa. Tämän kesällisen keskustelun jälkeen he kyllä kertoivat, että he aikovat tarkemmin ruveta tutkimaan luottotappioiden tilannetta, minkälaisista yritysten tappioista luottotappiot aiheutuvat, mutta se oli puhtaasti kesällisen keskustelun seurausta.

Koetin juuri kertoa, jos ed. Mäki-Hakola kuunteli tarkkaan, kuinka hankalaa käytännössä on asettaa sellaista suurta viranomaiskontrollia, joka pystyisi suurta pankkiryhmän asiakasryhmää valvomaan. Kun näin on, niin sen vuoksi me olemme, ed. Mäki-Hakola, tässä tilanteessa, että koetamme tätä tilannetta hallita perustamalla omaisuudenhoitoyhtiön, jolloin tuen käyttö ongelmaluottoihin olisi kontrolloidumpaa ja tiedetään, mitä tapahtuu. Sen, mitä sen jälkeen tehdään, mielestäni ministeri Viinanen kertoi. Tilannetta arvioidaan, mitkä ovat veronmaksajien kannalta edullisimmat vaihtoehdot.

Ed. M ä k i - H a k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Me näytämme oikeusministerin kanssa olevan hyvin lähellä samaa käsityskantaa. En minäkään sanonut näistä yksityisistä tapauksista mitään. Mutta me olemme tehneet vertailun eri pankkiryhmien välillä konkurssien suhteen, ja se ei näytä sellaista, että jokin pankkiryhmä, olipa se tukea saamassa tai tukea saamaton, olisi poikennut muista konkurssien lukumäärän suhteen. Kuten sanottu, yksityiskohdista täällä on todettu, että se on tavattoman vaikeaa. Meillä suoritetaan erityistilintarkastuksia, mutta

sekin on sanottu, kuinka pitkälle siinä voidaan mennä.

Ed. H e l l e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellä käyty keskustelu ministeri Pokan ja ed. Mäki-Hakolan välillä osoittaa, että pankkituessa ja sen valvonnassa on erittäin suuria aukkoja. Ministeri Pokka jopa puheenvuorossaan vaipui toivottomuuteen tämän asian suhteen. Toisaalta, kun ministeri Pokka totesi, että valtiovarainvaliokunta on huomattavasti selkeämmin mietinnössään puuttunut asioihin kuin talousvaliokunta, tarkoittaako tämä ministerin kannanotto, että on syytä muuttaa valtiovarainvaliokunnan mietintöä, toisin sanoen tehdä pykälämuutoksia, joita voidaan tässä istunnossa tehdä ja joista mm. vasemmistoliiton edustajat ovat tehneet ehdotuksia? Samoin vihreitten edustajilta ilmeisesti tulee muutosehdotuksia, juuri sen suuntaisia, jotka muuttaisivat tätä lakiesitystä lähemmäksi sitä, mitä valtiovarainvaliokunta on esittänyt toivomuksenaan. Nyt on kysymys siitä, säädetäänkö pykälissä näistä asioista.

Toisaalta kiinnitin huomiota siihen, että ministeri Pokka ei ottanut kantaa lainkaan tähän hyvin oleelliseen kysymykseen, onko kansalaisille oikeus saada tarkempia tietoja siitä, mistä pankkituki johtuu, mihin nämä rahat menevät. Meidän vasemmistoliiton edustajien mielestä tämä on oleellinen kysymys. Tässä punnitaan meidän demokratiamme syvyyttä. Tässä punnitaan yhteiskuntamme moraalialia.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa, kun lisäbudjettia käsiteltiin, kävi selvästi ilmi rikoslain uudistuksen kiireellisyys. Ministeri Pokka sitä sivusi, ja haluaisin tähdentää, että se tarkoittaa meidän näkemyksemme mukaan, että kaikilta osin. Koska se on hyvin suuri kokonaisuus, tämä on tärkeää sen takia, että oikeuslaitoshan meillä tukeutuu ja henkilöstöresurssien lisääminen taas sille puolelle on rajallista. Valiokunnan mietinnössähän esitetään vanhentumisaikaa pidennettäväksi kolmesta vuodesta vähintään viiteen vuoteen. Tämä varmasti on tarpeen, mutta viisi vuottakin on näissä raskaissa tutkimuksissa hyvin kyseenalaista, tuleeko se riittämään. Toivoin, että eduskunta nopeasti saisi rikoslain kokonaisuudistuksen ja ettei se täällä makaisi liikaa.

Toisaalta totean, että kyllä valtiovarainvaliokunnan täytyy jatkossa tietää, millä periaatteella näitä rahoja jaetaan ja myös kyetä sitä seuraamaan. Minusta tuon lain yhteydessä oleva lausu-

ma tai eduskunnan ponsi on välttämätön. Siinä tulisi edellyttää, että hallitus antaa toimintasuunitelman ja myös vuosittain siihen liittyvän kertomuksen, jolloin me pääsisimme hoitamaan tätä asiaa rauhallisesti niinä vuosina, kun raha on käytettävissä.

Valvonnasta totean sen, että ministeri Pokka aivan oikein sanoi — ei se minun mielestäni mitään toivottomuutta ollut vaan realismia — että pankkien lähikontrolli on se, jonka on pelattava. Se on saatava palautumaan siihen vanhan kansan hyvään tiukkaan aikaan, eli pankinjohtajat ja hallinnollinen omistus täytyy saada vastuullisemmaksi. Tällainen moninkertainen toinen toistaan kyttävä Helsinki-keskeinen organisaatio on liian viiveellinen, ja se maksaa veronmaksajille liian paljon.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valvonnan keskeisin ongelma on mielestäni se, minkälaiset ovat ne säännöt ja määräykset, joita pitäisi valvoa, ovatko ne riittävän selväpiirteiset. Tässä suhteessa mielestäni keskeisen ongelman muodostaa se, mitä omaisuuseriä siirretään omaisuudenhoitoyhtiöihin ja millä ehdoilla. Jos annetaan mahdollisuus siirtää paitsi kiinteistöjä myös toimivia yrityksiä, tulee tämän siirtohinnoittelun ohjeistaminen täysin mahdottomaksi ja syntyy hyvin suuri todennäköisyys, että tässä yhteydessä siirtohintoja manipuloimalla voidaan antaa piilopankkitukea. Sen takia, koska mielestäni koko asian suurin ongelma on kiinteistömarkkinoiden vakauttaminen, mielestäni tässä pitäisi rajata omaisuudenhoitoyhtiöitten toiminta koskemaan pelkästään kiinteistöjä ja niihin liittyviä lainoja.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Pokka sanoi, että pankkien ongelmia ei kyetä riittävästi valvomaan. Valvonnan pettämistä pidetäänkin yhtenä pankkikriisin syynä. Ministeri Pokka tarjoaa lääkkeeksi omaisuudenhoitoyhtiöitä. Omaisuudenhoitoyhtiöitä saatetaan tarvita muista syistä, mutta tulevien riskien välttämiseksi ei riitä, että perustetaan omaisuudenhoitoyhtiöitä, vaan pitää muuttaa koko suhtautuminen pankkien toimintatapoihin. Ajattelutavasta, jossa toimitaan yhteiskunnan vastuulla ja viranomaisvalvonnassa, pitää siirtyä sellaiseen toimintaan, jossa pankin omistajien ja pankin johdon vastuuta korotetaan aivan uudella tavalla. Se ei merkitse, niin kuin ed. Renko sanoi, paluuta vanhaan aikaan, vanhalla mallillahan tämä kriisi syntyi, vaan se

tarkoittaa sitä, että johdolla ja omistajilla on todellinen vastuu, yhteiskunnalla sanktiot tämän vastuun hoitamiseen, insentiivit toiminnan voimistamiseen ja viranomaisvalvonta kaiken tukena.

Herra puhemies! Toivon, että voin omassa puheenvuorossani, joka tulee myöhemmin, palata tähän asiaan.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pokka on ollut lähes ainoaksi kunniaksi valtioneuvostolle täällä tänään. Nyt saapuu sentään ministeri Viinanenkin paikalle.

Kun oikeusministeri kertoi puheenvuorossaan, mitä hän on itseksensä pohtinut ja mihin hän on tarttunut, niin minä kyllä odotin, että hän valtioneuvoston jäsenenä olisi enemmän käsitellyt sitä, mitä eduskunta edellytti valtioneuvostolta jo helmikuussa.

Totean vain kahtena yksityiskohtana, kun puhutaan pankkituen vastikkellisuudesta, avoimuudesta ja rehellisyydestä, että me mm. sanoimme näin: Pääomatuki on vastikkeellista valtioneuvoston määräämällä tavalla. Olisi ollut mielenkiintoista, että ministeri olisi selvittänyt, millaisen tavan valtioneuvosto on määrännyt.

Sitten ihan peruskysymyksenä hämmästyttää se, että valtiovarainvaliokunta joutuu mietinnössään toistamaan taas yhden asian ihan perusasiaina, joka jo helmikuussa tuli esille, eli eduskunta edellytti, että hallitus välittömästi ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin niin, että pankit noudattavat yhtenäistä luottotappioiden kirjaamiskäytäntöä. Tuntuu jotenkin kohtuuttomalta, että kun helmikuussa eduskunta on tämän selkeän päätöksen tehnyt ja viestin antanut valtioneuvostolle, niin ei hallitus ole ilmeisesti tästäkään asiasta huolehtinut, kun se täytyy taas uudistaa valtiovarainvaliokunnan mietinnössään.

Ed. G u s t a f s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Ukkolalle toteaisin, että hän vastasi minulle kysymykseen, jonka tein ministeri Viinaselle. Edelleen odotan nimenomaan ministeri Viinaselta kysymykseeni vastausta.

Jatkaisin myös suitsutusta ministeri Pokalle, jota edelleenkin pidän valtioneuvoston kaikkein tervejärkisimpänä ja elävää elämää lähinnä olevana ministerinä. Minusta oli upeata kuulla, kun rouva ministeri erityisesti esille nostamani asiat pankkituen avoimuudesta ja vastikkellisuudesta nosti puheenvuorossaan esille.

Aivan niin kuin ed. Lahti-Nuuttila hetki sitten totesi, niin se, mikä meitä kansanedustajia hermostuttaa, on se, että meidän yksimielisiin ponsiimme ja edellytyksiimme ei valtioneuvostotasolla eikä myöskään Vakuusrahastotasolla reagoida. Olisin itse vastikkeellisuusasiaan vielä liittänyt sen, että ainakin minulle on yhä edelleen vakuutettu, ja kyllä se eduskunnan yksimielisistä ponsistakin löytyy, että yhä edelleen on voimassa se, että osingonjaolle on asetettu kielto, kunnes yhteiskunnan tuki on maksettu takaisin. Tämä on minusta hyvin tärkeä asia, ja on tärkeä asia pitää se myös kansalaiskeskustelussa esillä.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehtäessä ensimmäistä pankkitukipäätöstä muistaakseni ihan ensimmäisenä kohtana oli nimenomaan se, että pankkituki on vastikkeellista. Kuten äsken oikeusministerin puheenvuorosta kuulimme, ilmeisesti tämä kohta on menettämässä merkitystään käytännön reaalielämästä johtuen. Tässä mielessä tulisikin mielestäni selvittää, täytyykö tätä eduskunnan päätöstä muuttaa. Nimittäin tosiasiaan on se, että tarvittaisiin koko vuoden 88 pankkitoiminnan tuotto, jotta kyettäisiin maksamaan edes korko tälle pääomalle, jota on käytetty.

Ed. Gustafsson peräänkuulutti sitä, että nämä tuet pitäisi saada julkisiksi. Olen samaa mieltä, mutta minusta ed. Gustafssonin puheenvuorosta unohtui yksi tärkeä näkökohta: Kyllä virheitä ovat tehneet myös pankinjohtajat. Ei yksin riitä se, että julkistetaan yritysten taikka muiden listoja. Aivan samalla tavalla pitää saada selvitys myös siitä, että virheitä tehneet johtajat saatetaan vastuuseen.

Ed. Mäki-Hakola puhui veronmaksajista, ja totta kai pitäisi toimia niin, että veronmaksajien etu mahdollisimman hyvin toteutuisi. Mutta minusta perusvirhe tapahtui jo silloin, kun lähdettiin tervehdyttämään kaikkein sairaimman ehdolla. Silloin olisi pitänyt voida jyvät ja akanat erotella toisistaan, ja silloin heti olisi tarvittu tämä omaisuudenhoitoyhtiöjärjestelmä, joka valitettavasti viime tammikuussa täällä romuttui.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Gustafssonin varsinaiseen puheenvuoroon. Hän siinä yhtyi ed. Ukkolan näkemukseen siitä, että lisäbudjettimietinnössä, joka nyt on jaettu edustajille, ei ole riittävästi puututtu ns. pankkisalaisuuteen.

Ed. Ukkola totesi, että ei riitä, että luottotap-

pioista julkistetaan toimialoitain ja -alueittain luettelo. Se ei riitä, mutta se on se, mihin lisäbudjettimietinnössä voidaan mennä edellytyksenä, koska siitä eteenpäin meidän täytyy muuttaa lakeja, ja lisäbudjetissa eduskunta ei muuta lakeja. Haluan tämän todeta hyvin painokkaasti sen takia, että kansanedustajien olisi oltava erittäin täsmällisiä niissä vaatimuksissaan, mitä he kuhunkin eduskunnan mietintöön vaativat. Lisäbudjetti ei ole oikea paikka puuttua pankkisalaisuuteen. En ole täysin vakuuttunut siitä, että vakuusrahastolakikaan olisi paras mahdollisuus puuttua pankkisalaisuuteen.

Oikea tapa on se, kuten lisäbudjettimietinnössä todetaan, että kun käsittelyssä on talousvaliokunnassa luotto- ja rahoituslaitoksia koskeva lainsäädäntö, siinä yhteydessä tehdään se, mitä lisäbudjettimietintö selkeästi toteaa: "Valiokunta katsoo, että talousvaliokunnan on selvitettävä mahdollisuus saattaa pankkitukea saavien pankkien tietyn rajan ylittävät jo realisoituneet luottotappiot julkisiksi." Tämä tarkoittaa sitä, että ei vaadita julkistettavaksi kaikkia luottotappioita. En ymmärrä, miksi pitäisi julkistaa niiden osalta, jotka eivät pyydä pankkitukea. Ei myöskään vaadita julkistettavaksi suuruusluokkaa miljoonan markan luottotappioita kontra 900 000, vaan erikseen harkitaan, mikä on se raja. Muuten täällä on käynnissä yleinen huuto-kauppa, ja aina tämä summa tulee olemaan väärä.

Oikeusministeri P o k k a : Arvoisa puhemies! Ed. Backman ihan oikein palautti meidät päiväjärjestykseen sikäli, että oikea paikka puhua yleisestä pankkisalaisuudesta on talousvaliokunnan käsittelyssä oleva talletuspankki- ja liikepankkilaki. Silloin kun puhutaan omaisuudenhoitoyhtiöön liittyvästä julkisuudesta, se on tietysti laki vakuusrahastolain muuttamisesta, joka meillä on täällä käsiteltävänä. Mutta ne ovat eri asioita. Omaisuudenhoitoyhtiö ei ole pankki vaan se on osakeyhtiö, jossa on erityissäännöksiä.

Ed. Hämäläisen puheenvuoron johdosta sanoisin, että ed. Hämäläinen puhui kyllä muutoin asiaa, mutta täytyy palauttaa mieleen, että valitettavasti tämän vuoden alussa menetettiin mahdollisuus vähentää veronmaksajille tulevaa taakkaa pankkien tervehdyttämisestä; silloin olisi ehkä kannattanut ajatella sitä omaisuudenhoitoyhtiötä toisin. Nyt on menetetty aikamoinen määrä rahaa ja ollaan tässä tilanteessa, että asia täällä ratkaistaan uudestaan. (Ed. Hämäläinen: Ministeri, mikä summa on menetetty?)

Nyt on kysymys kahdesta asiasta: On pakko hoitaa tämä akuutti kriisi, joka koskee säästöpankkiryhmittymää, ja sen lisäksi meillä myös täällä poliittisella puolella täytyy olla joku käsitys siitä, minkälaista pankkimaailmaa Suomi tulevaisuudessa tarvitsee, kun tiedetään, mikä on se ylikapasiteetitilanne, mikä meidän pankkitoiminnassamme kokonaisuudessaan on.

Ed. Mäki-Hakolalle huomauttaisin, että kylähän se aika hämmästyttävää on, että konkurssien määrä säästöpankkileirissään kaiken tämän tukimäärän jälkeen on näin voimakas. He ovat selittäneet minulle sitä niin, että kun heidän yrittäjäkanteensa on niin epäterve, niitä menee nuriin, ja siinä varmasti on osa totta, mutta luultavasti sen taakse kätkeytyy paljon sellaista, mitä kumpikaan meistä, ed. Mäki-Hakola ja minä emme tänään tiedä.

Ed. Kallio (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Gustafsson totesi varsinaisessa puheenvuorossaan, että verovelvolliset haluavat tietää, mihin heidän rahansa käytetään. Ihmettelen, minkä takia heille ei vastata. Vero-markkoja tässä tapauksessa käytetään säästöpankkien luottotappioiden kattamiseen lähes 100-prosenttisesti. Ihmettelen suuresti, ettei tämä ole mennyt perille, ja se ei ilmeisesti ole mennyt perille sen takia, että jopa eduskuntaryhmä esittää varjobudjetissaan, että osa pankkituesta käytettäisiin johonkin muuhun. Yliopiston rehtorit esittävät puheenvuoroissaan, että voidaan pankkituesta ottaa 2,5 prosenttia ja antaa näitä rahoja korkeakouluille. En yhtään ihmettele, että kansa ei tiedä, mistä on kyse ja mihin heidän markkansa menevät, kun tällaista esitetään.

Mitä tulee Säästöpankin jatkoon, niin pidän aivan epäviisaana sellaista toimenpidettä, että nyt leikataan huonot palat pois ja sitten luovutetaan tämä hyvä Säästöpankki ehkä pilkkahintaan jollekin toiselle pankkiryhmittymälle. Ainoa minun mielestäni oikea ratkaisu olisi se, että Säästöpankki luovutetaan jollekin toiselle valtion omistamalle pankille eli Postipankille, ja sanotaan se suoraan. Ei pilkkomisesta ole mitään hyötyä. Veronmaksajat kärsivät, jos huonot palat säilytetään ja pidetään ja hyvät palat annetaan pois.

Ed. Jäätteenmäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Louekoski moneen kertaan vakuutti, että pankkialaisuus on vain rehellisten pankkiasiakkaiden tukena. Olen kyllä ed. Louekosken kanssa tässä asiassa eri mieltä ja

ihmettelen, että tällaisia väitteitä vielä tänä päivänä eduskunnassa esitetään.

Pankkimaailmastaikin jo kuuluu toisenlaisia sanontoja. Esimerkiksi eilisessä vai tämänpäiväisessä Helsingin Sanomissa Kansallis-Osake-Pankin Pentti Rissanen totesi, että silloin kun pankeissa halutaan kieltäytyä vastaamasta epämiellyttäviin asioihin, vedotaan pankkialaisuuteen. Minusta meidän on täällä, ei tänä päivänä eikä tietystikään lisätalousarvion yhteydessä mutta myöhemmin kyllä, uudelleen mietittävä liikesalaisuus-käsite ja mahdollisesti katsottava myös, mitä pankkialaisuus-käsitteellekin on tehtävä.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Eduskunta on tällä viikolla käsitellyt kahta suomalaisen yhteiskunnan vaikeinta kysymystä: työttömyyttä ja pankkitukea. Ilman näitä herra valtiovarainministerikin voisi viettää tämän iltapäivän paljon levollisemmalla mielellä.

Tänä päivänä esillä on pankkituki, sen valvonta, sen julkisuus, ja käsiteltävänä oleva lakiehdotus antaa aiheen kahden tyyppiseen pohdintaan. On pohdittava sitä, miten pankkituen käyttö järjestetään, minkälainen vakuusrahastolainsäädäntö on, mikä on sen julkisuuden määrä ja miten pankkituen julkisuus käytännössä toteutetaan. Mutta tämän ohella tämä viikko ja tämän viikon eduskuntakeskustelut ovat mielestäni antaneet aiheen pohtia myös sitä, ovatko sisäpolitiikan mannerlaatat tietyllä tavalla liikkeessä, onko syntymässä uudenlaisia poliittisia ryhmittelyjä, ja tämä koskee nimenomaan sosialidemokraattista puoluetta, kansallista kokoomusta ja tietysti keskustaa, joka voi katsella kummallekin puolelle, miten toisaalla murrutaan ja toisaalla liikutaan.

Arvoisa puhemies! Pankkituen valvonnasta ja käytöstä sekä hallitus että eduskunta ja myös monet valiokunnat ovat moneen otteeseen yksimielisesti todenneet seuraavia asioita: Tuen on oltava julkista. Sen on oltava vastikkeellista. Sen käyttöä on voitava valvoa, eikä tuki saa vääristää kilpailua. Lisäksi tuen on koiduttava omasta syyttään vaikeuksissa olevien velallisten eikä pankkien itsensä hyväksi. (Ed. Skinnari: Tuttuja virkkeitä!) Viimeksi tämän lakiesityksen johdosta antamassaan lausunnossa eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut, että nämä ovat niin keskeisiä asioita, että niiden on oltava säännöksissä, niistä on säädettävä lailla eikä ponsilla tai budjetin perusteluilla. (Ed. Savolainen: Juuri näin!)

Nyt vakuusrahastolakiin ei sen enempää hallitus kuin talousvaliokunnan enemmistökään ehdota säännöksiä näistä periaatteista, joista jatkuvasti on puhuttu. Erikoista mielestäni on, että sosialidemokraattinen puolue, joka vielä tammikuussa kannatti tiukkoja ehtoja julkisuudesta ja muusta, ei enää pidä tarpeellisenä ottaa näitä lakiin. Sama koskee tietysti hallituspuolueita. On syytä kysyä, mikä on nyt johtanut siihen, että kansantalouden pahinta ongelmaa ja kansalaisten verovarojen suurinta käyttökohdetta ei haluta sen enempää hallituspuolueiden kuin suuren oppositiopuolueenkaan taholta ohjata ja valvoa tehokkaasti lainsäädännöksiin. (Ed. Rätty: Oma leh-mä ojassa!)

Kannattaa panna merkille, että vielä viime syyskuun lopussa SAK:n työvaliokunta vaati, että pankkituen on oltava vastikkeellista, avointa ja julkista. Samoin SAK vaati pankkisalaisuutta koskevia säännöksiä väljennettäväksi. Näyttäisi nyt siltä, että sosialidemokraattinen puolue on kerrankin eri linjoilla kuin SAK, mutta tällä kertaa jyrkästi veronmaksajia ja myös SAK:n omaa jäsenkuntaa vastaan, kun se ei vaadi julkisuutta ja tukea koskevia ehtoja lakiin vaan jättää ne ohimenevien budjettiperustelujen ja vielä ohimenevämpien ponsien varaan.

Tukiehdot on otettu tämän vuoden ensimmäiseen lisätalousarvioon. Siinäkään ei ole tuen julkisuudesta mitään mainittu. Samat ehdot on otettu ensi vuoden talousarvioehdotukseen, ja näin myös tänään pöydälle jaetussa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä osoitetaan, että nämä tukiehdot sinänsä koskevat myös tätä neljättä talousarviota. Mutta edelleenkin mikään ei takaa tämän tuen julkisuutta, vaikka sitä on jokaisessa puheenvuorossa vaadittu. Julkisuutta koskevaa säännöstä ei ole muotoiltu muualla kuin vihreiden rinnakkaislakialoitteessa, josta talousvaliokunnan mietinnön vastalauseessa on säännös.

Kannattaa muistaa, että tämä sama eduskunta tammikuussa hyväksyi yksimielisesti vakuusrahastolakiin otettavaksi tukiehtoja koskevat säädökset, otettavaksi kertomuksen Vakuusrahaston toiminnasta, joka takaa tuen julkisuuden. Vihreiden rinnakkaislakialoitteessa tukiehtoja koskeva säännös, vakuusrahastolain 12 §:n 1 momentti, on sanasta sanaan samansisältöinen kuin lepäämään äänestetyssä laissa. Nyt se ei näytä kelpaavan kenellekään. Tammikuussa olimme yksimielisiä, että tammoinen säännös tarvitaan lakiin. Tämä päivä, tässä käsittelyssä käytävä äänestys mittaa sen, kuka kansanedusta ja seisoo puheidensa takana.

Jos tukea koskevat ehdot jätetään budjettiperustelujen varaan, niin ne on jatkuvasti toistettava. Nyt neljännessä lisätalousarviossa tukimiljar-dit ehdotetaan siirtomäärärahasiksi, ja silloin tietysti sinä aikana, kun niitä käytetään, tukiehdot ovat budjetin perusteluissa voimassa, mutta jotta muuta määrärahaa koskevia ehtoja ei enää välttämättä olekaan. Tukiehdot voidaan poistaa yksinkertaisesti vain jättämällä ne pois jostain tulevasta budjetista.

Me ehdotamme siis rinnakkaisaloitteessamme, joka on talousvaliokunnan mietinnön I vastalauseessa, tukiehtoja koskevaa säännöstä, joka vastaa täsmälleen yli vaalien äänestettyä säännöstä. Yli vaalien äänestetyssä säännöksessä todettiin julkisuudesta vain, että rahastosta annetaan kertomus. Me ehdotamme, että kertomuksessa on nimenomaan osoitettava omaisuudenhoitoyhtiön vastuut ja velallisena olevat oikeushenkilöt ja säätiöt, omaisuudenhoitoyhtiön taloudellinen tulos ja toiminta sekä näiden tukiehtojen noudattamisesta saadut havainnot. Niin kuin totesin aikaisemmin, perustuslakivaliokunta on nimenomaan ehdottanut ja esittänyt, että nämä tukiehdot otettaisiin lakiin eikä budjetin perusteluihin. Se on talousvaliokunnalle kaikella riittävällä yksityiskohtaisuudella kerrottu. Valiokunta ei ole tähän kannanottoon, vaikka se oli perustuslakivaliokunnan yksimielinen kannanotto, millään tavoin puuttunut, se on sivuuttanut sen asian.

Tuen julkisuutta koskeva ehdotus ei loukkaa pankki- eikä liikesalaisuutta. Ne eivät ole absoluuttisia, ne väistyvät muiden intressien edestä. Kun pankki hakee julkista tukea, se asettuu tekemisiin veronmaksajien rahojen kanssa. Jo tehdesään päätöksen tuen hakemisesta se tietää, että nyt pankkisalaisuus murenee monelta merkittävältä osalta. Tietysti myös viranomaisilla on omat salassapitovelvollisuutensa, mutta silloin kun jaetaan yhteistä rahaa, ne eivät voi olla ehdottomia. Vanha periaate on, että yksityinen intressi väistyy tärkeämmän julkisen intressin edessä, eikä joidenkin huonojen liiketoimien salassapito voi olla niin tärkeää, että se syrjäyttäisi jokaisen veronmaksajan oikeuden tietää, mitä hänen maksamillaan verorahoilla on tehty. Se on pohjoismainen ikivanha perinne, joka kyllä — mikäli se meistä vihreistä on kiinni — säilyy tämänkin käsittelyn jälkeen vallitsevana.

Myös pankin asiakkaan saama tuki merkitsee julkisen selvittelymenettelyn vaihtoehtoa. Siinä julkisessa selvittelymenettelyssä kyllä tuodaan julkisuuteen kaikki se, mitä yrityksessä on tapah-

tunut, eikä sen vuoksi minusta ole mitään syytä myöskään liikesalaisuuksien puolesta kantaa huolta. Kun pankkitukea käytetään huonojen liiketoimien aiheuttamien luottotappioiden peittämiseen, niin se asia tulee julkiseksi sitä kautta.

Talousvaliokunta ei ole kiinnittänyt huomiota myöskään siihen, että perustuslakivaliokunta nimennomaan totesi tässä yksimielisessä lausunnossaan, että omaisuudenhoito yhtiön hankkima varallisuus on rekisteröitävä, on tehtävä julkiseksi, mitä omaisuudenhoito yhtiö saa. Kiinteistöjen osalta lainhuudatusvelvollisuus on ilman muuta olemassa, ja itse asiassa viranomaiset huolehtivat, että lainhuudot tulevat julkisiksi. Osakerekisterit ovat kaikkien nähtävillä. Olisi ollut aivan perusteltua, että talousvaliokunta olisi myös todennut sen, minkä perustuslakivaliokunta yksimielisesti totesi, että omaisuudenhoito yhtiön on rekisteröitävä myös osakeomistuksensa, jotta sitä voidaan seurata. Joka tapauksessa kun sekä osake- että kiinteistörekisterit ovat julkisia, minä vuoksi ei haluta, että näistä esitetään kootusti tietoja vuosittaisessa omaisuudenhoito yhtiö kertomuksessa, jonka Valtion vakuusrahas to yhtiön omistajana antaa eduskunnalle?

Julkisuus takaa myös sen, että näitä tukimuotoja ei jaeta pitemmälle kuin on välttämätöntä. Se takaa sen, että omaisuutta ei realisoida mitättömään, huonoon hintaan, ja ennen kaikkea se takaa sen, että myös omaisuudenhoito yhtiö ajetaan vuosien mittaan alas silloin, kun realisointimahdollisuudet ovat mahdollisimman hyvään hintaan käytetty.

Omaisuu denhoito yhtiön alasajoon palaamme vielä kolmannessa käsittelyssä, koska tavoitetta on sinänsä vaikea kirjoittaa säännökseen. Riittää, että valtiota omistajana sitoo eduskunnan kannanotto tästä.

Myös rikoslain osalta on tietysti tärkeätä, että rikokset, väärinkäytökset, voidaan rangaista, mutta kannattaa muistaa, että taannehtivaa rikoslakia ei eduskunnassa nyt sentään pystytää säätämään. Tästä ovat oikeusministeriön asiantuntijat aivan perustellusti muistuttaneet valtiovarainvaliokuntaa.

Sitten, herra puhemies, poliittisiin näkökohtiin, näihin mannerlaattojen liikkumiseen. Me olemme nähneet, että kokoomus on osoittautunut epäluotettavaksi hallituspuolueeksi. Sosialidemokraattinen puolue elää loistokautta. Se voi laskea, että vuoden, viimeistään kahden päästä se on hallituspuolue. Miksi puolue asettaisi sellaiset pankkituen ehdot, että itse hallituksessa toimissaan se joutuu tekemään perusteellista tiliä ve-

ronmaksajien rahojen käyttämisestä? Tämä on oma ajatukseni, kun olen koettanut miettiä, minä tähden sosialidemokraattinen puolue ei ole tällä viikolla voinut hyväksyä säännöksiä, jotka se yksimielisesti hyväksyi tammikuussa vakuusrahas to lakiin. Sosialidemokraattinen puolue harjoittelee hallituksessa oloa jo oppositiossa ollessaan. Se on tietysti hyvä, jokaisen puolueen velvollisuus on sitä tehdä, mutta minusta on tärkeää nostaa julkiseen keskusteluun, jos tämä harjoittelu tehdään veronmaksajien rahojen kustannuksella.

Täällä on monessa puheenvuorossa vaadittu pankkituelle ehtoja, vaadittu pankkituen julkisuutta. Kertaan vielä, että talousvaliokunnan I vastalauseessa olevat tukiehtoa koskevat säännökset, vakuusrahas to lain 12 §:n 1 momentti, ovat täsmälleen saman sisältöisiä kuin lepäämään jätetyssä vakuusrahas to laissa. Tuen julkisuutta koskeva 19 b § on pääsääntönsä osalta täsmälleen samanlainen. Vakuusrahas tosta annetaan vuosittain eduskunnalle kertomus. Me olemme vielä tässä säännöksessä varmuuden vuoksi sanoneet, mitä siinä ainakin on oltava. Tämän kertomuksen johdosta on mahdollisuus saada julkisuuteen riittäviä tietoja pankkituen käytöstä sen lisäksi, mitä vielä ed. Seppäsen säännös julkisesta luottotappiörekisteristä tuo. Korostan, että ed. Korhosen ja ed. Seppäsen esitykset, joita vihreiden piirissä kyllä kannatetaan, ovat erillisiä. Nämä ovat kaikki eri kokonaisuuksia: tukiehdot, tuen julkisuus, luottotappiörekisteri ja omaisuudenhoito yhtiön alue.

Arvoisa puhemies! Ennen kaikkea äänestyksessä tänä iltana punnitaan se, kuinka moni on valmis puheissa kannattamaan pankkituen tarkkoja ehtoja, julkisuutta ja avoimuutta, ja kuinka moni sitten loppujen lopuksi on valmis äänestyksessä niitä kannattamaan. Kannattaa muistaa se, että yhdenkään kansanedustajan puheita ei panna täytäntöön, mutta jokaisen kansanedustajan päätöksellä syntyvä laki pannaan täytäntöön. Se on kuitenkin meidän työme päätuote.

Ed. K a l l i o m ä k i (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olen yllättynyt siitä, että ed. Nikula, valtiosäännön asiantuntija, heittää samaa roska-pankkisumua ihmisten silmille, jota Esko Ahon hallitus on ahkerasti heittänyt jo kuukausikaudella. Ed. Nikula viittasi tammikuun pankkituineuvotteluihin. Silloin oli kysymys eduskunnan määräenemmistöllä tehtävistä ratkaisuksista. Sitä mahdollisuutta sosialidemokraatit halusivat käyttää hyväkseen toimimalla niin, että pankki-

tukea todella voitaisiin vähentää, ja silloin haluisimme talouspolitiikan muutoksen kautta vaikuttaa asiaan. Se olisi ollut mahdollista siinä tilanteessa. Se kuitenkin ei onnistunut, koska hallitus piti päänsä, valitettavasti, ja nyt etenemme sillä virheellisellä linjalla.

Tällä kertaa käsittelyssä on vakuusrahastolaki ja muodossa, jossa mennään yksinkertaisella enemmistöllä eteenpäin. Vihreät ovat tämän kylä havainneet ja ovat vetäytyneet vastuusta, siirtäneet avoimen valtakirjan hallituksen ja hallituspuolueiden käyttöön. Me lähdemme siitä, että asian julkisuus ja painavuus antavat mahdollisuuden siihen, että voimme vaikuttaa siihen, että täällä eduskunnassa vielä hallituksen lakiesitys muuttuu ja ennen kaikkea lisäbudjetin käsittelyn yhteydessä voidaan vaikuttaa, voidaan saada parannuksia aikaan. Näin myös on tapahtunut, mutta vain sosialidemokraattien voimin. Vihreät eivät ole olleet mukana, ei myöskään vasemmistoliitto. He ovat olleet valmiit antamaan blankovaltakirjan hallitukselle edetä niin kuin se haluaa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minä yhdyn siihen kritiikkiin, mitä täällä edustajat Luukkainen ja Nikula ovat esittäneet, että nyt sosialidemokraatit ovat luopumassa koko eduskunnan yksimielisesti hyväksymistä periaatteista, jotka täällä helmikuussa hyväksyttiin, enkä minä ymmärrä ed. Kalliomäen vastauspuheenvuoroa. Jos minä katson valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä niitä edellytyksiä, jotka nyt muka olisivat tiukentumassa tässä asiassa, niin haluan huomauttaa, että ainoa todellinen tiukennus tässä litiassa on se, että edellytetään kolmen vuoden vanhenemisajan näissä asioissa lisääntyvän viiteen vuoteen. Mutta käytännössä sillä ei ole kovin paljon merkitystä sen takia, että sitä ei voida ulottaa aikaisemmaksi kuin vuoden 1990 syksyyn. Tämä koskee vain vuoden 90 syksyn jälkeisiä tapahtumia. Kaikki virheet on käytännössä tehty sitä ennen, jolloin tämäkin ns. ponsilausema, joka tässä on, on käytännössä merkityksetön sen takia, että ei ole erityistä selvitetävää enää vuoden 90 jälkeisissä tapahtumissa, kun aikaisempia hommia ei kuitenkaan voida tutkia.

Näitä muita perustelulausemia, joita sosialidemokraatit esittävät, pidän vain tällaisena kasvojen pesuna ja saattohoitona sille, että on nyt vaihdettu täydellisesti kantaa helmikuusta.

Ed. M. Laukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastuu tammikuun laki-

paketin kaatumisesta on yksinomaan sosialidemokraateilla, ja ed. Kalliomäki, erityisesti teillä. Teidän olisi silloin pitänyt kuunnella sitä järjen ääntä, jota sosialidemokraateissa edusti ed. Louekoski, vasemmistoliitossa ed. Seppänen ja tietysti vihreät kokonaisuudessaan, jotka olivat tukemassa sitä. Tuolloin oli tarjolla paljon parempi lakipaketti kuin tänä päivänä erityisesti valvonnan kannalta ja eduskunnan tiedonsaannin kannalta. Jos tammikuussa olisi tämä paketti saatu läpi siinä muodossa kuin se talossa oli, olisimme säästäneet miljardeja markkoja veronmaksajien rahaa. Tänä päivänä, ed. Kalliomäki, ei kannata antaa kovin paljon enää väärää todistusta tästä asiasta.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihmettelin edustajien Nikula ja Seppänen puheenvuoroja. He ovat hyvin perillä siitä, mikä asianlaita pankkituen ehdoissa on. Ehdot, jotka talvella hyväksyttiin yksituumaisesti tässä talossa, ovat lainveroisesti voimassa budjetin perusteluosassa. Kun nyt käy ilmeisesti niin, että valtioneuvoston saama valtuus pankkituen jakamiseen muuttuu siirtomäärärahaiksi, nämä ehdot tulevat olemaan voimassa niin kauan kuin sitä valtuutta riittää. Tämän pitäisi olla täysin selvä asia. Sosialidemokraatit eivät ole muuttaneet tässä asiassa kantaansa. Talousvaliokunta piti asiaa niin päivän selvänä, ettei se tullut toistaneeksi sitä mietinnössään.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Louekosken äskeinen puheenvuoro sattui hyvään saumaan sen kannalta, mitä itse aion sanoa. Juuri niin kuin hän sanoi, että muutetaan siirtomäärärahaiksi ja niin kauan kuin valtuutta riittää. Mutta kun käytetään heti, niin valtuus loppuu siihen ja pätevyys loppuu siihen ja sillä siisti. Kun tämän vaihtoehtona on se, että asia sanotaan selvästi laissa, niin totta ihmeessä olen sen kannalla, että kaikki sanotaan selvästi laissa eikä lisäbudjetin mietinnön perusteluissa, vaikkakin jonakin edellyttämisponena. Tässä on aivan fundamentaalinen ero. Ed. Louekoski yritti juuri eräällä tavalla sumuttaa. Minä olen miettinyt, mikä tässä on perimmäinen syy, ja se on suoraan sanottuna se, että Eka-konsernin mahdollinen konkurssi toisi niin valtavia luottotappioita, että demareiden täytytty sen mukaan tanssia milloin mihinkin suuntaan.

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Tuohon äskeiseen kommenttiin en voi

todeta, ed. Pulliainen, muuta kuin että se oli maution. En usko, että yksikään puolue täällä sen mukaan kantojaan ottaa, että järjestele omia asioitaan. Olen siitä täysin vakuuttunut enkä voisi kuvitella tuollaista. Minusta tuommoiset heitot eivät ole perusteltuja eivätkä hyväksyttäviä missään nimessä.

Näistä ehdoista näyttää täällä keskustellun erittäin paljon, ovatko ne laissa vai ei, ovatko ne perusteluissa. Ehtoja noudattaa Vakuusrahasto tismalleen niin kuin ne perusteluissa on sanottu. Ne ovat Vakuusrahaston ohjeistuksessa olleet tähänkin asti, olkoon se raha siirtomääräraha tai siirretty siirtomääräraha tai mikä lisäbudjettiraha tahansa. Ne eivät siitä muutu. Ongelma tietysti tulee siitä, kun eduskunta muuttaa näitä ehtoja toiseen suuntaan. Rahojen korvamerkitsemisessä, mitä rahaa voi käyttää milläkin ehdolla, onneksi käytännössä kuitenkin tiukempaan suuntaan, voi tietysti tulla vaikeuksia. Mutta eivät ehdot ainakaan löysemmiksi missään vaiheessa tule muuttumaan. Siitä on turha kantaa huolta. Niitä on tismalleen noudatettu tähänkin asti ja tullaan jatkossakin noudattamaan.

Mitä sitten vastikkeellisuuteen tulee, joka josain puheenvuorossa todettiin, vastikkeellisuudessa takuiden osalta on tietysti tapahtunut muutos. Se tapahtui sen takia, että hyvin suuri halukuus ja paine myös eduskunnassa oli sen suuntainen nyt vaihteeksi, että ruvetaankin myöntämään takuita jopa ensisijaisena vaihtoehtona. Muistan myös sen, mikä oli omistussuhteiden raja us, jonka eduskunta aikanaan teki. Tiettyjen pankkien kohdalla tämä raja on tietyllä tavalla lähestymässä puolta omistusoikeudesta, ja näin ollen vastikkeellisuus toteutuu takuiden jälkeen siinä vaiheessa, jos takuut laukeavat. Toivottavasti eivät missään tapauksessa laukea.

Ed. Tuomiojalle vielä toteaisin, kun hän tulkitsi puheenvuoroni aika lailla vapaasti, että minä en ole rajannut yhtään ainutta vaihtoehtoa, yhtään ainutta aikataulua enkä yhtään ainutta tapaa, millä tämä kriisi pyritään ratkaisemaan. Siinä suhteessa on tilanne täysin auki. Niin kuin sanoin, mitään ratkaisuja millään aikataululla ei voida tehdä, ennen kuin on varmuus siitä, että ratkaisu on veronmaksajille edullisin ratkaisu.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuoro ed. Louekosken puheenvuoron johdosta. Minusta pankkituen käsittelyssä ei ole mitään muuta itsestäänselvyyttä ollut kuin yksi ainut asia, ja se on se, että pankit yrittävät omalta kannaltaan katsottuna

mahdollisimman parasta vaihtoehtoa hakea, että omaisuuksia saadaan siirrettyä yhteiskunnan piikkiin ja luottotappioita saadaan maksatettua veronmaksajilla. Se on minun mielestäni ollut koko pankkitukiasian ainoa itsestäänselvyys alusta asti.

Kyllä vakuusrahastolain ja nimenomaan ros-kapankkilain osalta on todettava edelleen se, että ei se riitä, jos siellä on näitä edellytyksiä, ponsia. Tammikuussa eduskunta edellytti kokonaisvaltaista esitystä koko asian hoitamiseksi, ja on nyt kumma, jos kymmenen kuukautta on aikaa ollut rakentaa esitystä eikä edelleenkaan sitä ole täällä saatavissa. Ministeri Viinanen taas kerran toi yhden esityksen, joka on erilainen, repaleinen ja muista irrallinen. Ei se minun mielestäni riitä, että lisätalousarvion perusteluihin kirjoitetaan edelleen samanlaisia edellytyksiä, ennen kuin aikaisemmat edellytykset lähtevät toteutumaan.

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ed. Kalliomäelle, joka kritisoi vihreiden linjaa tässä asiassa. En oikein ymmärtänyt häntä, kun hän sanoi, että vihreät ovat vetäytyneet vastuusta. Ymmärtääkseni vihreiden kanta on täsmälleen sama nyt syys—lokakuussa kuin se oli viime helmikuussa. Olimme silloin lepäämään jääneen lain kannalla, sen ajatuksen takana, että pykälät kirjataan lakiin, ja olemme sillä samalla kannalla tänä syksynä.

Ed. Kalliomäki kyseli puheenvuorossaan, mahtaisiko sellainen ehdotus sitten mennä läpi, jos pykälät olisi kirjattu lakiin. En ymmärrä, miksi sosialidemokraatit siitä kantavat huolta. Jos se on teidän kantanne, että pykäläen on oltava laissa, niin kai te silloin sellaisen kannan takana olette. Mutta nyt teillä on toinen kanta tässä asiassa, ymmärtääkseni toinen kanta kuin oli viime keväänä.

Mitä tulee ministeri Viinanen puheenvuoroon, hän edelleen perusteli minusta hyvin heikosti sitä, että lisäbudjetin perusteluosaan kirjataan ehtoja, joilla miljardeja markkoja veronmaksajien rahojen liikkuu eteenpäin. Minusta veronmaksajien oikeusturva tässä asiassa yksinkertaisesti on, että nämä asiat viedään pykäliin, on olemassa selvät lait. Jos ja kun tapahtuu lakien rikkomuksia, niiden pykäläen mukaan sitten toimitaan. Kyllä budjetin perusteluosa on aivan toisessa asemassa kuin itse lainsäädäntö.

Ed. K a l l i o m ä k i (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Sanon ed. Haaviston ymmärryksen

hyväksi sen verran, minkä jo kyllä sanoin ed. Nikulankin puheenvuoroon, että sosialidemokraatit tavoittelevat tässäkin parasta mahdollista lainsäädäntöä, parhaita mahdollisia päätöksiä. Nämä päätökset tehdään yksinkertaisella enemmistöllä eduskunnassa, ja siitä tilanteesta vihreät ovat vetäytymässä harkitusti, kylmästi sivuun. He eivät ole halunneet todella vaikuttaa todelliseen päätöksentekoon, mitä tässä salissa nytkin teemme.

Ed. M. Laukkaselle muistutan, että uusia luottotappioita syntyy koko ajan ja syntyy massiivisessa määrässä. Sen mukaan syntyy myöskin jatkuvasti uuden pankkituen tarvetta. Se on kiinni talouspolitiikasta, työttömyyden hoidosta ja konkurssien hoidosta. Tällä menolla on ihan turha puhua roska-pankeista, kun talouspolitiikka menee sillä tavalla metsään, että koko ajan syntyy uutta pankkituen tarvetta.

Ehkä nyt sen verran voin vielä kerran muistuttaa ed. Laukkaselle, että se oli keskustapuolueen puheenjohtaja pääministeri Aho, joka noissa neuvotteluissa veti omaisuudenhoitoyhtiöitä koskevan lain pois.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tulen varsinaisessa puheenvuorossani palaamaan tarkemmin siihen, mikä erottaa nyt tehtävän ratkaisun helmikuisesta ratkaisusta. Kyllä nyt on hyvin suuri muutosesitys kässissä.

Tahdon kiinnittää huomiota siihen, miksi pitää puolustella jotain sellaista, mikä ei toteudu, ja ottaa vastuuta sellaisesta, mikä ei toteudu. Nimitäin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sanotaan, että nämä ehdot ovat voimassa, "ellei käsiteltävänä olevasta lisätalousarviosta tai tästä mietinnöstä nimenomaisesti lausuttuna muuta välittömästi aiheudu".

Sitten jos me katsomme, mitä tässä mietinnössä muuta välittömästi sanotaan, niin lisäbudjetista sanotaan: "Valtioneuvosto oikeutetaan määräämillään ehdoilla antamaan vuonna 1993 vastavakuuksia vaatimatta - -". Sitten täällä on kolme erillistä lausetta, joihin pyydän kiinnittämään huomiota: "ja muiden sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi", "ja muiden sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi" sekä "muiden sitoumusten ja sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi". Eli siis tässä on nyt täysi blankosantonta sen suhteen, että saa sopia mitä tahansa, jolle eduskunta ei aseta mitään rajoja. Te olette antamassa nyt valtuutuksen ettekä ollenkaan pidä voimassa sitä, mitä oli helmikuussa sovittu,

sen takia että tällä blankovaltuudella hallitus saa sopia mitä tahansa.

Mielestämme, ymmärtän näin, että tämä on vihreiden ja meidän kanta, me olisimme olleet valmiita kirjaamaan lakiin sen, millä ehdoilla tällaisia sopimuksia saa tehdä. Tältä osin olette kylä ottamassa suuren vastuun lähtiessänne takuumiehiksi ja -naisiksi tälle hallitukselle.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. M. Laukkanen esitti väitteen, että jos omaisuudenhoitoyhtiöitä olisi perustettu aikaisemmin, olisi saatu aikaan miljardien säästö pankkituessa. Samantapaista väitettä oli kuultavissa myös ministeri Pokan puheenvuorossa. Tämä on kuitenkin väite, joka ei pidä paikkaansa. Eikä ed. Laukkasella sen enempää kuin ministeri Pokallakaan ole tämän väitteensä tueksi esittää ensimmäistään tosiasiaa. Voi olla, että omaisuudenhoitoyhtiöt ovat parempi väline hallinnoida tappioita, hallinnoida pankkien ongelmia. Tulemme näkemään, minkälaisiin tuloksiin ne kykenevät, mutta rahan menoa, veronmaksajien varojen käyttöä näiden yhtiöiden perustaminen ei poista. Edelleenkin tarvitaan veronmaksajien varoja, kun siirretään tappioita pankkien taseista. Tarvitaan veronmaksajien varoja omaisuudenhoitoyhtiöiden osakepääomiin, niiden käyttöön, niiden tappioiden peittämiseen. Tarvitaan myös varoja niiden yhtiöiden jatkorahoitukseen, jotka mahdollisesti vielä toimivina näihin ongelmayhtiöihin eli roska-pankkeihin siirretään.

Veronmaksajien varojen käytöstä ei millään omaisuudenhoitoyhtiön perustamisella päästä. Minusta ed. M. Laukkanen voisi tämän väitteen perustaksi, kun hän julkisuudessa ja näinkin arvokkaalla paikalla kuin eduskunnassa tällaisia väitteitä esittää, edes pienen analyysin tehdä, miten tämä olisi voitu välttää.

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Ed. Seppäselä toteaisiin näistä muista ehdoista, että kun ne tässä hänen mainitsemassaan väljässä muodossa on sanottu, se tarkoittaa lähinnä sitä, että näiden ongelmien ratkaisu on kyllä niin yllätyksellistä ja monitahoista, että tarvitaan valtuus käyttää lähinnä kovempia lisäehtoja, niitä ehtoja, joita ei ole eduskuntakaan ymmärtänyt ... (Ed. Laine: Tai löysempiä!) — Ei, ed. Laine, ei löysempiä, vaan kovempia ehtoja, koska niin kovin erilaisia tilanteita tulee vastaan, että kukaan ei varmasti, ei eduskunta, ei Vakuusraho ei kukaan muukaan pysty ennakkoon

sanomaan erinäköisiä asioita, mitä listataan. Yleensä ne ovat lisäehtoja, kovempia ehtoja eivätkä kevennyksiä.

Mitä tulee jähkailun hintaan, minä väitän, että tämänkin lain käsittelyn jähkailu, pelkästään viikonkin jähkailu, on tullut maksamaan tälle kansakunnalle erittäin paljon, puhumattakaan siitä, mitä edellisen lain kaatamisen yhteydessä tapahtui tammikuussa. Tulen palaamaan, arvoisat edustajat, näihin asioihin sen jälkeen, kun insidersäännökset eivät minua koske.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Viinaselle voin hänen pettymyksekseen sanoa, että insidersäännökset koskevat teitä loppuikäanne; kun kerran tieto on saatu, sen on pysyttävä salassa.

Mitä tulee pankkituen ehtoon, pitääkö sen olla talousarviossa vai laissa, toistaisin nyt vielä kerran sen, että laissa oleva ehto koskee kaikkea pankkitukea, myös aikaisemmin budjetissa olevaa ja myöhemmin tulevaa. Talousarvion perusteluissa olevat ehdot koskevat vain sitä määrärahaa, jota varten ne on annettu. Valitettavasti se määräraha, joka nyt on lisätalousarviossa, ei selvästikään riitä pankkitukeen, vaan sitä tullaan ottamaan jatkossa talousarvioon. Silloin voi käyttää helposti niin, että siihen ei enää tulekaan mitään ehtoja. Sen vuoksi laki on parempi kuin talousarvio. Jos talousarvion perusteella voitaisiin hoitaa kaikki, mitä lailla hoidetaan, minkä takia täällä lakeja yleensä säädettäisiin?

Ed. Kalliomäki sanoi, että sosialidemokraatit pyrkivät mahdollisimman hyvään lainsäädäntöön eivätkä sen vuoksi kannata vihreiden lakialoitteessa olevaa tukiehtoa ja julkisuutta koskevaa säädöstä. Ilmeisesti ed. Kalliomäki kuvittelee, että hallituspuolueet automaattisesti äänestävät näitä ehdotuksia vastaan. Kuitenkin tukiehtoja koskeva ehdotus on semmoinen, jonka eduskunta on yksimielisesti hyväksynyt. Kuinka hallituspuolueissa voitaisiin yhtäkkiä kääntää kelkka tässä suhteessa? Täällä on yksimielisesti vaadittu tuen julkisuutta. Sitä koskeva säännös tulee äänestettäväksi. Ihmettelisin, että hallituspuolueissa löytyisi vastustajia tälle, kun kaikki ovat vaatineet julkisuutta ja kun talousarvion perusteluissa, joihin ministeri Viinanen ja ed. Louekoski viittasivat, ei sanallakaan taata, että tuki tulee olemaan julkista. Se tulee vain tämän säännöksen kautta.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiinnitän huomiota siihen, että

me eduskunnassa olemme puolivahingossa hyväksyneet sellaista tukea yksityisille liikepankeille KOP:lle ja SYP:lle, että ne saavat 1 700 miljoonalle markalle kolmen vuoden korottomuuden. Tätä ei ed. Louekoski esimerkiksi tämän lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä tiennyt ollenkaan. Nyt samalla tavalla, ministeri Viinanen, näillä lisätalousarviossa olevilla muilla sovituiltä ehdoilla tarkoitetaan myös valtiontakuiden ehtoja. Missään vaiheessa, näin olen ymmärtänyt, tämän asian käsittelyn yhteydessä ei ole tullut esille, että valtio on maksamassa KOP:n ja SYP:n puolesta korkoa ja osinkoa niille ulkomaisille luotonantajille, jotka sellaista riskipääomaksi tulkittavaa rahaa jonka valtio takaisi, ovat antamassa niiden käyttöön. Valtion rahoilla maksetaan korkoa tai osinkoa näille ulkomaisille luotonantajille KOP:n ja SYP:n puolesta.

Meillä olisi eduskunnassa tähtynyt keskustella siitä, millaisesta vastikkeellisuudesta puhutaan. Jos nyt asetetaan sellaiset ehdot, että KOP ja SYP joltakin toiselta momentilta maksavat nämä rahat takaisin, se ei ole vielä nettovastikkeellisuutta. Olen ymmärtänyt niin, että tässä tarvitaan nettovastikkeellisuutta. Eduskunnan pitäisi mielestäni vaatia nettovastikkeellisuutta kaikelle sille rahalle, joka annetaan. Ministeri Viinanen, tämä on niitä kysymyksiä, että eduskunnan pitää saada tietää, millä ehdoilla tällaisia takuita annetaan. Nyt olevalla sanamuodolla "muiden sovitujen ehtojen puitteissa" te otatte itsellenne täyden valtuuden sopia mitä tahansa, ja nettovastikkeellisuutta ei ole säädetty lakiin. Olisi pitänyt säätää ja nimenomaan lakiin. Se ei ole tällä hetkellä muuta kuin Vakuusrahaston yleisissä toimintaperiaatteissa ja mahdollisesti lisäbudjetin perusteluissa siltä osin kuin ne ovat voimassa. Mutta niillä sanonnoilla, joihin olen viitannut, murennetaan yleisiä periaatteita teidän hyväksenne. Teillä on vapaat kädet tämän jälkeen.

Ed. S a v o l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä pyytäisin ministeri Viinasta etsimään ne puheenvuorot, jotka hän pankkitukiasian yhteydessä on eduskunnassa käyttänyt aikaisemmin. Kun SKOP kaatui valtion maksettavaksi, ministeri käytti puheenvuoron, että me sitoudumme maksamaan ehkä 500 miljoonaa, korkeintaan 2 miljardia pankkitukea. Teidän puheenne löytyvät, ministeri, eduskunnan pöytäkirjoista.

Me olemme tällä hetkellä 90 miljardissa, ja te luulette, kun te käytte puhujakorokkeelta va kuuttamassa, että hallitus tekee niin ja niin jämä-

köitä asioita, että me vielä uskomme sen. Ei ole minkäänlaista uskoa, ei minkäänlaista luottamusta hallituksen menettelyihin. Hallituksella ei ole joko minkäänlaista kykyä tai minkäänlaista tahtoakaan yrittää asiaa hoitaa. Kun 2 miljardia muuttuu 90 miljardiksi markaksi, ministeri, siinä on liian pitkä ero, eikä ole oikeutta puhua siitä, että jokin ratkaisu olisi veronmaksajille edullisempi. Tässä asiassa ei ole veronmaksajille edullista ratkaisua olemassa.

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Varmasti niin on, että edullista ratkaisua ei ole, mutta edullisempia kuin jokin toinen ratkaisu on varmasti olemassa. Mutta mitä ensimmäiseen pankkiongelman vaiheeseen tulee, kun SKOP kaatui Suomen Pankin syliin, se varmasti pitää paikkansa — en muista, mikä luku on annettu — että se oli sen hetken arvio ja se on heittänyt totaalisesti. On suurempiakin tapauksia niin kuin STS-Pankissa, vaikka en halua piikitellä. Siinäkin kuviteltiin, että luottotappiot olisivat 2 miljardia. Ne kasvoivat 50 prosenttia. Ihan samanlaisia ongelmia on kaikkien pankkien luottotappioiden arvioinnissa ollut tämän kauden aikana. Se on pakko myöntää. Ei ole sellaista viisasta tässä maassa ollut, joka olisi pystynyt sanomaan, kuinka suuri prosenttiosuus järjestämättömistä luotoista todella muodostuu luottotappioksi. Pankeilla on oma näkemys, hallituksella on ollut oma näkemys eri asiantuntijoiden toimesta. Valitettavasti ne yleensä ovat olleet kaikki aina synkempiä kuin kukaan on koskaan kuvitellut voivan tapahtua. Tämä on tosiasia. Sitä ongelmaa nyt ratkotaan. On tietysti totta, että valtavan kallista tämä puuha on ollut, valitettavan kallista, mutta sille nyt ei vain mahda mitään.

Ed. Savolainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun STS-Pankki nousee aina viime kädessä siksi viimeiseksi käsikassaraksi, jolla pitää yrittää lyödä, STS-Pankin osuus koko asiassa on desimaalipilkun desimaaliosuuksien puolella ja porvaripankkien desimaalipilkun kokonaislukujen puolella. Edesmennyt kansanedustaja Timo Mäki Hämeenlinnan kaupunginvaltuustossa aina totesi tällaisissa asioissa, että jos ei valtuusto myönnä rahaa, hän maksaa sen itse. Tässä kohdassa mekin voimme sanoa, että me voimme vastata STS-Pankista, jos porvarit vastaavat omistaan.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinanen näkee myös

vain yhdenlaisen totuuden puhuessaan omaisuudenhoitoyhtiöistä, ja hän näkee totuuden, että ne ovat vaihtoehto, joka pienentää tuen määrää. Kokonaan jää huomioimatta ministerin ajatusmallissa se, että roskapankkien kautta syntyy myös mahdollisuus siihen, että roskapankit kasvattavat yhteiskunnan tuen määrää. Siellä syntyy nimenomaan paljon puhuttu moral hazard -ongelma, jolloin pankin päämääräksi tulee tuen maksimointi eikä minimointi. Se riski on koko ajan olemassa, kun omaisuudenhoitoyhtiöistä puhutaan. Sen takia lain tulee olla erittäin tiukka. Sen takia laissa pitää määritellä ne ehdot, joilla pystytään tukea myöntämään, eli hinnoitteluperusteet tulee olla laissa. Ei siihen riitä mikään muu, että päästään tarpeeksi voimakkaasti kiinni. Toisin sanoen ehdot tulee saada niin tiukoiksi, että tuesta tulee mahdollisimman vähän houkuttelevaa. Se ajatusmalli näyttää nyt ministeri Viinaselta puuttuvan kokonaan kyseessä olevan asian käsittelyn yhteydessä.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vihreiden ja vasemmistoliiton kritiikki lakiesitystä kohtaan on sinänsä oikeutettua. Meillä on se tilanne, että mitä isompia summia käytellään, sitä vähemmän normein se tapahtuu, sitä löysemmin perustein. Nyt vain Vakuusrahaston osalta on tilanne sen kaltainen, että meillä on lepäämässä lakiesitys, ja nyt siirtomäärärahaan liitettävät ehdot riittävät kolmen vuoden ajan antamaan Vakuusrahastolle vastaavat normit kuin voitaisiin kirjoittaa lakiin. Aivan oikea lähtökohta on se, että tällaisessa tärkeässä asiassa pitäisi mahdollisimman eksaktisti kirjoittaa itse lakiin ne normit eikä jättää budjettiperusteluiden varaan.

Vihreiden esityksessä ei ole paljon apua siitä, että ne samat ehdot kirjoitettaisiin lakiin, jotka on eduskunta aikoinaan sitovasti jo päättänyt. Hallituksen olisi pitänyt valmistella vakuusrahastolakiin täsmällisemmät, paremmin mietityt normit pankkituen käytöstä. Ne olisi pitänyt tässä yhteydessä jo hyväksyä, mutta toivottavasti nyt lisäbudjetin perustelujen kautta annettavat tavallaan vähemmän muotoillut evästyksiset pikaiseen tahtiin tuotaisiin hallituksen toimesta rahastolain tarkennus- ja täsmennysesityksenä.

Kritiikki on siis oikeata, mutta lääkkeet, joita vasemmistoliiton ja vihreiden puolesta teksteinä esitetään, ovat aika kehnonlaisia, oikean suuntaisia mutta huonosti ja riittämättömästi muotoiltuja. Ei eduskunnassa tietysti ole tarkoitukseen, että me pystyisimme kovin hyvää lainsäädäntöä

omatoimisesti valiokunnassa ja käytävillä kirjoittamaan, vaan odotetaan, että hallitus toisi kunnan esityksiä.

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Minä en, ed. Savolainen, ole mielestäni kertaakaan käyttänyt STS-Pankin ongelmia salissa lyömäaseena. Haluan nähdä kirjallisena, jos olen käyttänyt. Suhtaudun tähän asiaan aivan neutraalisti niin kuin kaikkiin muihinkin pankki-ongelmiin. Halusin vain kuvata asiaa, koska ed. Savolainen ilmaisi, että arvioni on täysin virheelinen, minkä myönsin. Se perustui silloin niiden viranomaisten arvioihin, jotka tekivät parhaan kykynsä mukaan arvioita säästöpankkijärjestelmän ongelmista silloin, kun asia ensimmäisen kerran saliin tuli. Oli minullekin suunnattoman suuri yllätys, kun kokemuksia on kerätty ja saatu arviointia siitä, kuinka paljon järjestämättömyistä luotoista tulee luottotappioiksi, että mittakaavaltaan oleellisesti pienemmässä — näin on asia — skaalassa kuin muissa pankkijärjestelmissä voi silti tapahtua noin miljardin heitto. Sitä halusin kuvata. Ei tässä mistään lyömisestä ollut kyse kylläkään.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen totesi, että kukaan ei tiedä, mitä on edessä ja mitä vielä tarvitaan. Siis tämän juuri on nähty. On nähty, että pankkitukiteatterilla ei ole ohjaajaa, sillä ei ole käsikirjoitusta, kukaan ei tiedä, mikä on koko produktion kustannusarvio, eli mikään juttu ei ole kenenkään hanskassa. Juuri tästä syystä ehdot on asetettava itse lakiin.

Ed. Koskinen, kritisoihte sitä, että vihreiden vastalauseessa olevat esitykset eivät ole täydellisiä, että laista ei tule täydellinen niiden avulla. Kun talousvaliokunnalla olisi ollut kaikki mahdollisuudet erikoisvaliokuntana parantaa hallituksen esitystä, ihmettelen, miksi se ei ole sitä tehnyt, ja puoluetoverinne on vielä siellä puheenjohtajana.

Arvoisa puhemies! Kun käy läpi talousvaliokunnan mietinnön, ei voi olla hämmästelemättä seuraavia seikkoja:

1) Valiokunta on valmis antamaan täysin blankovaltakirjan roskapankkien perustamiseen, mikä merkitsee avointa piikkiä veronmaksajien laskuun. Talousvaliokuntahan on valmis hyväksymään hallituksen esittämän mallin, jossa huonosti hoidetut ongelmapankit pistetään ikään kuin päivähoitoon. Tällaisessa päivähoitomallissa piikki on jatkuvasti auki, ja se vie taatusti

enemmän tukea, enemmän rahaa kuin se malli, jota Yhdysvalloissa on sovellettu ja jossa perustettavat yhtiöt perustettaisiin sananmukaisesti roskapankeiksi, jolloin niitä kohdeltaisiin kuin konkurssipesiä eli ajettaisiin alas. Tällöin niihin osoitettava ja uppoava tuki olisi rajattu ja tiedettäisiin, mihin asti tukea menee.

2) Ei voi olla ihmettelemättä sitä, miten leväperäisesti talousvaliokunta suhtautuu omaisuudenhoito yhtiöiden hallinnointiin. Mietinnössäänhan talousvaliokunta sanoo, että ”omaisuudenhoito yhtiötä koskevat säännökset eivät saa olla yhtiön toimintaa liian yksityiskohtaisesti ohjaavia - -”. Meillä verojaostossa taas asiantuntijat kritisoivat juuri sitä, että omaisuudenhoito yhtiöille ei ole olemassa minkäänlaista toimintasuunnitelmaa eikä pelisääntöjä. Ilman niitä pankkitukikysymyksessä mennään taas kerran metsään eikä tiedä, mitä koko homma tulee maksamaan, eikä tiedä, mitä on edessä, eikä tiedä, mitä tarvitaan, niin kuin ministeri Viinanen sanoi.

3) Ei voi olla ihmettelemättä talousvaliokunnan kantaa, että ”omaisuudenhoito yhtiöön ei valiokunnan mielestä ole järkevää siirtää tuottamatonta omaisuutta - -”. Verojaostossa taas päinvastoin asiantuntijat olivat juuri sitä mieltä, että sinne on pistettävä kaikki, sillä jos ns. tuottamaton osa jätetään ulkopuolelle, valtiohan menettää potentiaaliset saatavansa. Jonakin päivänä nekin saamiset, jotka nyt näyttävät tuottamattomilta, tulevat tuottamaan jotakin. Miksi valtio haluaisi luopua näistä tuloistaan?

4) Ei voi olla ihmettelemättä talousvaliokunnan väljää muotoilua siirtohintakysymyksistä, jotka ovat yksi olennaisimmista elementeistä koko roskapankkikuviassa. (Eduskunnasta: Olennaisin!) — Itse asiassa varmasti kaikista olennaisin. — Talousvaliokunta toteaa mietinnössään, että ”kun pankki ja omaisuudenhoito yhtiö ovat valtion määräysvallassa, siirtoarvoon ei käytännössä liity merkittäviä ongelmia - -”. Ihmettelen, miten ihmeessä valiokunta on voinut päätyä tällaiseen kantaan. Vaikutuksehan riipuvat täysin siitä, jatkaako tukea saava pankki toimintaansa vai eikö jatka. Jos pankki ajetaan alas, silloinhan voidaan käyttää periaatteessa ihan mitä tahansa hintaa. Mutta jos pankki jatkaa toimintaansa, ei voida hyväksyä mitään muuta hintaa kuin markkinahinta. Muussa tapauksessahan pankki saa pankkitukea hintojen muodossa ja voi veronmaksajien rahoilla loistokuntoon lankattuna kilpailla aggressiivisesti muiden pankkien kanssa, jopa valtion omistaman Postipankin kanssa. Enkä voi ymmärtää,

miten tämä voisi olla valtion etu. Keskeistä todella on, että jos pankki jää kilpailemaan, silloin siirtohintana on käytettävä ainoastaan käypiä hintoja eli markkinahintoja.

5) Talousvaliokunnan mietinnössä mainitaan, että omaisuuden arvioinnissa tulee käyttää KH-tilintarkastajan asiantuntemusta. Verojaostossa KH-puolen edustaja totesi, että eivät he pysty määrittämään oikeita arvoja mutta pystyvät toteamaan väärit arvot. Talousvaliokunta on vetänyt tämän kantansa mietintöön kuulematta lainkaan KHT-tahoa. Ei asiantuntijalistasta löydy yhtään KHT-tarkastajaa. Muutenkin hämmästelen sitä, että talousvaliokunta on tehnyt mietintönsä ja ottanut kannan näin suuren luokan kysymyksiin kuulemalla vain kymmentä asiantuntijaa. Kyseessä on kuitenkin puitelaki, jossa määrätään raamit koko hommalle. Meillä verojaostossa on kyse vain yhdestä lisäbudjetista.

6) En voi olla ihmettelemättä sitä, ettei talousvaliokunta ole puuttunut valvontaan ja valvontavastuujärjestykseen. Talousvaliokunta tyytyy vain toteamaan mietinnössä: "Nyt valvontaoikeus laajennetaan koskemaan myös valtiontilintarkastajia ja valtiontalouden tarkastusvirastoa." Piste. Siinä kaikki. Siis ei oteta kantaa siihen, kuka tai mikä taho on ensisijainen valvojalin, ja sitten ikään kuin ohimennen vain hyväksytään se, että valvontaelimiä-listaan jatketaan lisää nimiä. Minusta on tosi omalaatuista, että tähän valvojakaartiin on valjastettu lähes kaikki mahdolliset tahot, joista ylipäänsä joitakin tarkastajia löytyy. Luettelosta ilmeisesti puuttuvat enää vain parkkipirkot.

Jotta valvonta olisi vastuullista, on oltava vain yksi taho, jolla on vastuu tästä valvonnasta, ja mielestäni paras taho siihen on rahoitustarkastus. Näin oli myös asiantuntijoiden mielestä verojaostossa. Sen lisäksi toki ovat kyseisen pankin tai omaisuudenhoitoyhtiön tilintarkastajat.

Mitkään muut lisätahot eivät tuo tähän valvontaan lisäarvoa. Sen lisäksi on oltava valvontasäännöt, tietyt selvät säännöt. Esimerkiksi siirtohintojen, määrittelyhintojen hyväksymistä ei voi laittaa tilintarkastajien tehtäväksi ja vetäytyä heidän taakseen.

Talousvaliokunta ei myöskään lainkaan ole pohtinut sitä, miten omaisuudenhoitoyhtiöiden hoitaminen tai realisointi käytännössä voisi tapahtua. Omaisuudenhoitoyhtiö ei ole pankkitoimintaa, minkä ministeri Pekkakin toi aiemmin esille. Tästähän seuraa se, että niitä ei voi olla

pyörittämässä näitten samojen ongelmapankkien ongelmajohto. USA:ssa 18 000 ihmistä oli hoitamassa ongelmapankkien alasajoa, ja Suomessa on arvioitu, että esimerkiksi 10 miljardin markan omaisuudenhoitoyhtiöön tarvittaisiin noin 500 ihmistä: insinöörejä, kirjanpitäjiä, markkinointityyppejä jne., huomio, ei siis ongelmapankkien ongelmajohtoa.

Yhteenvetona haluan vielä todeta, että muutokset pitää siis tehdä itse lakiin. Nyt nämä ehdot ja rajoitukset tulevat lisäbudjettiin. Tässä on se heikkous, että kun lisäbudjetti on syöty, ehdot raukeavat, olkoonkin, että se on siirtomäärärahaa tietyiksi vuosiksi, mutta se on vain tietty summa ja se summahan voidaan syödä vaikka päivässä.

Toiseksi en hyväksy valittua päivähoitomallia, vaan tässä täytyy olla kyse siitä, että ajetaan tämä pesä alas niin kuin konkurssipesät ajetaan.

Kolmanneksi siirtohintoina on aina käytettävä käypiä hintoja, markkinahintoja, paitsi niissä tapauksissa, joissa tuettava pankki ajetaan alas.

Neljänneksi valvonta on keskitettävä yksiiin käsiin rahoitustarkastukselle.

Viidenneksi on laadittava toimintasuunnitelma ja pelisäännöt ja niiden on näytävä laissa.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luukkainen piti hyvin selkeän puheenvuoron, analyysin siitä, mitä pitäisi tehdä ja mitä ei. Olisin puuttunut yhteen hänen puheensa esiin tuomaan asiaan eli siihen järjestömyyteen, että kun valtion tuella on pankki putsattu kuntoon, niin sen sitten sallitaan jatkaa kilpailua ja viedä muut sellaiset pankit suorastaan ahdistukseen, jotka ovat tulleet ilman päivähoitoa ja ilman veronmaksajien varoja toimeen. (Ed. Hämäläinen: Missä sellainen pankki on?) — Toistaiseksi ei ole, mutta ei kukaan ole sellaista määrärahaa vaatinut kuin säästöpankkiryhmä. Siinä ed. Hämäläinen on aivan oikeassa.

Sen sijaan STS-Pankin päivähoitoon liittyy kyllä yksi sellainen piirre, jota ei ole missään muussa tapahtunut eikä ilmeisesti tapahdu. Siinä omistajat hyötyvät tilanteesta. Siinä omistajat saivat ensiksi 75 miljoonan markan edestä KOPin osakkeita, 5 prosenttia Kansallis-Osake-Pankin osakepääomasta. Nyt niiden arvo on 200 miljoonaa markkaa. Yhdenkään muun pankkiryhmän omistajat eivät ole tästä tilanteesta tällä tavalla hyötäneet kuin STS-Pankin omistajat: STS-Säätiö, jota hallinnoi, valvoo, hoitaa, omistaa Suomen sosialidemokraattinen puolue ja vammistoliitto.

Ed. B a c k m a n (vastausp uheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Ukkola toistaa koko ajan tätä STS-syndroomaansa, niin on syytä todeta, että kun nyt pankkikurssit nousevat, niin siitä hyötyvät kaikki niiden osakkeiden omistajat. Kysymys ei ole siis siitä, että kun suomalaiset pankkikurssit nousevat, pelkästään STS-Säätiön omistajat siitä hyötyisivät. Toivon, että tämä väite ei enää esiinny täällä toista kertaa.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Eduskuntaa vaaditaan nyt hyväksymään sellainen paketti, jonka sisällöstä sillä ei ole tietoa. Meillä on täällä käsiteltävänä kaksi lakiesitystä, vakuusrahastolain muutos ja lisäbudjetti. Sen lisäksi on ymmärtääkseni olemassa myös muita pakettiosia, jotka eduskunnan pitäisi saada tietoon, jotta se voisi tehdä järjeställisen, järkevän, perusteellisen ratkaisun siitä, millä valtuuksilla hallituksen annetaan päättää 30 miljardin markan käytöstä pankkitukeen, valvonnan laiminlyöneiden pankkien tukeen, pankkien, jotka ovat antaneet maksukyvyttömillä velallisille rahaa lainaksi ja sillä tavalla vaarantaneet tallettajien säästöt.

Minä olen henkilökohtaisesti esittänyt sellaista näkökantaa, että tässä on kysymyksessä säästöpankkijärjestelmän pilkkomisen aineelliset edellytykset. Ja mielihyvin hyväksyn myös sen näkökohdan, että toki hallituksella on muitakin vaihtoehtoja kuin pilkkoa säästöpankkijärjestelmä, mahdollisuuksia on, että se jatkaa itsenäisenä tai että sille tehdään jotakin muuta. Mutta mielestäni nyt olemme niin kauan pitäneet tätä lakia auki, että hallituksen olisi pitänyt muodostaa kantansa sen suhteen, mitä se haluaa, mitä hallitus haluaa tehdä. Ennen kuin eduskunta antaa tällaiset blankovaltuudet hallitukselle, mielestäni hallituksen olisi pitänyt kertoa eduskunnalle, mitä se haluaa, eikä niin, että se, mitä hallitus haluaa, päätetään vasta ensi viikolla. Tämä on hyvin kummallinen asioiden käsittelyjärjestys. Nyt hyväksytään lakeja ja hallitus päättää, mitä se haluaa, kenties ensi viikon torstaina tai perjantaina, kun eduskunnan näkökulmasta ainoa mahdollisuus on se, että hallituksen pitää haluta ensin ja sitten tuoda eduskunnalle sitä tukevat ja palvelevat lakiehdotukset.

Mitä tulee pankkitukeen, niin kiinnitän edelleen huomiota siihen, että kaikki suomalaiset pankit ovat jo saaneet pankkitukea. Ja kiinnitän huomiota siihen, että esimerkiksi SYP ja KOP ovat saaneet kolmeksi vuodeksi 1 700 miljoonan markan korottoman lainan eduskunnan myöntämänä. Tässä yhteydessä puolustan tiettyjä virhe-

arvioita sillä, että meitä johdettiin harhaan. (Ed. Ukkola: Kuka johti?) — Ed. Ukkola on äänestänyt sen KOP:n ja SYP:n korottoman lainan puolesta. — Meitä johdettiin harhaan sillä tavalla, että meille annettiin väärä kuva pankkikriisin mittasuhteista keväällä 1992, siis vain puolitoista vuotta sitten. Ja väärän kuvan antoivat pankit itse, pankkien pääjohtajat, jotka eduskunnalle jaetussa tai ainakin kansanedustajien saatavissa olleessa raportissa arvioivat, että pankkituen tarve valtiolta olisi kenties 5 tai 6 miljardia markkaa.

Siis pankit arvioivat vielä puolitoista vuotta sitten, että ne tarvitsevat rahaa 5—6 miljardia markkaa, ja sillä perusteella niille annettiin 8, siis vähän yläkanttiin, ja siinä tehtiin virhe, että annettiin se korottomana kolmeksi vuodeksi. Tältä osin siis esim. KOP ja SYP saavat kolmen vuoden aikana ehkä molemmat puolen miljardin markan suuruisen tuen eduskunnan hyväksymänä ratkaisuna. (Ed. Luukkainen: Ei ollut yksimielinen ratkaisu!)

Tältä osin siis tätä voidaan puolustella sillä tavalla, että meillä oli väärä kuva asian mittasuhteista. Emme me enää voi tehdä tällaista virhettä, että me sallimme itsellämme olla väärä kuva näistä asioista. Sen jälkeen on sitten hyväksytty Valtion vakuusrahastossa ne periaatteet, joiden mukaan pankkituen pitää olla avointa, julkista ja vastikkeellista. Silloin tätä yleistä periaatetta ei ollut missään hyväksytty. Valtion vakuusrahasto perustettiin vasta sen jälkeen, kun tämä ensimmäinen 8 miljardia markkaa oli annettu vastikkeetonta rahaa. Valtion vakuusrahastossa on sitten hyväksytty tämä periaate tiukoista ehdoista, avoimista julkisista ehdoista ja vastikkeellisuudesta.

Tämä vastikkeellisuus on hyvin monimutkainen asia, ja pidän hyvin tärkeänä sitä, että vastikkeellisuus toteutetaan, koska vastikkeellisuuteen liittyy myös tietyn omistajanvastuun toteutuminen. Me olemme käsittelemässä täällä yksityisiä yhtiöitä, jotka vapaaehtoisesti, omasta tahdostaan, kenenkään painostamatta ovat tehneet niitä ratkaisuja, joilla ne ovat ajaneet itsensä lähes konkurssia muistuttavaan tilaan sen takia, että ne eivät pysty vastaamaan tallettajille kaikista talletuksista, vaan me joudumme tekemään tämän yhteisistä rahoista.

Tämä vastikkeellisuus toteutuu mitä monimutkaisimmalla tavalla. Eduskunnan olisi pitänyt pohtia tarkemmin, mitä me tarkoitamme vastikkeellisuudella. Nyt me olemme antaneet hallitukselle vapaat kädet päättää siitä, mitä on vastikkeellisuus, ja niin kuin huomaisitte, ministeri

Viinasella ei ollut mitään sanottavaa, kun minä sanoin, että SYP:lle ja KOP:lle ollaan nyt antamassa takuita ja maksetaan ulkomaisille sijoittajille niiden pankkien puolesta korkoa ja osinkoa ns. riskipääomalle. Ei ole ollenkaan varmaa, että me saamme hallituksen ehdoilla nettovastiketta tälle rahalle, minkä me veronmaksajien rahoilla maksamme SYP:n ja KOP:n lainantantajille korkoina ja osinkoina.

Mielestäni täytyisi luoda sellaiset pelisäännöt, että vastikkeellisuudesta päätettäisiin täällä eduskunnassa, eikä niin, että annettaisiin Viinan porukoiden siitä päättää, koska meillä on huonoja kokemuksia siitä. Minä väitän, että suurinta osaa eduskunnasta on johdettu harhaan, kun me olemme hyväksyneet esimerkiksi KOP:lle ja SYP:lle kolmen vuoden korottoman 1 700 miljoonan markan valtion tuen valtion antamalle lainalle. Minä luulen, että useimmat kansanedustajat eivät tienneet antaneensa korottoman lainan yksityisille pankeille siinä yhteydessä. Samaa virhettä ei saa tehdä toista kertaa.

Nyt jos on kysymys tämän asian substanssista, niin vastikkeellisuuteen kuuluu myös se, että me emme tee lahjoitusta säästöpankkijärjestelmän pilkkomisen muodossa muille liikepankeille. Nimittäin jos säästöpankkijärjestelmä pilkotaan sillä tavalla, että perustetaan nyt käsillä oleva roskapankki, joka perustetaan vain säästöpankkijärjestelmää varten, ja terveet osat annetaan muille pankeille, niin sehän on lahjoitus näille muille pankeille. Kysymyksessä on lahjoitus. Tässä mielessä valtion etua ei tässä yhteydessä turvata, jos omaisuutta ollaan lahjoittamassa alihintaan tai ilmaiseksi. Terveitä osia ovat ne, jotka tuottavat, totta kai talletukset tuottavat ja terve lainakanta tuottaa korkoa. Korkoero on se, millä pankkien tulee tulla toimeen, ja siltä osin kuin kysymyksessä eivät ole hoitamattomat luotot, korkoeroa pitäisi syntyä, jos pankkien sanotaan muistuttavan liikeloudellista toimintaa.

Vastikkeellisuus ei tule toteutumaan niissä ratkaisuissa, joissa annetaan piilotukea muille pankeille silpomalla toisia pankkeja. Miten tämä vastike lasketaan? Sitä ei ole tässä yhteydessä määriteltä eikä eduskunta edes keskustele siitä varsinaisesta substanssista, joka tähän nyt käsillä olevaan asiaan liittyy, josta hallitus ei ole vielä tehnyt päätöstä, josta hallituksen kaikki ministerit eivät edes tiedä hallituksen kantaa ja jossa suurin piirtein kaikkien asianosaisten suut on tukittu vaatimalla kirjallisia sitoumuksia siitä, että näistä asioista ei puhuta.

Tärkeimmät erot kevään pankkitukiratkaisun

ja nyt esillä olevan ratkaisun välillä ovat seuraavat, ja tässä yhteydessä haluan sanoa, että yhdyin pitkälle siihen kritiikkiin, jota vihreät ovat tässä salissa esittäneet. Tämän ratkaisun myötä pankkituen myöntäminen ja valvonta siirretään eduskunnalta hallitukselle. Valtion vakuusrahaston hallintoneuvosto, joka on asettanut tuelle hallituksen mielestä liian tiukat ehdot, syrjäytetään. Minä haluan muistuttaa siitä, että pääministeri Aho sanoi kesällä, että oli virhe sitoa eduskunta mukaan tähän päätöksentekoon. Oli siis virhe antaa eduskunnalle päätösvaltaa tässä asiassa. Oikea ratkaisu olisi ollut se, että hallitus päättäisi virkamiehenä yksin tästä asiasta, ja se, että on ollut tällainen eduskunnan valvontaelin, oli pääministerin kesällisen puheen mukaan virhe.

Nyt se virhe ollaan korjaamassa. Kaikki tästä eteenpäin myönnettävä pankkituki myönnetään hallituksessa ilman, että eduskunta voi siihen vaikuttaa, eduskunnan nyt hyväksymän määrärahan puitteissa ilman, että eduskunta asettaa ehtoja sille, millaisten periaatteiden mukaan tämä raha myönnetään. (Ed. Backman: Ei pidä paikkaansa, lukekaa lisäbudjetin teksti!)—Minä olen lukenut tämän mieltinnön perustelut, ed. Backman, ja edellä olen jo yhden kerran asiaan vastannut. Nämä tiukat ehdot, jotka olivat viimekevaisesessä paketissa, ed. Backman, ne ovat voimassa tämän ratkaisunkin jälkeen, jos tästä ratkaisusta ei muuta johdu. Ed. Backman, tässä ratkaisussa on ainakin kolme erilaista sellaista kohtaa, joissa hallituksella on vapaus sopia ilman, että eduskunta asettaa mitään rajoja. Tältä osin ne ehdot eivät ole voimassa, ja te olette väärässä ja turhaan lähдете puolustamaan ratkaisua, jonka takana ette voi olla silloin, kun tämä hallitus päättää näistä ratkaisuista.

Eli siis väitän edelleen, että eduskunta ollaan nyt syrjäyttämässä tästä päätöksenteosta. Teknisesti tässä tulee uusia valvontaelimiä sillä tavalla, että Valtion vakuusrahaston hallintoneuvosto, eduskunnan elin, valvoo vain sitä 20:tä miljardia markkaa, joka on jo käytännössä myönnetty, ja sillä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen 30 miljardiin markkaan, joka nyt ollaan myöntämässä. Sitä paitsi jos onkin mahdollisuus vaikuttaa, niin ainakin suut eduskunnan suuntaan on suljettu ja vaadittu kirjalliset sitoumukset siitä, että eduskunnalle ei puhuta mitään niistä asioista, joita siellä käsitellään.

Koko tämä porukka, joka nyt tässä tekee näitä päätöksiä, on kirjoittanut kirjallisen sitoumuksen siitä, että ei puhuta eduskunnalle eikä kellekään muullekaan mitään niistä asioista, jotka nyt

ovat käsiteltävänä. Tämä on siis se valvonta. Mitä iloa eduskunnalle on tällaisesta valvonnasta, jossa ei päästä vaikuttamaan tuen myöntämisen perusteisiin, ei tuen valvontaan eikä niihin ehtoihin, joilla tukea myönnetään? Jos jotain tietoa saadaan, sitä ei saa kertoa. Siis tämä on nyt se periaate, johon on eduskunta menossa ja antamassa hallitukselle vapaat kädet.

Toinen asia on sitten se, että tällä tavalla tämä koko systeemi muutetaan sillä tavalla, että asiaan palataan seuraavien eduskuntavaalien jälkeen. Tälläkin on merkitystä tässä asiassa, eli tämä eduskunta ei enää palaa näihin pankkitukikysymyksiin minkään valtuuksien muodossa eikä mitään ehtoja myöntämällä. Tämän jälkeen vaihtoehdoksi jää vain erottaa hallitus, joka tätä tukea myöntää, valvoo ja ehtoja asettaa, tai antaa sen jatkaa. Ja niin kuin me tiedämme, eduskunta antaa yleensä hallituksen jatkaa, vaikka se tekisi millaista politiikkaa tahansa. Eduskunnalla ei ole sen jälkeen pankkituen valvonnassa mitään muuta mahdollisuutta kuin erottaa hallitus. Se on mielestäni aika kova vaatimus ja kova asia, joka pitää toteuttaa, jotta saataisiin pankkituki valvontaan. Käytännössä se tulee johtamaan siihen, että pankkituella ei ole valvontaa, ja ehdot ovat ne, jotka pankit sanelevat hallitukselle.

Me olemme astuneet tässä yhteydessä tilanteeseen, jossa hallitus ja pankit muodostavat sen taloudellis-poliittisen eliitin, joka turvaa toinen toistensa asemaa kansalaisten rahoilla, veromaksajien rahoilla, nyt meidän tämän ratkaisun yhteydessä heille myöntämillämme rahoilla, ei vain hallitukselle vaan myös sen takana istuville pankeille. Normaalisti maksajat sanelevat tuen ehdot. Tässä tapauksessa tuen saajat sanelevat tuen ehdot.

Sitten mitä tulee epäoikeudenmukaisuuteen tässä yhteydessä haluan huomauttaa, että tämän lisäbudjetin avulla, joka liittyy nyt käsillä olevaan pakettiin, toimitaan niin, että omistajavastuu ei toteudu tämän ratkaisun yhteydessä. Se eduskunnan yksimielisesti hyväksymä omistajavastuun periaate, joka täällä hyväksyttiin perjantaina, ei toteudu tämän jälkeen. Jos valtio joskus saa osakkeita, niin se saa näitä osakkeita vain sitä varten, että pankki on menemässä konkurssiin ja osakkeet ovat arvottomia. Ne osakkeet, joita saadaan tämän ratkaisun perusteella, ovat yhtä tyhjän kanssa sen takia, että tilanne on silloin pankin osalta ajautunut kestäättömäksi, ja niillä osakkeilla ei ole mitään arvoa. Siinä tilanteessa pankit tarvitsevat lisää rahaa, ja sellainen omistajavastuu toteutuu tässä yhteydessä, että nyt pelaste-

taan vanhojen osakkeiden omistukset. Vanhojen osakkeidenomistajien osakkeiden arvot ovat nousseet.

Nyt, ministeri Viinanen, ei leikata vanhojen omistajien osakkeitten arvoa. Me olemme käyneet teidän kanssanne tämän asian yhteydessä monta mielenkiintoista keskustelua, ja olemme molemmin puolin vannoneet, että osakkeiden nimellisarvoja leikataan ja että se on omistajavastuun toteutumista ja välttämätöntä tässä yhteydessä. Te olette itse televisiossa julkisesti esittänyt, että omistajavastuun pitää toteutua, mutta niistä syistä johtuen, jotka eivät kaikki riipu teistä vaan myös eduskunnasta ja sen virheellisistä päätöksistä tammi—helmikuussa, nyt pääsevät omistajat lipsahtamaan tästä aukosta ulos, joka on nyt tullut eduskuntaan uudelleenkäsitteilyyn. Minun mielestäni kyllä on kohtuullista, että markkinataloudessa on markkinakuri, markkinakuri on konkurssi, ja jos konkurssi ei toteudu, niin omistajat siitä huolimatta kuitenkin vastaavat. Nyt omistajavastuu ei toteudu, ja eduskunta on tämän ratkaisun yhteydessä muuttamassa sitä periaatetta, jonka mukaan omistajavastuu toteutuu. Ed. Backman, te olette muuttamassa sitä periaatetta tässä yhteydessä, jonka mukaan omistajavastuun pitää toteutua. Lisäbudjetissa on sellaiset perusteet tälle tuen myöntämiselle, että omistajavastuu ei toteudu, ja siltä osin tämä ratkaisu ei ole voimassa, mikä helmikuussa tehtiin. Tässä mielessä te turhaan lähdette puolustamaan niitä ehtoja, jotka silloin hyväksyttiin ja joita nyt tässä yhteydessä muutetaan. Ne ehdot ovat muuttumassa ja nimenomaan siihen suuntaan, että omistajavastuu ei toteudu.

Yhdyn siihen kritiikkiin, mitä vihreät täällä ovat esittäneet roskapankkien ja omaisuudenhoitoyhtiöiden siirtohintojen osalta. Siinä on vielä sekoin ongelma, että jos nyt noudatetaan näitä käyviä arvoja, niin kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotus voi olla hyvin suuressa mitassa miinusmerkkinen, ja se tuo pankeille pääomittamisen tarvetta, eli pankit tarvitsevat roskapankkeihin siirrettävän omaisuuden käyvän arvon takia lisää pääomia taseeseen.

Tämä ongelma, joka tähän liittyy, on jäänyt teiltä kokonaan huomaamatta. Siis käypien arvojen käyttäminen ja roskapankkien yhteydessä realisoituvien tappioiden kirjaaminen luottotappioiksi saattaa tuoda näihin muihin pankeihin pääomittamistarpeen, ja miten te sen hoidatte sitten? Miten te sen hoidatte, että pitää pääomitaa? Eivät roskapankit ratkaise tätä ongelmaa vaan pahentavat sitä, ja siihen eivät talous- ja

valtiovarainvaliokunta ole kumpikaan kiinnittäneet minkäänlaista huomiota. Käyvän arvon periaate on oikea, mutta roskapankissa se tuo mukanaan ongelmia, joita te ette ole ottaneet huomioon tässä yhteydessä. Teillä on ollut vain yksi tie kulkea.

Yleisesti tässä ratkaisussa ollaan murtamassa koko se paketti, jonka eduskunta yksimielisesti helmikuussa hyväksyi, ja sen takia en näe mitään perusteita lähteä puolustamaan ratkaisuja, saati niitä hyväksymään. Sen lisäksi mitä tapahtui silloin helmikuussa, sen jälkeen on tullut huomattavia vaatimuksia sen suhteen, että pitäisi saada julkisuutta lisää näihin asioihin, ja ne, jotka ovat aiheuttaneet näitä tappioita yhteiskunnalle, pitäisi saada tietoon.

Kiinnitän huomiota siihen, että Kauppalehdessä julkaistaan protestilistaa, jossa jopa muutaman sadan markan suuruiset tratat ja vekselit julkistetaan, maksuhäiriöt julkistetaan, ihmisten nimet tulevat tietoon. Te täällä eduskunnassa nyt puolustatte sellaista ratkaisua, että vain jollekin yksittäiselle kauppiaille tai jollekin muulle ihmiselle vahinkoa aiheuttaneiden ihmisten vaan koko yhteiskunnalle miljoonia, kymmeniä miljoonia ja satoja miljoonia markkoja vahinkoa aiheuttaneiden ihmisten nimiä ei tämän ratkaisun yhteydessä tarvitse julkistaa.

Tältä osin siis on kova vastustus Vakuusrahas-tossa ja kaikissa asianomaisissa piireissä ja pankeissa. Kaikkialla vastustetaan sitä, että tulisi lisää julkisuutta luottotappioiden julkistamiseen. En ymmärrä. Meillä on julkisuus takanamme tässä asiassa. Julkinen mielipide haluaa lisää tietoa niistä, jotka ovat aiheuttaneet meille vahinkoja, mutta sitä tietoa ei olla nyt antamassa. Tämän takia ne ponsilauseumat, jotka tässä yhteydessä hyväksytään, ovat, suokaa anteeksi kollegat, yhtä tyhjän kanssa tämän ratkaisun yhteydessä. Ette te voi pestä kasvojanne pankkitukivastuusta sillä tavalla, että te asetatte joitain ponsia. Kun ei ole poliittista tahtoa julkistaa niitä asioita, niin ei niitä millään ponsillakaan sitten julkisteta. Nyt ei tule lisää julkisuutta tämän ratkaisun yhteydessä, ja ne ponnet, joita te muovaillette, ovat ilman merkitystä. Ne pitää hyväksyä pykälien yhteydessä tai erillisessä lainsäädännössä.

Sen takia teen erikoistarjouksen. Tarjoan tässä yhteydessä hyväksyttäväksi sellaista pykälää, joka toisi julkisuuteen ei vain Kauppalehden tapaan protestilistoilla olevat muutaman sadan markan maksuhäiriöt vaan ne maksuhäiriöt, jotka ovat yhteiskunnan mitassa merkittäviä ja maksuhäiriöt, jotka ovat aiheuttaneet syvän tyy-

tymättömyyden koko maan poliittista järjestelmää kohtaan. Lain yksityiskohtaisessa käsitte-lyssä esitän muutosta 18 §:ään ja totean, että se on saman sisältöinen kuin se lakialoite, jonka kuuden puolueen kansanedustajat ovat täällä allekirjoittaneet ja jossa on huomattava määrä kansanedustajia allekirjoittajina. Siinä mielessä tällaista tahtoa pitäisi nyt olla, ja tarjotaan tilaisuus sen tahdon toteuttamiseen tässä yhteydessä, jos halutaan tähän asiaan muutosta.

Kaikki tämän jälkeen tehtävät ratkaisut ovat yhtä tyhjän kanssa. Ponsiin me emme tässä kysymyksessä usko, kun tiedämme, että taustalla ei ole poliittista tahtoa. Jos taustalla olisi poliittista tahtoa tai sopimuksia, että jotain tehdään, niin se olisi toinen asia, mutta nyt ei ole. Nyt nämä ovat tyhjän päällä olevia ponsilausemia ensi viikon tiistaina, ja niiden varaan me emme aio rakentaa ainakaan vasemmistoliitossa sitä julkisuusjärjestelmää, joka tässä pitäisi toteuttaa, vaan haluamme nämä periaatteet hyväksytyiksi pykäliin.

Herra puhemies! Olen esittänyt perusteluja sille, että on kysymyksessä merkittävä periaatelinjauksen muutos verrattuna siihen, minkä eduskunta on yksimielisesti hyväksynyt, ja huonompaan suuntaan, vähemmän julkiseen suuntaan, vähemmän avoimeen suuntaan, tukimäärältään suurempaan suuntaan, ilman että markkinatalouden periaatteet toteutuvat esimerkiksi omistajan vastuusta. Nyt ollaan vapauttamassa omistajat vastuusta tässä yhteydessä sellaisilla ratkaisuilla, joista valtio ei saa mitään vastiketta antamansa tuen vastineeksi.

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Ed. Luukkainen aiemmassa puheenvuorossaan antoi kyllä vähän sen kuvan, että jos laissa olisi nämä ehdot kirjattu, niin pankkituen määrä olisi paljon vähäisempi. Sillä ei ole kyllä mitään vaikutusta pankkituen tarpeeseen, mihin ne ehdot on kirjattu, vaan kyse on siitä, että niitä ehtoja noudatetaan, ja niitä noudatetaan. (Ed. Laine: Millaisia ne ovat sisällöltään?) — Ne ehdot, jotka on kirjattu näihin lakiesityksiin monta kertaa aikaisemmin, ovat sisällöltään varsin kovia. On varmasti valiokunnalle annettu tietoa, millä periaatteella näitä lupia myönnetään. Vakuusrahaoston toimesta tätä tietoa on annettu. Se on tiedossa. Sitä on turha kenenkään väittää.

On myös melkoista hurskastelua väittää, että hallituksen pitäisi tietää, mitä pankkituessa ja pankkien järjestelyissä on edessä ja mitä tuleman pitää. Ei sellaista maailman viisasta ole, joka pystyy sen sanomaan. Isolla ja pienellä rahalla on

ostettu parhaita asiantuntijoita kotimaasta ja ulkomailta, konsultteja ja tietoviisaita, jotka ovat antaneet omia arvioitaan, jotka poikkeavat oleellisesti toisistaan. Valitettavasti näyttää vain olevan niin, että yleensä ne pahimmat ja rajuimmat ennusteet ovat toteutumassa. Ei meistä kukaan tiedä täsmälleen eikä voi tietää, mitä tuleman pitää. Ei missään muuallakaan maailmassa pankkikriisien loppusaldoa ole kukaan pystynyt sanomaan.

Mitä tulee, ed. Seppänen, tähän vastikkeellisuuteen: Jo kerran aikaisemmin sanoin, että sikäli muutos tapahtuu, että takuissa vastikkeellisuus toteutuu vasta siinä tapauksessa, jos ja kun, tai toivottavasti vain jos nämä takuut laukeavat. Silloin valtio ottaa omistusoikeutta pankista, ja toivon, että niin ei tule tapahtumaan. Se, miksi tällaiseen ratkaisuun mentiin, johtui siitä, että selkeästi haluttiin välttää ns. riihikuivan rahan, suoran pääomatuen, syyttäminen pankeille eli se vaihtoehto, jota ensimmäisessä vaiheessa pankkituessa kaikille pankeille osoitettiin. (Ed. Seppäsen välihuuto) Väitän, ed. Seppänen, että tässä salissa olisi paljon suurempi mekkala, jos me olisimme riihikuivaa rahaa jälleen työntämässä pankeille.

Mitä tulee siihen, että eduskunta muka syrjäytettäisiin: Ei eduskuntaa syrjäytetä. Eikä pääministeri Aho varmastikaan sitä ole sanonut, että on virhe, että eduskunta tähän otettiin mukaan. Hän lähinnä tarkoittaa sitä, että on pidettävä selvästi erillään toimeenpanovalta ja lainsäädäntövalta. Monessa tapauksessa eduskunta pyrkii ottamaan toimeenpanovaltaan liittyviä asioita itselleen, ja näin ei asioita voida valitettavasti hoitaa, eikä hallitus siitä oikeudestaan kyllä tule hevin luopumaan.

Ed. Seppäselä toteaisin puhumattomuudesta tai vaitiolovelvollisuudesta sen, että hän varsin hyvin itsekin tietää, kuten meistä varmasti useimmat tietävät, jotka näiden asioiden kanssa joutuivat toimimaan, että kun pörssi-yhtiöiden asioita käsitellään, yhtiöiden, joissa on kansainvälistä pääomaa, kansainvälisiä omistajia, niiden asioista ei voida puhua julkisuudessa ennakoon, mitä tuleman pitää ja mitä aiotaan tehdä. Emme me voi Suomessa ottaa sellaista käytäntöä, että joka ikinen kaavailtu suunnitelma toimitettaisiin lehdistä julkisuudessa. Valitettavan paljon siitä huolimatta näin tapahtuu, vaikka tällainen vaitiolovelvollisuus asianosaisille on säädetty. Ei tämä poikkeakaan millään tavalla kansainvälisestä käytännöstä. Näillä kannanotoilla, jos niitä enemmän julkisuuteen menee, on erittäin rajuja markkina-

reaktioita. Minä toivon, että jokainen muistaa tapahtumat silloin, kun korot vilistivät taivasiin jossain vaiheessa erilaisista kannanotoista johtuen. Ihan samanlaisia vaurioita maamme taloudelle tulee siitä, jos huhuja ja insider-tietoja julkistetaan maailmalle asioissa, jotka pitää pystyä pitämään sen piirin tiedossa, joita tämä salassapitovelvollisuus sitoo.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen totesi, että ei laissa voi määrätä tuen määrää. Ei tietenkään laissa voi määrätä tuen määrää, enkä sitä ole vaatinutkaan. Mutta laissa voi olla kyllä se, mihin tukea käytetään, mitkä ovat tuen ehdot, miten asiaa hallinnoidaan, miten valvonta toimii, mikä on toimintasuunnitelma.

Otetaan nyt esimerkiksi tapaus KOP. Ensimmäinen KOP oli kuin rekka-autolla hakemassa valtion rahaa pankkitueksi itselleen, kunnes asetettiin ehto, että tuki sidotaankin omistusoikeuteen. Yllätys yllätys, välittömästi KOP oli sitä mieltä, ettei se enää valtion tukea tarvitsekaan. Se ryhtyi kartoittamaan omat ystävänsä, se oli aina esittänyt aiemmin, että tällä aina ystävä. Nyt se teki kartoituskierroksen ja, yllätys yllätys, löysikin muutamia ystäviä ja keräsi omaa pääomaa tätä kautta itselleen. Näin tällä menettelyllä säästettiin valtion rahoja. Elikkä suosittelen sitä, että nämä hanskat olisivat jonkun hallussa ja hallitus miettisi sitä muotoa, miten tässä edetään, että pankit eivät pompottaisi hallitusta, vaan asia kävisi päinvastoin.

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Ed. Luukkainen on vähän jälkijunassa tässä asiassa sikäli, että hallituksella oli KOP:n tapauksessa tavoite leikata paljon rajummin osakkeiden nimellisarvoa, kunnes eduskunta rajasi sen tiettyyn tasoon. Näin tapahtui; se on totuus tässä asiassa. Me taivuimme siihen, että ei mennä yli puolenvälin omistusoikeudessa, mihin nämä järjestelyt olisivat johtaneet. Se oli taustalla jo paljon aikaisemmin, kunnes eduskunta teki oman linjauksensa.

Ed. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen puheenvuorosta saattoi saada sellaisen käsityksen, että vasemmistoliiton puolelta olisi vaadittu jonkin näköistä ennakkoilmoitusmenettelyä takuiden ja yleensäkin sen tuen osalta, mitä annetaan. Emmehän me sitä ole esittäneet, vaan olemme esittäneet nimenomaan valvonnan takia, että julkisuusperiaate

toteutuisi edes jälkikäteen. Emme me vaatineet mitään ennakoilmoitusta tällaisesta menettelystä. Olisin pyytänyt ministeriä tarkentamaan tältä osin lausuntonsa.

Ed. H a l o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puutun ainoastaan ministeri Viinasen puheen siihen kohtaan, jossa hän sanoi, että pitää olla varovainen, etteivät toimeenpanovalta ja lainsäädäntövalta sekaannu toisiinsa. Kuitenkin eduskunnalla on budjettivalta ja eduskunta haluaa tietää antaessaan rahaa budjetin kautta, mihin tosiasiallisesti nämä rahat menevät. Kun vielä meidän järjestelmämme mukaisesti budjetin tulosten ja menojen pitää perustua lakiin, niin tämä on nyt valitettavasti, ministeri Viinanen, sellainen tilanne, jossa eduskunta haluaa tietää edes jossakin määrin, mitä se tekee eikä mitä se on tekemään, huonolla menestyksellä kyllä tähän asti mutta ehkä paremmalla tulevaisuudessa.

Ed. L a a k s o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ministeri Viinasen puheenvuoron johdosta siitä syystä, että hän totesi, että valiokunnissa on varmasti saatu riittävästi selvyyttä näiden asioiden valmistelun osalta. Tänäpäin valtiovarainvaliokunnassa kun lisäbudjettia käsiteltiin, pyysin selvitystä niihin mainittuihin seikkoihin, jotka ed. Seppänen toi puheenvuorossaan esille.

Valtiovarainvaliokunnassa ei tullut minkään näköistä selvyyttä näihin asioihin, mitkä koskevat valtioneuvoston oikeutta vastavakuuksia vaatimatta antaa tukea näille rahalaitoksille. 1) ja 2) kohdassa todetaan, että "muiden sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi" ja edelleen vielä laajemmin viimeisessä eli 3) kohdassa: "tarkoitettujen yhtiöiden koti- ja ulkomaisten lainojen, muiden sitoumusten ja sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi".

Herra ministeri, nyt kysyn teiltä: Mitä nämä ovat? Kyllä tämä antaa aiheen kansanedustajalle epäillä voimakkaasti, että on joitakin sellaisia välipuheita, joista tietoa ei ole saatu. Ovatko ne nykyisen pankkialaisuuden taakse verhoutuvia asioita vai onko jotakin todellisia järjestelyjä tehty eri pankkiryhmien välillä siitä, että nyt ollaan yksi pankkiryhmittymä näillä järjestelyillä poistamassa markkinoilta? Siihenkö tässä tähdätään?

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tulevan tai tulevien omaisuus-

denhoitoyhtiöiden toimintaperiaatteet ovat jääneet näiden asioiden käsittelyn yhteydessä epäselviksi. Se on aivan kiistatonta. On myös ristiriitaisia tietoja siitä, miten on tarkoitus menetellä, minkälaisia siirtohintoja esimerkiksi on tarkoitus käyttää, kun omaisuutta siirretään. Nämä toimintaperiaatteet ja siirtohintojen määrittely pitää saattaa julkisiksi. Omistajien vastuun toteuttaminen on edelleen epäselvä, miten siinä aiotaan menetellä. Hallituksen tehtäväksi jääkin näin ollen tehdä tarvittavat esitykset sen jälkeen, jos eduskunta hyväksyy ne ponnet, jotka sisältyvät mm. valtiovarainvaliokunnan lisäbudjettimietintöön.

Mutta sitä minä en ymmärrä, miksi ed. Seppänen nyt niin korkealla profiililla tästä omistajien vastuusta käy keskustelua. En huomannut, että talousvaliokunnassa olisi tehty vakuusrahastolaikiin muutosta, jolla olisi omistajien vastuuseen puututtu sillä tavoin kuin tässä yhteydessä pitäisi puuttua, jotta perusteettomasti ei tapahdu omaisuusarvojen nousua esimerkiksi vähemmistöosakkaille. Eikä tullut vasemmistoliitolta myöskään lisäbudjetin yhteydessä tätä tarkoittavia muutosesityksiä. Sen sijaan sosialidemokraatit ovat ajaneet nämä kannanotot lisäbudjettimietintöön, ja minä todella toivon, että ministeri Viinanen yhtä ponnekkaasti kuin hän viime talvena ajoi omistajien vastuuta, nyt käyttää tätä tilaisuutta, jos eduskunta siihen erityisen valtuutuksen antaa.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen syyttää nyt yksittäisiä kansanedustajia, erityisesti sosialidemokraatteja, siitä, että me emme tiedä, mitä me teemme, ja me emme saa mitään täällä aikaan ja kaikki se, mitä lausutaan, on turhaa. Ed. Seppänen, vasemmistoliiton vaatimuksesta ei yhtään vaatimusta olisi saatu läpi, ei ensimmäistäkään. Nyt sentään tulee joitakin rajoituksia, joitakin ehtoja. Ne tulevat nimenomaan sosialidemokraattien vaatimuksesta, meidän ansiostamme. Teidän saavutustenne lista tässä asiassa on tasan nolla. (Ed. Dromberg: Ed. Louekoski on kuitenkin talousvaliokunnan puheenjohtaja!)

Tämän takia haluan esittää sen toivomuksen, että kun tämä on kuitenkin hallituksen esitys, hallituspuolueen kansanedustajat puolustavat täällä näitä esityksiä, eikä tämä taas ole kaatamassa kokonaan sosialidemokraattien piikkiin. Haluan voimakkaasti painottaa, että sosialidemokraatit eivät ole mitenkään mielihyvin antamassa hallitukselle vapaata valtakirjaa hoitaa

asioita. Vasemmistoliitto on valmis antamaan vapaan valtakirjan, kun se ei edes halua neuvotella niistä ehdoista, millä tuo valtakirja annetaan. Sosialidemokraatit ovat näitä neuvotteluja käyneet, ja olemme saaneet tänne tiukennuksia ja ehtoja. Se ei välttämättä ole riittävästi, mutta sekin on edes jotain. SDP:llä ei ole kokemusta sellaisista luottotappioista kuin ehkä SKP:llä, mutta se on meidän häpeämme.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On mielenkiintoista, että hallitus on saanut näin tiukkoja puolustajia tässä keskustelussa. Ed. Backman, en ymmärrä, miksi hän äänesti epäluottamusta tällaiselle hallitukselle, johon voi luottaa näin paljon.

Mitä tulee ministeri Viinasen puheenvuoroon siitä, millaisia ehtoja tässä asetetaan, kiinnittän vielä huomiota näihin takuisiin. Ministeri Viinanen sanoi, ettei tarvitse antaa riihikuivaa rahaa pankeille. Mutta kyllähän tässä annetaan riihikuivaa rahaa pankeille, mm. KOP:n ja SYP:n ulkomaisille riskipääoman sijoittajille. Kertokaapa, ministeri Viinanen, kuinka paljon näitä takuita annetaan, kuinka paljon korkoja ja osinkoja maksetaan KOP:n ja SYP:n puolesta ja millä tavalla ne rahat ohjataan takaisin. Tuleeko nettovastikkeellisuutta? Minä olen tähän asiaan kiinnittänyt huomiota jo ainakin kolme kertaa tässä keskustelussa. Te ette ole reagoineet siihen millään tavalla.

Minä siis väitän, että tällaista nettovastikkeellisuutta tässä yhteydessä ei ole tulemassa eduskunnan edellyttämällä tavalla, vaan te olette suurin piirtein nollaamassa tämän tilanteen. Sen, minkä te maksatte näiden pankkien puolesta ulkomaisille sijoittajille, sen te kyllä peritte niiltä, mutta paljonko te aiotte periä sen yli? Miksi te ette kerro eduskunnalle, että tässä yhteydessä ollaan maksamassa SYP:n ja KOP:n luotonantajille korkoja ja osinkoja. Se ei ole ollut valiokuntakäsittelyssä ollenkaan mukana eikä ole ollut se periaate mukana, paljonko näistä takuista peritään rahaa. Kertokaapa, minkälaista nettovastikkeellisuutta te vaaditte nyt, kun teille jää tässä asiassa vapaat kädet näille pankeille myönnettävistä takauksista.

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Ed. Seppäsen on ihan turha yrittää saada minua puhumaan sellaisia liikesalaisuuksia, jotka eivät tänne kuulu. Ed. Seppänen itse tietää varsin hyvin Vakuusrahaston omassa järjestelmässä, hallinnossa mukana olevana, minkä-

laisia ehtoja näissä takuissa on, aivan täsmälleen. (Ed. Seppänen: En tiedä!) Ne tiedot ovat ainakin saatavissa, jos te niitä haluatte, mutta täällä salissa minä en niitä valitettavasti voi kertoa.

Ed. Jäätteläinen: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä omaisuudenhoitoyhtiölaki, mutta se liittyy aivan oleellisesti myös valtion neljanteen lisätalousarvioehdotukseen. Ainakin omalta osaltani ja uskoakseni useimpien muidenkin mielestä tilanne on sama: Ellei tiukennuksia valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä olleessa lisätalousarviossa olisi tullut myös omaisuudenhoitoyhtiöiden kohdalla, uskon, että moni meistä olisi ollut kielteinen tällekin lakiesitykselle.

Arvoisa puhemies! Haluan puheenvuorossani puuttua vain muutamiin asioihin, ja aloitan mielestäni tärkeimmästä eli pankki- ja liikesalaisuudesta.

Yhteiskunnan varoja on säästöpankkien tukemiseen käytetty tällä hetkellä yli 30 miljardia markkaa. Minusta veronmaksajilla, pankkikriisin maksajilla on oikeus tietää, mihin heiltä kerätyt verorahat on käytetty. Minusta on hieman outoa se, että tässäkin salissa on paljon sellaisia edustajia, jotka suhtautuvat hyvin nihkeästi pankkituen avoimuuteen ja julkisuuteen.

Uskon ja toivon, että tämä asia nyt lähtee liikkeelle. Siinä edesauttavat valtiovarainvaliokunnan mietinnön lausumat, ja toivon, että siinä auttaa myös Kansallis-Osake-Pankin johtokunnan jäsenen Pentti Rissasen Helsingin Sanomissa ollut haastattelu, jossa hänkin on puuttunut asiaan. Rissanen on myös todennut: "Veronmaksajan kannalta on tärkeä tietää, miten on voitu tehdä niin hirveän paljon huonoja luottopäätöksiä." Hän on valmis avaamaan liikesalaisuus-käsitteen. Rissasen haastattelu tuli oikeaan aikaan, ja se on hyvin selventävä. Haluan edelleen viitata Rissaseen, kun hän toteaa, että liike- ja pankkiseläisyyteen on vedottu aina silloin, kun pankinjohtajalle on esitetty liian ikäviä kysymyksiä. Ani harvassa tapauksessa kysymys on ollut todella asiakkaan etujen ajamisesta ja siitä, että pankkiseläisyyden tai liikesalaisuuden raottamisella olisi vaarannettu asiakkaan etuja.

Meidän edustajien velvollisuutena on määritellä, mitä tietoja eduskunnalle ja veronmaksajille on budjettivarojen käytöstä annettava. Toki on myönnettävä, että pankkituen valvojat, mm. eduskunnan valtiovarainvaliokunta, talousvaliokunta ja myös me pankkivaltuutetut, saavat tietoja. Mutta me emme voi kertoa niitä tietoja

julkisuuteen, jos ne ovat liikesalaisuuksia. Pankkituen avoimuus on kuitenkin koko yhteiskunnan etu. Se lisää kansalaisten luottamusta pankkitoimintaan, ja sitä luottamusta pankit todella tänä päivänä kaipaavat.

Pankkituen avoimuuden toteuttamiseksi ja voidakseen paremmin seurata ja valvoa pankkituen käyttöä tulisi eduskunnan saada hallitukselta säännöllisesti tietoa erityisesti pankkien antolainauksesta, sijoitustoiminnasta ja pankkien omasta kiinteistöbisneksistä, joka on myös tuottanut tappiota ja aiheuttanut pankkituen tarvetta, eivät ainoastaan pankin asiakkaiden lainat. Tietoa tulisi saada myös pankkien väliaikaiseen omistukseen kuuluvasta omaisuudesta. Tätä on ajautunut hyvin paljon pankkien hallintaan konkurssien ja pakkohuutokauppojen kautta. Tällä hetkellä osa pankeista antaakin näitä tietoja, mutta tämä vaihtelee hyvin paljon. Pankkien tiedonantovelvollisuutta pankkituen käytöstä on laajennettava niin, että hallitus voi puolestaan liikesalaisuuksia rikkomatta kertoa asioista eteenpäin.

Ed. Ukkola on täällä kaivannut listoja mm. niiden asiakkaiden ja yritysten nimistä, jotka ovat aiheuttaneet yli miljoonan markan luottotappiot pankille. Minusta tällaisten listojen laatiminen ei ole tarpeellista. Ehkä on tarpeen ja oikeudenmukaista tietää suurimmat tappioiden aiheuttajat, mutta sellaisissa, jotka ovat aiheuttaneet yli miljoonan markan tappiot, on aivan tavallisia yrityksiä ja myös tavallisia asunovelallisia, jotka ovat menettäneet asunonsa ja sitten saaneet yli miljoonan markan velan maksettavakseen. Minusta tällöin voi kysyä, onko enemminkin syyllinen ollut se pankki ja pankinjohtaja, joka on antanut luottoa yli maksukyvyyn.

Liikesalaisuuden käsitettä on siis syytä väljentää, mutta pankkisalaisuuden käsitettäkkin on syytä miettiä uudelleen. Suomi on yksi tiukimpia pankkisalaisuuden maita. Tässä piilee mm. se riski, että se tuo rikollisia maahan tai sellaisia, jotka haluavat täällä rahanpesua. Toinen asia on se, että pankkisalaisuutta voidaan tässäkin käyttää väärin.

Arvoisa puhemies! Myönnän siis, että me tarvitsemme omaisuudenhoitoyhtiölakia, mutta olisin hyvin mielelläni nähnyt tässä esityksessä muutaman asian korjattuna. Ensinnäkin tällä lailla eduskunta hyväksyy sen, että sellaisia omaisuudenhoitoyhtiöitä, jotka ovat valtion tosiasiallisessa hallinnassa, voidaan perustaa. Minusta aivan yhtä tärkeää olisi ollut se, että talousvaliokunta olisi kiinnittänyt huomiota siihen, että

eduskunta tai ainakin sen valiokunnat saisivat nähtäväkseen, saisivat tietoa, mikä on omaisuudenhoitoyhtiön toimintasuunnitelma, miten sitä aiotaan hoitaa. Tästä ei ole tähän liitetty mitään pykälää.

Omaisuudenhoitoyhtiö on huomattava kiinteistöjen omistaja ja ilmeisesti sinne tullaan siirtämään myös hyvin huomattava luottokanta. Minusta olisi ollut täysin aiheellista, että sen jälkeen, kun omaisuudenhoitoyhtiö on perustettu, hallitus olisi esittänyt eduskunnalle yksityiskohtaisen toimintasuunnitelman. Tästä toimintasuunnitelmasta tulisi ilmetä toimintaperiaatteet ja -tavoitteet ja se, miten omaisuudenhoitoyhtiöön siirretävän varallisuuden realisointi tapahtuu yhteiskunnan kannalta parhaalla tavalla. Mutta vielä tärkeämpi asia olisi se, johon ilmeisesti tullaan puuttumaan eli se, että eduskunta saisi vuosittain kertomuksen omaisuudenhoitoyhtiön hallinnasta ja toiminnasta ja erityisesti siitä, miten asetetut tavoitteet on saavutettu.

Arvoisa puhemies! Aivan yhtä tärkeää kuin se, että katsomme taaksepäin, on myös se, että katsomme tulevaisuuteen. Meidän olisi syytä miettiä, millä keinoin vastaavat pankkikriisit voitaisiin estää. Nykyisen pankkikriisin yhtenä syynä on ollut se, ettei ainakaan kaikilla pankeilla ole ollut yhtenäisiä toimintasääntöjä eikä yleisiä ohjeita siitä, mitä luotonannossa pitää noudattaa ja miten pankin toiminnan muita riskejä tulee käsitellä. Tämä tuntuu aivan ihmeelliseltä, mutta näin vain on.

Ikmeelliseltä tuntuu myös se, että Suomen Säästöpankin ja SKOPin mahdollisiin väärinkäytöksiinkin on vaikea puuttua mm. sen vuoksi, ettei pankissa ole annettu mitään yleisiä toimintaohjeita, miten tulee pankki- ja luotonantotoiminnassa toimia. Kun ei ole ollut ohjeita, ei ole mitään ohjeita vastaan rikottukaan, ja silloin syyllisiä on vaikeampi aina löytää. Tällaisissa pankeissa on saanut melskata miten vain, ja nyt sitten valtio ja veronmaksajat näitä maksavat. Ongelma tietysti on näissä pankeissa myös se, että vastuuvapaus on myönnetty ja myös siltä ajalta, kun nämä ovat olleet Suomen Pankin hallinnassa.

Mutta täytyy myöntää, että on ollut aivan käsittämätöntä kuulla ja havaita, miten säästöpankeissa on toimittu. En sano, että kaikissa pankeissa, koska meillä on onneksi suurin osa hyvin hoidettuja pankkeja, joissa on noudatettu hyvää pankkitapaa ja joissa ei ole myöskään jouduttu turvautumaan valtion apuun. Mutta jotta me voisimme tulevaisuudessa välttää siltä, että verovero ei jouduta käyttämään pankkien pystyissä-

pitämiseen, tulee mielestäni pikaisesti ryhtyä toimenpiteisiin hyvää pankkitapaa koskevan normiston aikaansaamiseksi. Näin myös pankkitukea voidaan minimoida sillä, että nämä säännökset ovat olemassa, ja myös tulevat mahdolliset kriisit voidaan estää. Tässä tulisiikin Suomen Pankin ja Vakuusrahaston mahdollisesti yhdessä Pankkiyhdistyksen kanssa näitä sääntöjä ryhtyä miettimään.

Arvoisa puhemies! Tietysti voi kysyä, eikö tällaiset säännöt olisi pitänyt tehdä jo paljon aikaisemmin. Näin toki on. Minusta pankkitarkastusvirasto on kyllä tässä asiassa lyönyt tehtävänsä laimin. Voi myös kysyä, mikä on Suomen Pankin vastuu. Varmastikaan näitä erityistilintarkastuksia, mitä nyt on ulkopuolisilla teetetty, ei olisi jouduttu tekemään, jos meillä olisi ollut kunnollinen valvonta pankeissa itsessään ja jos myös pankkitarkastusvirasto olisi toiminut tiukemmin.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On sääli, että ed. Jäätteenmäkeä ja kumppaneitanne, kuten kerroitte, tyydyttää se malli, jossa tiuken netut ehdot on kirjattu lisäbudjetin mietintöön, kun tiedetään, että lisäbudjettiin kirjatut ehdot ovat tilapäisiä ja kertaluontoisia eli ne h an raukeavat heti, kun lisäbudjetin valtuudet on käytetty loppuun. Eli tilanne on se, että jatkossa pankkien pelastamiseksi jaettujen miljardien ehdoista joudutaan aina päättämään tapauskohtaisesti. Ei ole niinkään sanottu, että joka kerta valitaan samanlaiset ehdot kuin nyt on mietintöön kirjattu. Paitsi, että tässä tehdään väljä laki, joka jää itsenäisesti elämään ja voimaan, tässä on myös se kysymyksessä, että pankeja saatetaan jatkossa kohdella epätasa-arvoisesti, kun noudatetaan tätä valitsemaan ne linjaa.

Toivon, että ajattelette vielä asiaa uudestaan ja käyttä te tilaisuutta hyväksenne siinä vaiheessa, kun äänestetään pykälistä. Jos ei se nyt miellytä tänään tämän lain yhteydessä, niin asiaan voi palata vielä ensi viikolla, kun valtiovarainvaliokunnan mietintö on käsittelyssä. Siinä omassa vastalauseessani on kaksi pontta, joista toinen koskee siirtohintojen käyttöä ja toinen nimenomaan sitä, että edellytettäisiin, että valtioneuvosto tuo uuden esityksen eduskunnalle, jossa

juuri niitä seikkoja, joita puheenvuorossanne kaipa sitte eli hallinnointia, toimintasuunnitelmaa, toimintaperiaatetta jne. vaaditaan kirjattavaksi lakiin.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin hyvin huolella ed. Jäätteenmäen puheenvuoroa ja totean sen johdosta, että kaiken sen jälkeen, mitä täällä puhuitte, olisin odottanut, että olisitte lopuksi sanonut, että te tulette yksityiskohtaisessa käsittelyssä kannattamaan niin vihreiden tekemää pykälämuutosehdotusta kuin myös ed. Seppäsen täällä myöhemmin esittämää pykäläehdotusta. Nimittäin kyllä nyt on aivan naurettavaa, että täällä tuodaan ongelmat esille, kritisoidaan niitä, esitetään hyväntahtoisia toiveita ja luotetaan, niin kuin ed. Luukkainen totesi, lisätalousarvioon, joka ratkaisee ongelmat vain osittain ja tilapäisesti. Mutta jos todella me tunne me vastuuta tästä tilanteesta, niin me kaikki, jotka äänestämme täällä, joudumme henkilökohtaisesti ratkaisemaan kantamme silloin. Minusta on aivan turha yrittää selittää jälkikäteen, että kyllä me luotimme siihen, että lisätalousarvion yhteydessä asia ratkeaa jne. Kun laki täällä hyväksytään ja jos olla n sitä mieltä, että esimerkiksi julkisuusperiaatteita tulee lisätä, täytyy sillä kohdin painaa nappia eikä luottaa mihinkään muuhun.

Ed. J a n s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korjaus ed. Jäätteenmäen muuten hyvään puheenvuoroon, kun hän sanoi, että pankit ovat voineet käyttäytyä melkein miten vain selkeiden toimintaohjeiden puuttuessa. Vaitän, ettei näin ole. Esimerkiksi tunnetun liberaalisen elinkeinovapausperiaatteen mukaisesti jokaisen elinkeinoalan pitää noudattaa hyvää toimintatapaa. Elikkä vaitän, että ilman kirjallisia ohjeita kin pankkien täytyy ja niitten on pitänyt aina toimia terveen tai hyvän pankkitavan mukaisesti. Tämä seuraa jo asian luonteesta, kuten Saksan oikeusnormeissa sanotaan.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Janssonille haluaisin todeta, että ymmärrän hyvin, että pitäisi noudattaa hyviä tapoja ja toimia sillä tavalla, että pankin kannattavuus tulevaisuudessa säilyy, mutta täytyy ihmetellä, että pankeissa on myönnetty monien miljoonien luottoja ja vakuutena on ollut ehkä muutaman sadantuhannen markan pankkitakuu. Ei tavallinen kansalainen asuntolainaa eikä myöskään mitään pienempää lainaa varmas-

ti saa sillä tavalla, että takuut eivät ole melko suuria. Tämä johtuu siitä, että pankeissa ei ole ollut selkeitä toimintaohjeita.

Ed. Luukkaiselle haluaisin todeta, että pankkituen täytyy olla saman kaltainen kaikille pankeille, mutta siitä huolimatta, että hyväksyy tämän periaatteen, niin minusta pankkituen ehdoissa on kyllä mietittävä, onko kuitenkin katsottava, että joissakin asioissa jonkin ehdon täytyy olla tiukempi jollekin pankille kuin muille. Elävä elämä on monta kertaa niin mahdollittoman monimutkaista, että joskus paras tulos saavutetaan sillä, että ehdot ovat hieman poikkeavia toisistaan, ja silloin tasapuolisuus voidaan joskus tätä kautta parhaiten turvata.

Ed. Laivoranta: Herra puhemies! Me olemme nyt tekemisissä suuren ja vakavan asian kanssa, jossa ei mielestäni olisi varaa leikkiä puoluepoliittista eikä henkilökohtaista vaalileikkiäkään. Tässä suhteessa täytyy kyllä antaa tunnus demareille vastuullisesta asioihin suhtautumisesta.

Edustajia, jotka väittävät, että talousvaliokunta on kuullut vain muutamia asiantuntijoita tätä asiaa käsitellessään, pyytäisin syventymään asioihin tammikuusta lähtien, ennen kuin esittävät väärää todistusta.

Kun tammikuussa tätä asiaa käsiteltiin, suhtauduin silloin itekin kriittisesti omaisuudenhoitoyhtiöön, etenkin sellaiseen yhteen möykkyyn, jota ehkä silloin kaavailtiin. Halusin silloin asiasta tukiopetusta. Saatuaani lisätietoa sekä nähdesäni, miten nyt pankkituen turvin ruokitaan epätervettä kilpailua ja konkurssikierrettä, olen täysin vakuuttunut siitä, että pankkiryhmäkohtainen omaisuudenhoitoyhtiö on välttämätön.

Yleensä pankkituki ja laki omaisuudenhoitoyhtiöstä ovat nyt herättäneet taas kerran hyvin voimakkaita intohimoja, ja äänestäjien kosimisesta kai on kysymys. Mukana näyttää olevan myös erittäin voimakasta pankkipoliittista latausta, se näkyy täällä monien puheenvuoroissa. Pahimmat populistit ovat vaatineet pankkimiljardien käyttämistä verohelpotuksiin. Tässä kohtaa täytyy kyllä todeta, että ennätyksen on tehnyt presidenttiehdokas Ilaskivi esittäessään, että pankkitukimiljardeista reilut 10 miljardia siirrettiisiin verohelpotuksiin ja muihin elvyttäviin kohteisiin. Tämä on kyllä jo pohjanoteeraus.

Äänekkäästi on vaadittu myös tietoja, mihin tukimiljardit menevät ja ketkä ovat syyllisiä. Äänen voimakkuudesta ja arvostelun kohdistamisesta Ahon hallitukseen on nähtävissä, että

useimmille itse asia ja syy — seuraus-suhteet ovat toisarvoisia. Valitettavasti näyttää siltä, että sillä, miten asiat ovat, ei ole suurtakaan merkitystä vaan sillä, miltä ne näyttävät kansan silmissä. Pääasia siis näyttää olevan se, miltä asiat äänestäjien silmissä näyttävät ja kuinka paljon itse saa irtopisteitä, eikä se, miten kansakunnalle ja kansalaisille käy. Tällainen käyttäytyminen on masentavaa kansalaisten aliarvioimista. Toivon ja uskon, että syyt ja seuraukset tulevat kansalaisten tietoon kaikilta osin. Tästä luonnollisesti seuraa, että väärinkäytöksiin ja rikoksiin syyllistyneet asetetaan vastuuseen. Jo nyt on useita syyte-toimia menossa.

Käsittämättömiltä tuntuvatkin ne äänenpainot, joissa annetaan ymmärtää, että Ahon hallitus suojelee rötöksentekijöitä. Äänekkäimmin päitä vadille vaatineille haluan huomauttaa, että kaikki sai alkunsa liian löysästä rahapolitiikasta, politiikasta, johon kaikki 80-luvulla valtaa pitäneet tahot myötävaikuttivat. Pahimmat rötöstelijät löytyvätkin ajoilta, jolloin ulkomaiset valuuttahanat avattiin ja kasinotalous käynnistettiin. Tällöin taloutta pyöritettiin holtittomasti ilman pelisääntöjä ja valvontajärjestelmää. Pankit harjoittivat hillitöntä rahanjakelua ja tyrkyttämistä kaikenlaiseen yritystoimintaan, jopa keinotteeluun. Pankit lähtivät myös itse pörssibisnekseen nurkanvaltauksineen. Jotkut pankinjohtajat syyllistyivät törkeään huolimattomuuteen, jopa rikolliseen toimintaan. Näistä rötöksistä on kohtuutonta syyttää Ahon hallitusta. Käsitykseni on, että ne, jotka haluavat estää tämän lain hyväksymisen, ovat rötöksentekijöiden puolella.

Tätä taustaa vasten ymmärrän hyvin, miksi Ahon hallitukselle ei haluttaisi antaa välineitä, joilla se pääsee käsiksi rötöksiin.

Nyt käsittelyssä oleva vakuusrahastolain muutos on kiistämättä yksi väline, jolla julkinen valta pääsee taas astetta lähemmäksi pankkikriisin syntyesäkkeitä. Omaisuudenhoitoyhtiössä läpivalaistaan ne kriisiyhtiöt, jotka sinne siirrettään. Myös se pankki, jonka tarpeisiin kyseessä oleva yhtiö perustetaan, joutuu erityistarkastuksen kohteeksi. Tämän lain selkeä tarkoitus on rahoituskriisin hoitaminen tervehdyttämällä pankeja, hoitamalla niiden vaikeuksissa olevia asiakkaita.

Keskustelussa on unohdettu, että kriisi on ennen kaikkea pankkien asiakkaiden kriisi. Pankkien ne asiakkaat, jotka lähtivät mukaan 80-luvun lopun kasvukierteeseen investoimalla tuotantoon, kehittämällä palveluja, ostamalla asuntoja tai muita kiinteistöjä sekä sijoittamalla osa-

kesalkkuihin, ovat nyt vaikeuksissa sijoitustensa arvon pudottua ja lainojen noustessa devalvoitumisen takia. Monien palvelu- ja tuotannollisten yritysten tilannetta pahentaa vielä kysynnän romahtaminen ja epäterve kilpailu. Kotitalouksien vaikeaa tilannetta kärjistää myös työttömyys.

Pankkituen pääasiallinen syy onkin asiakkaiden ylivelkaantuminen. Valtaosa näistä asiakkaista on rehellisiä, yritteliäitä ihmisiä, jotka viimeiseen asti ovat pyrkineet hoitamaan velvoitteensa. Monet näistä rehellisistä asiakkaista ovat jo vararikon tai konkurssin kautta menettäneet kaiken. Näidenkö pitä te nyt vaaditte vadille?

Myös moni keinottelija ja rikollisiin puuhiin syylistynyt asiakas ja pankinjohtaja on joutunut tai joutumassa toistaan edesvastuuseen, kuten jo aiemmin totesin.

Kaikki konkurssit ja rikokset sekä niistä seuranneet menetykset pankille ja yhteiskunnalle ovat julkista tietoa, jos vain haluaa niihin perehtyä. Ei niitä kukaan tule tyrkyttämään, mutta ne ovat kaikki käytettävissä, jopa nimelistat. Jokaisen yrityksen johtaja, hallituksen puheenjohtaja jne. on listittävissä, jos halutaan tältä pohjalta heitä listiä.

Käytettävissä ovat myös asiakasryhmittäin tiedot pankkien antamista lainoista sekä järjestämättömien saamisten ja luottotappioiden jakautumisesta. Suomen Pankin rahoitusmarkkinaosaston taulukko kertoo tämän vuoden ensimmäisen kolmanneksen tilanteesta seuraavaa:

Yritysten vastuut ovat noin 250 miljardia markkaa. Näistä järjestämättömiä saatavia on noin 35 miljardia, ja ensimmäisen kolmanneksen luottotappiot yritysten osalta ovat 4 miljardia markkaa. Toimialoitain tämä jakautuu seuraavasti:

Teollisuuden vastuut ovat 85 miljardia ja näistä järjestämättömiä luottoja 4,5 miljardia ja luottotappiot 0,5 miljardia.

Rakennustoiminnalla, jota itsekin edustan, vastuut ovat 25 miljardia, järjestämättömät luotot 6 miljardia ja luottotappiot 0,8 miljardia.

Kauppa- ja ravintolatoiminnan vastuut ovat 54 miljardia ja järjestämättömät saamiset näiltä osin 6 miljardia ja luottotappiot 0,8 miljardia.

Kiinteistösjoitustoiminnan vastuut ovat reilut 30 miljardia ja järjestämättömät saatavat näiltä osin reilut 8 miljardia ja luottotappiot vajaa miljardi.

Muut alat yhteensä: vastuut 63 miljardia ja näistä järjestämättömiä reilut 8 miljardia ja luottotappiot vajaan miljardin verran.

Rahoituslaitosten vastuut pankeille ovat noin

13 miljardin luokkaa. Näistä järjestämättömät saamiset ovat 0,5 miljardin luokkaa ja luottotappiot 69 miljoonaa.

Julkisyhteisöjen ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen vastuut ovat liki 33 miljardia ja niistä järjestämättömiä 2,5 miljardia, luottotappiot 27 miljoonaa.

Kotitalouksien vastuut ovat yhteensä 194 miljardia. Näistä järjestämättömiä luottoja on 13,5 miljardin paikkeilla. Luottotappiot ovat 0,5 miljardia. Näistä vastuista maatalouden osuus on 22 miljardia, maatalouden järjestämättömät luotot 1,5 miljardia ja luottotappiot 47 miljoonaa. Muiden kotitalouksien vastuut ovat siis 172 miljardia, josta järjestämättömiä luottoja liki 12 miljardia ja luottotappiot vajaat 0,5 miljardia.

Ulkomailta pankkien saatavat ovat liki 77 miljardia ja järjestämättömiä näistä reilut 7 miljardia ja luottotappiot 0,8 miljardia, mistä IVY-maista saatavia reilut 2 miljardia ja niistä järjestämättömiä melkein kaikki eli 1,8 miljardia ja luottotappioita 0,3 miljardia. Muista maista saatavia on reilut 74 miljardia, järjestämättömiä niistä on 5,5 miljardia ja luottotappioita 0,5 miljardia.

Nämä kaikki sektorit yhteensä ovat vastuussa noin 576 miljardin markan luottokannasta, josta yhteensä järjestämättömiä oli tämän vuoden ensimmäisellä kolmanneksella liki 60 miljardia, ja luottotappioita on syntynyt jo tämän vuoden ensimmäisen kolmanneksen aikana yhteensä reilut 5 miljardia.

Edellä olevia lukuja ei voida pienentää poliittisilla ponsilla tai kansaa kosvilla puheilla eikä myöskään pykälänikkaroinnilla. Päinvastoin jokainen sooloilu kasvattaa pankkituen tarvetta. Tämä on itsestään selvä asia.

Kun nyt otetaan huomioon edellisten vuosien kirjatut luottotappiot ja tämän alkuvuoden luottotappiot ja kasvussa oleva järjestämättömien luottojen määrä, joka on noin 60 miljardia, on selkeästi nähtävissä, että rahan tarvetta tappioiden kattamiseen on. En käsitä, miten näitä luottotappioiden kattamiseen tarvittavia varoja voidaan käyttää verohelpotuksiin tai muuhun elvytykseen.

Ymmärrän vain yhdellä tavalla myös niitä, jotka koplaavat pankkisasiaisuuden väljentämisen tämän lain käsittelyn yhteyteen. He haluavat seistä niissä riveissä, joissa pankkitukimiljardeista osoitellaan vastuunkantajia. Mitä pankkisasiaisuuteen tulee, talousvaliokunta ottaa asiaan kantaa talletuspankkilain yhteydessä, joka on parhaillaan talousvaliokunnassa käsiteltävänä.

Arvoisa puhemies! Väitteet siitä, että talousvaliokunta on käsitellyt asian kevyesti eikä halua laajentaa eduskunnan oikeutta saada tietoja pankkituen käytöstä, joutavat omaan arvoonsa. Ne kuuluvat sarjaan mustasukkaisuus/jäsentenväliset. Tästäkin tässä on kysymys.

Haluan muistuttaa vielä, kuten talousvaliokunnan puheenjohtajakin: Pankkialaisuus suo-jaa vain rehellisiä asiakkaita, ei pankkeja eikä rikollisia asiakkaita. Tässäkin asiassa talousvaliokunta on ottanut sille kuuluvan vastuun ja tehnyt mietinnön tarkan harkinnan perusteella. Talousvaliokunnan mietintö keskittyy asian hoitamiseen, ei juoruiluun ja äänestäjien kosiske-luun.

Ed. Jansson: Arvoisa herra puhemies! Tässä vaiheessa keskustelua aion puhua, miten käsitykseni mukaan rahoituskriisi kehittyi pankkikriisiksi. Aikaa voittaakseni puhun ainoastaan suomeksi.

Valuuttasäännöstelyn purkamisen ja talouden ylikuumenemisen jälkeen 80-luvulla luottojen kysyntä kasvoi liian nopeasti. Luottolaitokset eivät hallinneet vapaita luottomarkkinoita, ja sen seurauksena lainanottajien pitkän aikavälin maksukykyä ei tutkittu ja eri toimialoja koskeva riskianalyysi oli puutteellista. Ylikuumenunut talous muuttui lamaksi, jota vahvisti vielä Persianlahden konflikti syksyllä 90. Kiinteistöjen hinnat olivat epärealistisia. Verotusjärjestelmä suosi uhkarohkeaa lainanottoa. Arvopaperi- ja kiinteistöspekulaatiot olivat suurinta muotia. Vain hölmöläiset tekivät tavallista rehellistä työtä, niin kuin sanottiin siihen aikaan. Tämän vuoksi katkeruus nyt veronmaksajien joutuessa maksamaan joidenkin harvojen keinottelijoiden kevytmielisyydestä onkin tervettä.

Rahoitusyhtiöt eli ns. arvopaperiyhtiöt lainasivat rahaa pankeilta ja jatkoivat kiinteistökeinottelua. Pankit lainasivat lisäksi suruttomasti rahaa vähemmän vakavasti otettaville lainanottajille ilman asiantuntevaa riskianalyysiä. Inflaation torjunta alkoi vaikuttaa, ja tällöin korot nousivat. Lainojen kustannukset nousivat samanaikaisesti, kun kiinteistöjen hintojen nousu pysähtyi laskeakseen myöhemmin dramaattisesti.

Valuuttasäännöstelyn purku oli johtanut suureen ulkomaisen valuutan lainaamiseen. Ecu-kytkennästä luovuttiin. Ulkomaiset lainat aiheuttivat suuria tappioita.

Suurin piirtein siinä oltiin.

Nyt käsittelyssä olevalla lakiehdotuksella py-

ritään mahdollistamaan omaisuudenhoito-yhtiöiden perustaminen pankeille, jotka eivät selviä ilman veronmaksajien apua. Omaisuudenhoito-yhtiöt ovat väline pankkituen hallinnoimisessa. Pankkituki puolestaan on sitä varten, että pankit pystyvät vastaamaan kaikista velvoitteistaan.

Pankkituen minimointi on kaikkien, varsinkin veronmaksajien, edun mukaista, kuten olemme kuulleet monta kertaa jo. Tämän vuoksi Vakuusrahaston tulee olla äärimmäisen pidättyväinen arvioidessaan, mitä ongelmaluottoja ja kuinka paljon niistä saadaan siirtää omaisuudenhoito-yhtiöön. Käsitykseni mukaan periaatteena tulee olla, että elinkelpoisten pankkien tulee voida jatkaa normaalia toimintaa omilla jaloillaan ja niillä tulee olla selkeä omistajavastuu. Laajat uudelleenjärjestelyt voivat osoittautua välttämättö-miksi. Tietysti myös pankin toiminta on tarvittaessa voitava lopettaa.

Valiokunta selostaa mietinnössään perusteellisesti, mitkä ongelmaluotot voivat tulla siirron kohteiksi ja mitä ei saa siirtää. Sen lisäksi, mitä valiokunta on lausunut, katson, ettei sellaisia ongelmaluottoja, jotka on myönnetty terveen pankkitoiminnan vastaisesti tai jotka ovat syntyneet lainvastaisesti, tule missään tapauksessa siirtää. Vaikka ei ole, kuten ed. Jäätteenmäki kertoi, kirjoitettuja toimintaohjeita, terve pankkitoiminta-periaate on ja on, väitän, aina ollut. Toiseksi katson myös, että enintään 10 prosenttia muista pankin ongelmaluotoista saadaan siirtää, jotta kilpailu ei vääristyisi liiaksi.

Tästä seuraa, että jokainen tukea saava pankki on alistettava röntgeniin, X-rayhin eli läpivalaisevaan tilintarkastukseen, jotta ongelmaluottojen tausta voitaisiin selvittää ja analysoida tervettä pankkitoimintaa koskevan vaatimuksen valossa. On itsestäänselvää, että tilintarkastuksen on tarvittaessa voitava mennä jokaiseen yksittäiseen asiakassuhteeseen, joka on johtanut ongelmaluottoihin. Niin mahdolltomalta kuin se kuulostaakin, tällainen mahdollisuus on oltava käytettävissä.

Oikeudenmukaisuusvaatimusta ei mielestäni voida liiaksi korostaa. Kun jokin elinkeino, joka ei pysty kantamaan omia kustannuksiaan, pyytää veronmaksajien apua, liitetään tällaiset toimenpiteet tavallisesti johonkin merkittävään hyötyyn jollekin toimialalle ja/tai yhteiskunnalle. Massiivisen pankkituen ollessa kyseessä on vaikea osoittaa suoranaista konkreettista hyötyä tavalla, jonka ihmiset voivat yleensä hyväksyä. Yleinen käsitys on, että jotkut harvat yksilöt ovat aiheuttaneet ylivomaisia ongelmia ja kansa saa

maksaa. Tässä mielessä pankit ovat onnistuneet siirtämään syyn uhreille, eli poliitikkojen tulee näyttää syyllisiltä ja heidän toimeksiantajiansa, kansalaisten, uhreilta. Mikseivät luottoja antaneet tule rehellisesti esiin ja kerro, mitä he ovat tehneet ja jättäneet tekemättä sekä miksi he toimivat näin? Minulla ei ole vastausta siihen kysymykseen.

Lopuksi, herra puhemies, hallituksen valmiutta vastuun ottamiseen ja sen siirtämiseen veronmaksajille ei myöskään käsitykseni mukaan ole selitetty riittävän selvästi.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron talousvaliokunnan jäsenen ed. Laivorannan puheenvuoroon, jossa hän hyvin yksityiskohtaisesti ihan tuotannonaloittain luetteli erilaiset vastuut ja sitä kautta syntyneet luottotappiot. Itse kuitenkin ajatellen veronmaksajia pitäisin tärkeämpänä, että tämän tyyppistä seurantaä olisi nimenomaan alueellisesti. Silloin näkisin aika hyvänä sellaisen järjestelmän, että sanotaan nyt vaikka neljä kertaa vuodessa kerrottaisiin pankeittain, alueittain, minkä verran tukea on käytetty ja mihin tarkoitukseen. Ihmiset ovat huomattavasti kiinnostuneempia siitä, mitä omalla alueella tapahtuu. Toiseksi silloin luvut olisivat huomattavasti pienempiä ja kansantajuisempia. Äskeiset miljardit ovat todella niin suuria, että niiden edessä ei osaa muuta kuin olla kysymysmerkinä.

Ed. R i n n e : Herra puhemies! Vuosikaudet on ruinatut rahamaailman, pankkimaailman taholta, että politiikat holhoavat, säätelevät ja kaikin tavoin häiritsevät elinkeinoelämän ja rahamaailman toimintaa. No, sitten annettiin vapaus, ja nyt ollaan sitten tässä.

Minä olen todella mielissäni siitä, että olin joskus koti-isänä. Se todella opetti, pulkkamäki. Tässä on aivan samalla tavalla. Mukulat ruinasivat, että pitää saada laskea vapaasti kalliolta alas. Sitten kun antoi, siinä kävi sitten niin kuin kävi. Tässä on aivan samalla tavalla käynyt pankkimaailmalle, se myös ruinasi ja ruinasi vapautta. Nyt sitten ollaan mäen alla, pulkka halki, suu korvia myöten viurussa. Nyt pitäisi ostaa uusi pulkka, vetää se mäen päälle, pistää hupitutti taas suuhun ja kastaa se hunajaan. (Ed. Laine: Hyvä kuvaus! — Oikealta: Ei naurata!) — Ei varmasti naurata, on niin suuri lasku 90 miljardia markkaa. Sen takia ei naurata tämän kaltainen kapitalismi, jossa voitot otetaan kotiin ja tappiot pannaan veronmaksajien maksettavaksi. Minua-

kaan se ei yhtään hiukkaa naurata, koska olen myös siinä maksajan paikalla.

Niin kauan kuin hallitus jatkaa politiikkaansa eli toisin sanoen kurjistamisen lisäämistä, työttömyyden lisäämistä, sehän merkitsee sitä, että pankkituella ei tule olemaan määrää eikä rajaa, koska ihmiset eivät kerta kaikkiaan kykene selviytymään koroistaan ja lyhennyksistään. Mitä syvemmälle alas ajetaan, niin kuin nyt Esko Ahon porvarihallitus ajaa ihmiset täysin maksukyvyttömiksi, sitä enemmän tarvitaan pankkitukea. Sille ei voi yhtikäs mitään.

Esitykset, joita opposition toimesta on tehty, kaikki ne on kaadettu, kaikki ne on tyrmätty. On myös esitetty paljon sellaisia väitteitä, ettei oppositio, eivät sosialidemokraatit ole mitään esittäneet. He ovat esittäneet, mutta esitykset ovat tulleet hylätyiksi. Porvarien mielestä ne ovat väärä menetelmiä. Sen takia on väärin sanoa, ettei ole esitetty, sellaistakin usein kuulee. On esitetty, mutta esityksiä ei ole sitten hyväksytty. Tietysti aina helposti saadaan sellainen selitys, että "olisi vielä huonommin, jos". Tätäkin olisi setä -linjalla selitellään kaiken näköistä.

Lopputuloksena nyt on kuitenkin tämä, mikä on. Tilastoja tekevän maailman ykkönen on valitettavasti Suomi työttömyystilastoissa. (Vasemmalla: Pankkituessa!) — Myös pankkituessa ja myös ulkomaille velkaantumisen vauhdissa. Ne ovat kaikki tätä samaa, joka jää tulevien sukupolvien maksettavaksi. — Näin se näyttää kulkevan, sille ei nyt muulla tavalla korjausta saada kuin toivotavasti ennenaikaisilla vaaleilla, toiset voimat remmiin. Ohjelmana olkoon, joka tulee olemaan, työllisyyden palauttaminen, ja sitä kautta myös pankkituen tarve vähitellen vähenee.

Meille esitettiin muutama vuosi sitten Esko Ollilan suulla, että 2 miljardia tulee olemaan pankkituen tarve ja se ei ole keneltäkään pois. Sitä hän nimenomaan korosti, että se ei ole keneltäkään pois. Silloin jouduin kysymään, onko Suomen Pankissa jokin paperimylly ja siellä väripyttyjä, joilla rahaa tehdään. Sellaista ei ole, mutta keneltäkään sen ei pitänyt olla pois. Nyt kaikki tietävät, on turha toistaa, miten luvut ovat nyt. Meidät petettiin kerran, mutta niinhän tummatkin sanovat, että ei petetä kuin kerran.

Nyt yritetään toista petosta, ja se ainakaan minun kohdallani ei tule onnistumaan. Nimittäin emmehan me missään tapauksessa voi sellaiseen separaattorisysteemiin mennä, että haalimme veronmaksajien rahat tähän separaattoriin ja sitten annamme veivin ja röörit muille. Me otamme vain ihmisiltä rahat pois, ja rahat häipyvät minne

häipyvät sitten. Silloinhan tästä tulisi jonkinlainen roskapankki, oikein reilunpuoleinen roska-pankki. Tällaiseen ei missään tapauksessa pidä lähteä mukaan.

Se, mikä on kaikkein huolestuttavinta, on se, että ne ihmiset, jotka ovat hoitaneet asiansa, yrittäneet ja maksaneet velkansa, korkonsa, niin yrittäjät kuin yksityiset kansalaisetkin, joutuvat nyt kilpailutilanteessa huonompaan asemaan ja vielä omilla rahoillaan, veromarkoillaan kaiken lisäksi kustantamaan tämän vääristymän. Rehelliset yrittäjät, rehelliset kansalaiset joutuvat kilpailutilanteessa aivan kohtuuttomaan tilanteeseen, ja keinottelutalous pelaa.

On jo ihan tarpeeksi tukipolitiikkaa olemassa. Suomihan on niin ristiinomitettu maa, että melkein voi sanoa, että samalla veronmaksajaluukulla on Arska toimeentulotukea saamassa, siellä on Casse teollisuustukea saamassa samalla luukulla ja Einari sieltä vielä pätkee maataloustukea, kaikki kuitenkin samalla veronmaksajaluukulla. Toisilla tuilla on vain hienompi nimike ja toisilla vähän rumempi nimike. Se vain on, että Arska saa vaivaisia pennosia, muut ottavat vähän reilummin.

Emme me sosialistitkaan pankkisosialismilla ihan tällaista tarkoittaneet. Pankkien sosialisointihan oli pitkän aikaa meidän ohjelmassamme, mutta meillä ei ollut sellaista tarkoitusta, että siinä käy näin. (Ed. Rimmi: Ei meilläkään!) — Ei varmasti. — Voitot jäävät sinne, mihin jäävät, ja veronmaksajat maksavat tappiot. Tämä on sosialismin sellainen muoto, jota emme tarkoittaneet, mutta porvarihallitus on aika erikoinen. Se sosialisoi pankit ja aikoo vielä armeijankin lopettaa määrärahoihin. Mitä tässä vielä oikeastaan nähdään, kun saadaan ihan loppuun asti elää?

Pankit ovat olleet itse asiassa jonkinlaisia voi ihan sanoa humerahanpesulaitoksia. Ne ovat maksaneet tolkkuttomia korkoja hyväosaisille, ja sitten tietysti nämä ovat joutuneet maksamaan asunovelalliset ja yrittäjät, jotka ovat taloutemme ja työllisyytemme selkäranka. Ne on sitten rassattu aivan loppuun, kun keinottelijoille on tätä kautta jouduttu aivan mahdottomia korkoja maksamaan. Nyt heikommasta päästä ne, jotka eivät kykene puolustautumaan, tippuvat yhteiskuntapuusta niin kuin kirvat alas kuolleina tai puolikuolleina, ja lastensuojeluviranomaiset ja muut sitten hoitelevat veronmaksajien rahoilla senkin vielä sitten, koska ketään ei voi heitteille jättää, ellei sellaista yhteiskuntaa ole todella tarkoitus tehdä, että hyväntekeväisyysjärjestöt huolehtivat kaikesta, niin kuin nyt nähdään nämä

leipäjonot jo suuremmissa kaupungeissa. Tästä on tulossa monille ihmisille nälkätalvi vuoden 1971 ja 30-luvun malliin. Tämä kolmas porvarikomento tulee olemaan samanlainen kuin 1917 ja 30-luvulla.

Minun mielestäni pankkitukea tällä tavalla ei missään tapauksessa pidä antaa pois täältä, koska me kerran nämä rahat haalimme ja rutistamme ne ihmisistä viimeiseen tippaan. Muuten me antaisimme samalla pois sen vallan, jolla sitä säännellään. Minulla ei ainakaan ole luontoa tehdä sellaista temppua, että repisimme ihmisiltä viimeiset pennit ja sitten sanoisimme hallitukselle, että hoitakaa niin kuin hoidatte.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Kun perustuslakivaliokunta antoi lausuntonsa tästä asiasta talousvaliokunnalle, niin se lausui mm. näin: "Valiokunta korostaa pankkitukikysymyksen ja sen normiston kokonaisvaltaisen arvioimisen tarpeellisuutta." Vaikka perustuslakivaliokunta päätyi tähän lausumaan vähän toisin perustein, haluaisin todeta kaksi näkökohtaa tuon väitteen, tuon maininnan tueksi.

Ensimmäinen on se, että hallitus on tuonut ja näyttää tuovan näitä pankkitukeen liittyviä asioita ikään kuin palapeliä tänne eduskuntaan osittaisina, ja siitä johtuen, että se on tällaista palapeli-politiikkaa, palapeliesityksiä, on kokonaisuutta vaikea löytää. Ja toinen peruste tälle väitteelle on se, että hallitus ei ole esimerkiksi talousvaliokunnan jo aiemmin esittämistä vaatimuksista huolimatta tuonut sitä tiedonantoa, jota on edellytetty. Niinpä valtiovarainvaliokunta nyt lisätalousarviomietinnössään taas toistaa sen, minkä eduskunta on ymmärtääkseni ainakin kaksi kertaa jo lausunut, eli että valtioneuvosto antaa eduskunnalle tiedonantona suunnitelmansa rahoitusjärjestelmän tervehdyttämisestä, tervehdyttämiseen käytettävistä keinoista ja julkisen tuen palauttamisesta valtiolle niin, että tiedonanto voidaan käsitellä eduskunnassa vuoden 1993 valtiopäivien syysistuntokaudella.

Kohta tämä syysistuntokausi on mennyt ja tiedonantoa ei ole annettu. Miten sen käsittely sitten tapahtuu, jos se vasta joulun korvilla annetaan?

Käsitykseni on se, että jos esillä oleva vakuusrahastolain muutos hyväksytään hallituksen esittämässä muodossa, niin siitä seuraa säästöpankkien pilkkomishommat, joista on viime aikoina paljon puhuttu ja joista tämänkin keskustelun alkuvaiheessa puhuttiin. Jos näin todella tulisi tapahtumaan tai jos tällaisia suunnitelmia edel-

leen elätellään, niin se pitää yli miljoona Säästöpankin asiakasta epävarmuuden tilassa, ja kuka siitä vastuun ottaa, kuka kantaa siitä vastuun? Erityisen mielenkiintoinen on tietysti kysymys siitä, että jotkut ovat arvioineet voivansa ostaa säästöpankkiryhmän 3—5 miljardilla ja tuon pankin arvo kuitenkin on 15 miljardin luokkaa. Jos tällainen toimenpide, jota on julkisuudessa esitetty, toteutetaan, niin miten tässä veronmaksajien etu tulisi toteutetuksi?

Täällä on joissakin puheenvuoroissa toistettu sellainen käsitys, että kun eduskunta jätti lepäämään viime tammikuussa esillä olleen hallituksen esityksen vakuusrahastolain muutoksesta, siitä on aiheutunut veronmaksajille miljardien vahinko. Tätä ei ole millään todistettu. (Ed. Hämäläinen: Eikö sitä voida todistaa!) Toisaalta jos arvioi sitä, että lisätalousarviossa valtioneuvostolle annettua rahaa on huomattavasti säästynyt, ja ilmeisesti juuri se, että sitä on säästynyt, on eräs syy siihen, että hallitus ehdottaa aiemmin myönnetyn määrärahan muuttamista siirtomäärärahaksi, esitys oikeastaan todistaa, että asia ei ole niin kuin täällä eräissä puheenvuoroissa on esitetty.

Täällä on joissakin puheenvuoroissa kohdistettu talousvaliokuntaan arvostelua hieman siihen tapaan kuin talousvaliokunta olisi kaiken pahan juuri ja alku. Kun en itse ymmärrä asiaa aivan näin, niin haluaisin todeta, että kyllä kai hallitus on se, jota vastaan kritiikkiä ja arvostelua pääasiassa on haluttu kohdistaa, ja ainakin omalta osaltani näin tapahtuu. Siitä huolimatta haluan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että kun perustuslakivaliokunta lausunnossaan talousvaliokunnalle edellytti, että pankkituen ehdoista tulee säätää lain tasolla, niin vaikka täällä esimerkiksi talousvaliokunnan puheenjohtaja eräässä muistaakseni vastauspuheenvuorossa tänään sanoi, että ei ole siitä johtuen haluttu esittää lain tasolle näitä ehtoja, koska ne ovat jo lisätalousarvion perusteluissa, minusta tämä perustelu ei ainaakaan yksinään riitä. Täytyy olla jotakin muuta, joka on tällaiseen johtopäätökseen johtanut.

Hieman saman kysymyksen voisi esittää sen johdosta, että perustuslakivaliokunta esitti rekisteröitäväksi omaisuudenhoito yhtiöiden osakeomistuksen, mutta sellaista näkökantaa en ainaakaan nyt havaitse talousvaliokunnan ottaneen huomioon. Tällaisen kritiikin omalta osaltani pidän aiheellisena kohdistaa talousvaliokunnan mietintöön. Ja sitä paitsi voi kysyä, mistä syystä valtiovarainvaliokunnan lisätalousarviomietintöön esitettyjä pankkituen ehtoja ei haluta kirjoittaa lakiin Vakuusrahastosta.

Täällä esimerkiksi ministeri Viinanen sanoi, että Vakuusrahasto noudattaa näitä sääntöjä, ohjeita tai ehtoja. Muistan kyllä, että ne ovat Vakuusrahaston hyväksymissä periaatteissa, jotka muistaakseni laadittiin noin vuosi sitten. Mutta olen täällä monien muiden kanssa sitä mieltä, että laissa nuo pankkituen ehtojen pitäisi olla.

Ed. Nikula eräässä puheenvuorossaan sanoi, että ed. Paloheimon vastalauseessa esitettyt asiat ovat jääneet vain vihreiden kannattamiksi. Varmuuden vuoksi haluan todeta, että kyllä vasemmistoliiton edustajat kannattavat niitä ehdotuksia, jotka ed. Paloheimon vastalauseessa talousvaliokunnan mietintöön on esitetty, erityisesti pankkituen ehtojen osalta.

Muutoin olisin puheenvuoroni päättänyt tähän, mutta kun kuulin ed. Jäätteenmäen tänään käyttämän puheenvuoron, niin haluaisin palata siihen hieman. Ed. Jäätteenmäki käytti 14 päivänä syyskuuta tässä salissa mielestäni erittäin hyvän puheenvuoron, ja kun nyt kuuntelin hänen puheenvuoroansa, niin minusta tuntui, jos leikkisästi voisi sanoa, että hän on 3,5 viikossa tehnyt kääriäiset. Nimittäin silloin ed. Jäätteenmäki sanoi mm. näin: ”Mielestäni pankkitukea ei kuitenkaan tee avoimeksi se, että valtioneuvosto, Vakuusrahasto ja valtiovarainvaliokunnan jäsenet saavat tietää pankkituen käytöstä. Myös meillä veronmaksajilla tulee olla oikeus ainakin pääpiirteissään tietää, mihin rahat menevät.” Sitten hän jatkoi: ”- ilman riittävää julkisuutta ja avoimuutta pankkitukea voidaan käyttää väärin. Veronmaksajilla on oikeus tietää, miten pankin tappiot ovat syntyneet.” Ja edelleen hän jatkoi: ”- suuri osa tappioista on kerääntynyt myös pankin omasta kelvottomasta kiinteistöbisneksistä. Näitä oman huonon liiketoimintansa tappioita pankit eivät luonnollisestikaan halua julkisuuteen. Sehän osoittaa, miten virheellisesti ja väärin perustein pankeissa on asioita hoidettu.”

Möhemmin ed. Jäätteenmäki sanoi vielä näin: ”Miksi pankkituen ja pankkien joillekin yrityksille myöntämän suuren tuen ei myös tulisi olla julkista? Jos pankin rahoittama yritys tekee konkurssin, saa akordin tai tulee velkasaneeraus, kaikki asiapaperit ovat julkisia. Mutta jos yrityksen ongelmaluotot tai ongelmakiinteistöt siirretään omaisuudenhoito yhtiöön, silloin ei tietoa saa. Näin ei mielestäni voi olla, vaan tähän pankkien liikesalaisuuteen on täällä puututtava.” Kaikkeen tähän ja paljon muuhun, josta ed. Jäätteenmäki puhui silloin, mielelläni yhdyin, olen siis samaa mieltä. Mutta tänään tulín siihen käsitykseen, että ed. Jäätteenmäki ei enää itse ole

näistä asioista ainakaan täsmälleen samaa mieltä.

Totean lopuksi, että ed. Jäätteenmäki silloin syyskuun 14. päivän puheenvuorossa kiinnitti huomiota myös siihen, että hallitus ei ole Unitaksen ja KOPin takauksen periaatepäätöstä tehdessään edellyttänyt pankinjohtajien palkkojen koh- tuullistamista, kuten on tehty säästöpankkien osalta. Niinpä hän, siis ed. Jäätteenmäki, katsoi, että eduskunnan on lisätalousarviota käsitellessään syytä asettaa tällaiset ehdot, tällaiset edellytykset, jos Kansallis-Osake-Pankin ja SYPin takaukset tulevat lisätalousarvion yhteydessä hyväksytyiksi. En ole nyt tutustunut tarkemmin valtiovarainvaliokunnan tätä asiaa koskevaan mietintöön, mutta siihen ehditään palata myöhemmin.

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Keskustelussa talousvaliokunnan mietintö on saanut muutamissa puheenvuoroissa sanoisinko aika- moista kyytiä. Mietintö ei ole talousvaliokunnan normaalien työskentelytapojen mukaan tällä- kään kertaa mitenkään huitaisemalla tehty. Mi- nua tässä keskustelussa hieman on yllättänyt se, että edustajat olivat odottaneet tai ainakin nyt sanoivat odottaneensa mietinnöstä sellaisia koh- tia, joita siihen ei ole kirjattu, mutta jotka olisivat ehkä kuvanneet vallitsevaa tilannetta pankkituen valvonnan osalta, sen myöntämisehtojen osalta, ilmeisesti määränkin puolesta tarkemmin kuin mitä mietinnössä on tapahtunut.

Tämä mietintö on kuitenkin kirjoitettu niin, että kun eri asioita, mm. pankkituen ehtoja valio- kunnassa käsiteltiin tarkoin asiantuntijoita kuul- len, totesimme, että nämä ehdot, jotka mm. vas- talauseessa ovat, ovat ilman muuta voimassa. Niitä ei pidetty tarpeellisenä mietinnössä toistaa. Se ei merkitse sitä, että talousvaliokunta olisi jotenkin ehdottamassa niistä luopumista. Niitä ei vain ole tässä julki kirjoitettu.

Toistan sen, minkä keskustelun eri yhteyksissä olen jo aikaisemminkin sanonut, että budjettipe- rustelut ovat lain tasoisia säännöksiä. Ne sitovat hallitusta ja sillä hyvä. Nyt on vielä käymässä ilmeisesti niin, että varaus pankkitukeen muuttuu siirtomäärärahaksi. Tuen myöntämisen ehdot ovat voimassa niin kauan kuin tuota määrärahaa käytetään. Tämä on aivan selvä, sanon vielä uu- delleen, itsestäänselvä asia.

Pankkituen ehtojen myöntämisessä viisikoh- taisessa luettelossa kohta 5) ei ole ongelmaton. Se sisältyy budjettiperusteluihin, ja se sisältyy lepää- mässä olevaan vakuusrahastolakiin. Mutta kun

on todettu, että se ei ole ongelmaton, se oli eräs lisäperuste, että ei haluttu ottaa tähän lakiin py- kälää, joka olisi poikennut eduskunnan aikai- semmin hyväksymästä ja lepäämässä nyt olevas- ta laista.

Huomaan vielä, että nyt on kysymys va- kuusrahastolain muutoksesta, sen muutamasta pykälästä. Nyt ei ole kysymys laista omaisuuden- hoitoyhtiöitten toiminnasta, vaan Vakuusrahas- tosta. Siinä ehdotetaan annettavaksi valtuuksia Vakuusrahastolle olla osakkaana omaisuuden- hoitoyhtiössä. Siitä syystä sopii hyvin huonosti sellainen järjestelmä, että vakuusrahastolakiin olisi kirjoitettu sisään, niin kuin esimerkiksi ed. Luukkainen on vaatinut, pykälää siitä, mikä Va- kuusrahaston omistaman osakeyhtiön toiminta- tavoite on. Se olisi lakiteknisesti jo erikoista, sanoisinpa mahdotonta.

Mietintöön sisältyy pari sellaista sääntöä, joita vielä haluan korostaa ja jotka koskevat Vakuus- rahaston omistaman omaisuudenhoitoyhtiön toimintaa. Ensimmäinen on, että yhtiöön siirret- tävän omaisuuden siirtoarvo on markkina-arvo. Sen tulee olla markkina-arvo. Talousvaliokun- nan mietintöä on moitittu siitä, että sanonta on pyöreä, että siellä ei vaadita, korosteta eikä edel- lytetä sitä esimerkiksi ponnien muodossa. Valio- kunnan kanta tässä asiassa on hyvin selvä. Mie- tinnön lukijalle tämän pitäisi myös olla selvä.

Toinen periaate, joka omaisuudenhoitoyhtiön toimintaa koskee ja mietintöön sisältyy, on, että yhtiön pitää toimia liiketaloudellisesti terveesti. Sen pitää pyrkiä toimimaan niin, että sen omis- tuksessa olevat asiakaskokonaisuudet hoidetaan kunnolla, tervehdytetään tai ajetaan ns. hallitusti alas. Minä en usko, että tämän täsmällisempiä ohjeita tällä tasolla yhtiön toiminnasta voisi an- taä silloin, kun kysymys on valtuuksien antami- sesta Vakuusrahastolle omistuksen hankkimises- ta omaisuudenhoitoyhtiöihin.

On myös epäilty, että omistajavastuu ei toteu- du, kun omaisuudenhoitoyhtiöitä perustetaan. Se epäily on turha, jos noudatetaan näitä kahta sääntöä ja omaisuudenhoitoyhtiöön siirrettävä omaisuus ja vastuut siirtyvät markkina-arvosta. Ennen siirtoa syntyneet tappiot jäävät pankin vastuulle, siis luovuttavan yhteisön vastuulle. Pankin omistajat ottavat silloin kantaakseen tä- män vastuun. Senkin asian pitäisi olla aika selvä, jos hetkeksi pysähtyy ajattelemaan, kuinka tämä yhtiö muodostetaan ja miten se toimii.

Sellainen ajattelutapaero ilmeisesti talousva- liokunnan työskentelyssä on ollut siihen keskus- teluun nähden, joka nyt on eduskunnassa menos-

sa, että me pidimme tätä ehdotusta sittenkin ehkä vähempimerkityksisenä asiana kuin nyt yleiskeskustelusta saattaisi päätellä. Omaisuu denhoito yhtiöhän on tyypiltään tehostetun valvonnan keino ja tehostetun yritysten hoidon keino, mutta ei muuta. Se on väline, ei muuta. Tämän mietintö myös sanoo hyvin selvästi julki.

Omaisuu denhoito yhtiö ei valiokunnan suuren enemmistön mielestä missään tapauksessa lisää pankkituen tarvetta, pikemminkin tilanne on päinvastoin. Pankkituen vähentämisenkään suhteen omaisuu denhoito yhtiöillä ei ole sellaista ratkaisevaa merkitystä, että tämän ratkaisun jälkeen voitaisiin jäädä odottamaan kertakaikkista suurta muutosta pankkituen tarpeessa.

Yritän ikään kuin asettaa paikoilleen valiokunnan mielestä sen hahmon, mikä omaisuu denhoito yhtiölle kuuluu erilaisten tukien joukossa. Sillä ei ole sellaista dramaattista merkitystä kuin tässä keskustelussa sille on haluttu antaa.

Valvontaorganisaatio, joka meille on muodostettu pankkitukea valvomaan, on valitettavasti hyvin sekava, ja se on keskustelussa tullut ilmi. Se on siitä johtuen, että se on erilaisissa yhteyksissä syntynyt, harkitsematon.

Vakuusrahaston hallintoneuvoston toimii eduskunnan pankkivaltuusto. Olen keskustelun eri yhteyksissä jäänyt aika tavalla ihmettelemään sitä, että monet pankkivaltuutetut valittavat tiedonsaannin puutetta ja sitä, että valvontaorganisaatio ei toimi. Minä en halua ketään enempää syyllistää asiasta. Teen kuitenkin sellaisen kysymyksen, että oletteko tehneet, arvoisat valtuutetut, pankkivaltuustossa tai muuten sellaisia ehdotuksia, jotka ovat hyvin perusteltuja mutta jotka olisi sitten muitten toimesta hylätty ja joilla olisi avattu lisää tiedonsaantimahdollisuuksia. Minä en ole nähnyt sellaisia ehdotuksia.

Toinen asia, joka myös on minua kovasti kiusannut, on se huolimaton tapa, jolla on käsitelty pankkisalaisuuden käsitettä. Hyvin kiteytettynä pankkisalaisuus Suomessa suojaa vain ja ainoastaan rehellistä pankkiasiakasta, ei ketään muuta. Se ei suojaa vilpillistä asiakasta, vielä vähemmän rikollista. Pankkisalaisuuteen, niin kuin ed. Jäätteenmäki keskustelussa sanoi, voidaan vedota ja sanoa, että tietoa ei anneta, kun on pankkisalaisuus. Jos tietojen pyytjä tietää, mitä haluaa ja tuntee valtuutensa, hän saa kaikki tarvitsemansa tiedot silloin, kun kysymys on jostakin muusta kuin rehellisestä pankkiasiakasta, jonka asiat ovat kunnossa. Tämän pitäisi olla kaikille selvä. Pankkisalaisuus ei suo-

jaa pankkia, ei vähimmässäkään määrin. Pankilla on omat liikesalaisuutensa, ja omaisuu denhoito yhtiölläkin on niitä.

Minusta kannattaa myös hetki miettiä sitä, mitä tapahtuisi, jos kaikki liikesalaisuudet olisivat hyvin laajassa julkisessa käytössä. Otetaanpa tältä päivältä esimerkki. Pankkivaltuutetut ovat saaneet tänään Säästöpankin tilasta hyvin keskeistä liikesalaisuuden piiriin kuuluvaa tietoa. Miksi sitä nyt ei levitellä täällä? Siitä syystä, että tietojen levittäminen laajasti julkisuuteen aiheuttaisi ilmeisesti suurta vahinkoa Säästöpankille. Minä en jatka tämän asian pohtimista tämän pitemmälle. Pidetään selvänä, että näin on.

Miksi sitten jossakin muussa yhteydessä yleisen uteliaisuuden nimissä tai muutoin pitäisi avata sellaisia tietoja, jotka valvontajärjestelmän kannalta eivät ole oleellisia? Pelkkä uteliaisuus ei mielestäni riitä.

Tämän osan puheestani päätän vielä siihen toteamukseen, että talousvaliokunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys n:o 295 viime vuodelta, jossa esityksessä pankkisalaisuuspykälät ovat kaikki auki. Jos arvoisilla kuulijoilla on ehdotuksia asiantuntijoiksi, joita meidän pitäisi kuulla, niin nyt me kuulemme. Nämä pykälät käydään läpi juurta jaksen niin, että varmasti asia selvitetään. Ja kun eduskunta sitten aikanaan talousvaliokunnan mietintöä tästä asiasta käsittelee, niin yksikään pilkku ei ole jäänyt kääntämättä. Katseleaan se ihan läpikotaisin ja avataan sellaiset salaisuuden hanat tai portit, joita eduskunta pitää hyvänä avata. Tehdään se kunnan valmistelun jälkeen.

Herra puhemies! Ministeri Viinanenkin tuli paikalle. Minä tässä esitän kysymyksen, joka mieltäni on erityisesti tänään ryhtynyt askarruttamaan. Mihinkä tätä lakia sitten tullaan käyttämään? Talousvaliokunta on lähtenyt siitä, että kysymyksessä on, niin kuin hallituskin ehdotti, yleislaki: yhden instrumentin tuominen pankkitukijärjestelmään yleislain muodossa. Tänään olemme kuulleet uutisia, arvailuja tai juoruja siitä, että pian sen jälkeen, kun laki on vahvistettu, sitä käytettäisiin ikään kuin kertalakina säästöpankkiryhmän asioitten selvittämiseen ja sillä hyvä. Tämä on jäänyt askarruttamaan mieltäni siinä suhteessa, että jos näin todella kävisi, niin mikä olisi silloin se vastike, jonka valtio saa antaessaan tätä kautta säästöpankkiryhmän ja ilmeisesti tervehdytetyn Säästöpankin osia muille saajille, siis muille pankeille? Mikä on se vastike, joka valtiolle ja veronmaksajille tulee, jos tällainen tapahtuu hyvin nopeasti?

Pankkituen täytyy nimittäin olla aina vastikkeellista. Mikä se vastike mahtaisi tässä olla? Pelkkä kauppahinta silloin, kun Säästöpankin tervehdyttäminen on kesken, ei ilmeisesti ole riittävä. Se keskustelu on syytä käydä joko nyt salissa tai lähipäivinä, jotta tiedetään, kuinka hallitus aikoo nyt todennäköisesti saamiaan valtuuksia käyttää.

Minä en kuulu säästöpankkipuolueeseen enkä mihinkään muuhunkaan pankkipuolueeseen, mutta kun kysymys on keskeinen pankkituen kokonaisuuden kannalta ja kun tällä asialla on laajaa mielenkiintoa pankkikilpailun kannalta, niin kysymykseen on kyllä syytä saada vastaus.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ed. Louekoski käytti hyvin ansiokkaan puheenvuoron. Minusta hän puheenvuoronsa alussa ja aivan tässä puheenvuoronsa lopussa nosti esille tämän asian kohdalla mielestäni kaikkein tärkeimmän ja ongelmallisimman kysymyksen eli yhtäältä sen, mikä on siirtohinnoittelu silloin, kun omaisuuseriä siirretään tervehdytetävästä pankista omaisuudenhoitoyhtiöön ja toisaalta sitten, mikä on siirtohinnoittelu, jos tervehdytettyä pankkia myydään tai luovutetaan eteenpäin. Näissä kahdessa kohdassa veronmaksajan intressiä on syytä todella valvoa.

Näiden omaisuuserien siirtäminen omaisuudenhoitoyhtiöön on aika hankalaa silloin, kun on kysymys kiinteistöistä, mutta vielä vaikeampaa se on, kun on kysymys kokonaisista, toimivista yrityksistä, joiden arvo saattaa useissa tapauksissa olla negatiivinen. En ole pystynyt itselleni selvittämään, mikä olisi markkina-arvo tai miten toimittaisiin, kun markkina-arvo, jonka selvittäminen ilmeisesti on äärimmäisen vaikeaa, on negatiivinen. Nämä siirtohinnoitteluun liittyvät kysymykset vaatisivat todella aika lailla enemmän pohdintaa ja selvittelyä kuin tässä on haluttu tehdä. Minusta pitäisi toimia niin, että tällaisia kokonaisia yritysryppäitä, joiden markkina-arvoa on miltei mahdotonta selvittää, ei ollenkaan otettaisi mukaan roska pankkikysymykseen.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Herra puhemies! Talousvaliokunnan puheenjohtaja ed. Louekoski kyllä ansaitsee erinomaiset kiitokset siitä ansiokkaasta puheenvuorosta, jonka hän käytti ja jossa hän perusteli kaikkia niitä ratkaisuja, joita on tehty. Olisi toivonut, että nekin kriittiset puheenvuoronpitäjät, jotka tästä salista taas ovat kaikonneet tapansa mukaan, olisivat olleet paikalla. (Ed. Seppänen: Eivät ole kaikki!)

Tässä oli opettavaista tekstiä erittäin paljon, enemmän kuin koko päivän aikana ehkä salissa on saatu.

Herra puhemies! Ed. Louekoski kyseli, mihinkä tätä lakia käytetään. Hallituksen tarkoitus on ollut tehdä yleislaki, yleisvaltuutus rakentaa omaisuudenhoitoyhtiöitä silloin, kun sellaisia tilanteita eteen tulee hamassa tulevaisuudessa, nopeasti taikka hitaalla aikataululla, jos niitä tarvitaan. Ja niin kuin olen aikaisemmin täällä todennut, on ilmeistä tai ainakin hyvin todennäköistä, että säästöpankkikriisin ratkaisuun tarvitaan omaisuudenhoitoyhtiö. Eduskunta on omalta puoleltaan kyllä, sanoisinko, käyttänyt hieman meidän kannaltamme kyseenalaista harkintaa siinä, että se on pyrkinyt menemään toiseen suuntaan nimenomaan lisätalousarvion rahojen suhteen ja rajaamaan näiden käytön valtion kokonaan omistamien pankkien järjestelyihin. Se tietysti rajoittaa toimenpiteitä, mutta tämänkin lain ja valtuutuksen kanssa voidaan varmasti elää, ja pakkohan näin on tehdä.

En juokse minkään arvailuiden perässä, mitä lehdistössä kerrotaan. Sen voin vakuuttaa, niin kuin olen sanonut aikaisemminkin, että hallitus Vakuusrahaston asiantuntemusta ja sitä kautta myös erinäköisten kansainvälisten asiantuntijoiden apua käyttäen hakee edullisinta vaihtoehtoa. Milloin se löytyy, mikä se ratkaisu tulee olemaan, se ei ole millään arvioitavissa tällä hetkellä. (Ed. Seppänen: Miten sitä mitataan?) — Ja kyseessä on nimenomaan se ongelma, millä tavalla niitä arvoja mitataan. Niitä voidaan mitata erittäin monella tavalla, niin kuin lehdissä tänään on sanottu. Kyseisen pankin, Säästöpankin, imagoa ja monia muita tulevaisuusarvoja on äärimmäisen vaikea arvioida, onko niillä arvoa vai eikö niillä ole arvoa tai jotakin siltä väliltä. — Mutta se on päivänselvää, tapahtukoon mitä tahansa ja milloin tahansa, että se ratkaisu ei ole mikään pankin alennusmyynti. Päinvastoin siitä kaikissa olosuhteissa pidetään huoli, että se on veronmaksajille edullisin vaihtoehto.

Ed. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus kiertelee ja kaartelee tässä pilkkomis- ja alennusmyyntiasia. Ministeri Viinase vakuuttelut ovat omiaan vain aiheuttamaan lisää epätietoisuutta niin julkisuudessa ja yleisön piirissä kuin ehkä pankkien välilläkin. Minusta ja laajalti edustajien mielestä olisi syytä nyt vakauttaa tilanne eli kertoa, että hallitus ei ole tekemässä hätäkoityä ratkaisua. Silloin olisi huomattavasti helpompi myös hyväksyä tämä valta-

kirja, jota lisäbudjetissa osoitettavat määrärahat auttamatta merkitsevät.

Jos tässä tilanteessa, kun kaikki elementit liikkuvat, kun talo vielä palaa — jos esitetään vertaus — ja vakuuden haltija eli pankki tulee myymään taloa silloin, kun se on vielä liekeissä tai vähintäänkin jälkisammutus meneillään, niin ei kai siitä kukaan suostu markkinahintaa tai mitään kunnollista hintaa maksamaan. Pitäisi malttaa odottaa sitä hetkeä, kun pankki on tervehdytetty, kun talo on korjattu uudelleen asumiskelpoiseksi. Silloin siitä voi saada hintaa. Silloin pankista voi saada hintaa, kun se on tervehdytetty, ja silloin voidaan toteuttaa tietysti näitä vertailuja ja katsoa, mikä malli on veronmaksajille edullisin.

Nyt pelättävissä oleva vaihtoehto on juuri tämän ajoituksen hätiköinnin takia veronmaksajille ei välttämättä kaikkein kallein mutta kovin kallis verrattuna siihen, että maltettaisiin odottaa oikeampaa tilaisuutta.

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Ed. Koskinen on juristi ja kuvittelee, että minä sanoisin täällä jotain siitä, mitä aiotaan tehdä. Vaikka tietäisin, en sitä varmasti sanoisi. Olen viitannut aikaisemmin vaitiolovelvollisuuteeni näissä asioissa enkä semmoista tietenkään pysty sanomaan, koska mitään ratkaisumallia tällä hetkellä ei ole.

Mutta sitä hämmästelen, että ed. Koskinen väittää ylipäänsä jonkun ratkaisun olevan hätiköity. Puolitoista vuotta on vaadittu ratkaisuja, ja vaikka tälläkään hetkellä meillä ei ole ratkaisumallia, niin ei kai voi sanoa — tulkoon ratkaisuvuoden tai kahden tai päivän päästä, mitä tahansa, kukaan ei sitäkään tiedä — että se olisi hätiköity. Siitähän hallitusta on koko ajan moitittu tässä talossa, julkisuudessa, voi sanoa päivittäin, että me emme ratkaise tätä ongelmaa. Sitä ongelmaa pyritään nyt hahmottamaan, mikä olisi edullisin ratkaisu, ja saamaan käyttöön omaisuudenhoito-yhtiö, jonka puute on viivyttänyt ratkaisujen läpiviennin tähän mennessä minusta luvutoman paljon. Ja se on tullut todella kalliiksi tälle yhteiskunnalle.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tarkoitin hätiköinnillä sitä, että sen jälkeen, kun hallitus saa käyttöönsä tämän omaisuudenhoito-yhtiöinstrumentin, ei malteta sitten käyttää sitä tarkoitetulla tavalla, niin että odotetaan sekä omaisuudenhoito-yhtiöön siirtyvän varallisuuden parempaa realisointiajankoh-

taa että sitten sen hyvän pankin, joka muodostuu, osalta oikeampaa ajankohtaa sen myymiseksi tai luovuttamiseksi siten, että veronmaksajien menetykset minimoitaisiin.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Palaan siihen käyttämäni puheenvuoroon, jonka mukaan minusta hallituksen olisi pitänyt suorittaa nämä ratkaisut ja päätökset ennen nyt käsillä olevien lakiesitysten tuomista eduskuntaan. Te tuotte tänne ministerin todistuksen mukaan lakiesityksiä, joista te ette tiedä, miten niitä käytetään. Siis tämä on hyvin kummallinen tapa lähestyä tätä asiaa. Tuotte tänne lakiesityksiä ja sitten jätätte ratkaisut sen varaan, mitä tulee mieleen sen jälkeen, mitä teette seuraavaksi.

Ministeri Viinanen, älkää nyt koettako väittää, että teillä ei ole mitään käsitystä siitä, mitä te teette näiden lakien tultua hyväksytyiksi. Me täällä eduskunnassa mielestäni olemme oikeutettuja saamaan tiedon siitä, mitä te aiotte tehdä. Sen takia me emme ole valmiita antamaan teille tällaista avointa asianajovaltakirjaa, ennen kuin te kerrotte, mitä te aiotte tehdä. Jos te teette joitain hyviä ratkaisuja, tuemme teitä. Mutta jos te teette sellaisia ratkaisuja, mitkä nyt ovat putkessa, annatte pankeille vastikkeetta riihikuivaa rahaa lisäbudjetissa, annatte pankeille nettovastikkeettomia takauksia riihikuivana rahana ulkomaisille sijoittajille, niin kyllä kai tässä tilanteessa me olemme oikeutettuja osoittamaan teille epäluottamusta ja vaatimaan näiden ratkaisujen kertomista ennalta. Nyt te olette pitämässä eduskuntaa pilkkananne, ja kansanedustajat sallivat sen, kun eivät vaadi tietoa siitä, mitä tehdään.

Ed. Härmäläinen: Herra puhemies! Ajattelin omassa puheenvuorossani pohtia sitä, miten suomalaisessa pankkijärjestelmässä omistajan vastuu toteutuu. Siinä vaaditaan monenlaisia toimenpiteitä, joilla tästä yhteiskunnan tukemasta ja takaamasta järjestelmästä siirrytään johdon ja omistajien tarkempaan vastuuseen. Siinä tarvitaan pankkien oman vakuusrahastojärjestelmän uusimista, tarvitaan vakavaraisuuteen vaikuttavien riskiluottojen uudelleenpainottamista. Talletussuojaakin voidaan miettiä kansainvälisten kokemusten perusteella. Sisäisen valvonnan tiukuuteen pitää puuttua.

Mutta nämä ovat kaikki sellaisia asioita, herra puhemies, jotka eivät liity varsinaisesti käsillä olevaan vakuusrahastolakiin eivätkä liity edes säästöpankkiproblematiikkaan, jota ed. Seppä-

nen viimeksi kosketteli, joten voin palata näihin asioihin vaikka kolmannessa käsittelyssä. Toivon, että sen sijaan tänä iltana vielä käyttäisivät puheenvuoroja nyt saliin tulleet hallitusryhmien edustajat, joita täällä ei ole pahemmin näkynyt vakuusrahastolakia erittelemässä, ei ainakaan sen hyvistä puolista kertomassa. Päinvastoin täällä on kuultu hallitusryhmistä oikeastaan ainoastaan kritiikkiä, ja edelleenkin talousvaliokunnan puheenjohtaja on joutunut kantamaan vastuuta myöskin tältä osin.

Ed. B a c k m a n : Arvoisa puhemies! Entinen pankinjohtaja ja puoluejohtaja aloittaisi, että "nythän on kriisi". Kriisin tärkeimpiä sääntöjä on se, että säilytään rauhallisena eikä ainakaan synnytetä lisää paniikkia. Nyt pankkituen käsittelyssä monet edustajat ovat paniikinomaisesti vaatineet erilaisia säännöksiä sellaisiin asiakokonaisuuksiin, joihin ne eivät kuulu.

Haluan tässä yhteydessä edelleen toistaa sitä, minkä jo aiemmin vastauspuheenvuorossani totesin. Nyt on käsittelyssä vakuusrahastolaki. Ensi tiistaina on käsittelyssä neljäs lisäbudjetti. Täällä tänään on jaettu sitä koskeva valtiovarainvaliokunnan mietintö. Talousvaliokunnassa on parhaillaan käsittelyssä pankkisalaisuutta koskevaa lainsäädäntöä. Nämä kolme asiaa ovat erillisiä mutta liittyvät toisiinsa. On kuitenkin tärkeää, että oikean lain tai oikean asian kohdalla tehdään siihen kuuluvat päätökset. Tämä on mielestäni ainut tapa, jolla nuo päätökset saavat riittävän lainvoiman ja noilla päätöksillä on jotain merkitystä.

Haluan korostaa tätä sen vuoksi, että täällä on erityisesti nyt pöydille jaettuun valtiovarainvaliokunnan mietintöön esitetty sellaisia varauksia jo tässä vaiheessa, että siellä ei olisi riittävästi puututtu sen paremmin Vakuusrahaston toimintaan kuin myöskään esimerkiksi pankkisalaisuuteen. Ne asiat eivät kuulu lisäbudjetin käsittelyyn, ja sen vuoksi siellä on pelkästään tyydytty esittämään joko mielipiteitä tai suosituksia siitä, miten esimerkiksi talousvaliokunnan tulisi noita asioita käsitellä asiantuntijakuulemisen yhteydessä. Tässä mielessä marssijärjestyksen on oltava selvä.

Kun tämä pankkitukikysymys on tänään olenaisesti täällä kilpistynyt kysymykseen säästöpankkiratkaisun hoidosta, niin tässä suhteessa asian käsittely eduskunnassa on erittäin hankalaa. Mieleeni tulee rinnasteisena omasta kaupunginvaltuustostani tilanne, jossa käsitelimme kaupungin energialaitoksen myyntiä. Tuollaisessa

sa kaupassa täytyisi saada kyseisestä tavarasta, tässä tapauksessa Säästöpankista, mahdollisimman suuri hinta, ja se on veronmaksajien etu, mutta nyt täällä monet aloittavat puheenvuoronsa siten, että haukkuvat Säästöpankin täysin rapakunnossa olevaksi ja sen jälkeen toteavat johdopäätöksenä, että se täytyy myydä mahdollisimman nopeasti. Tällä tavalla ei kyllä veronmaksajille tule penniäkään ainakaan hyötyä noista puheista. Väitän, että kaikki nuo puheet aiheuttavat veronmaksajille lisämenetyksiä.

Tässä mielessä oikea toimenpide Säästöpankin osalta on se, mitä sosialidemokraatit ovat tänään edellyttäneet, että Säästöpankille annetaan riittävä mahdollisuus ja toimintarauha pistää pankki siihen kuntoon, että se voidaan myydä sellaisena hetkenä, jolloin siitä saa parhaan mahdollisen hinnan. Se aika ei ole vielä koittanut. Tässä mielessä nopean pilkkomisen tien valinneet edustajat puhuvat tässä vastoin veronmaksajien etua.

Kun täällä on useammasta suusta syytetty sosialidemokraatteja siitä, että me olisimme jotenkin lähteneet tässä asiassa tukemaan hallitusta, niin tämä ei pidä paikkaansa. Jos sosialidemokraatit haluaisivat tukea hallitusta tällä ratkaisulla, olisimme pesseet kätemme kokonaan tästä asiasta. Kun täällä on vihreiden ja erityisesti vasemmistoliiton suusta ilmoitettu, että te ette halua antaa hallitukselle tässä kysymyksessä vapaita käsiä toimia, miten hallitus haluaa, nimenomaan tämä on se syy, miksi sosialidemokraatit haluavat olla mukana tämän asian käsittelyssä siten, että meillä on edes jonkinlainen sananvalta ratkaisun sisältöön.

Ero viimealaiseen lähtee siitä, että viime talvena silloiset ratkaisut vaativat määräenemmistön. Silloin hallitus ei olisi voinut yksipuolisesti ottaa itselleen vapaita käsiä. Nyt se voi näin tehdä. Jos oppositio, mukaan lukien sosialidemokraatit, ilmoittaa hallitukselle, että emme missään tapauksessa ole mukana näissä ratkaisuissa, emme halua asiasta neuvotella, niin se juuri tarkoittaa vapaita käsiä. Mitä se käytännössä tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi se rajaus, joka nyt täällä on tehty koskemaan pelkästään valtion määräysvallassa olevia pankkeja omaisuudenhoito-yhtiöjärjestelyissä, olisi jäänyt tekemättä. Se tarkoittaa sitä, että ne tiukennukset, joita nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on ja jotka toivottavasti tullaan hyväksymään ensi tiistaina täysistunnossa, olisivat jääneet tekemättä.

Jokainen tietysti voi tykönään arvioida sitä, ovatko ne rajaukset, ehdot ja täydennykset sellai-

sia, että niiden takia on kannattanut asiaa käsitellä siten, että on neuvoteltu lisäyksistä, mitä sinne voidaan aikaansaada. Oma arvioni on se, että on kannattanut, koska minun tulkintani on se, että sillä tavalla olen ainakin itse pystynyt itselleni vakuuttamaan, että veronmaksajien rahoja ei ainakaan penniäkään lisää näillä ehdoilla mene. Päinvastoin, näillä pystytään edes jotain säästämään.

Tässä yhteydessä en täysin ymmärrä sitä näkemystä, että oppositiopolitiikan tehtävä olisi pelkästään pistää vastaan ja sen jälkeen pestä kädet. Mielestäni vastuunottoon tällaisissa asioissa kuuluu se, että on mukana tekemässä ratkaisua. (Ed. Seppänen: Olemme mekin mukana tekemässä ratkaisuja, mutta emme tämmöisiä!) — Ed. Seppänen toistuvasti esittää täällä väitteen, että jos sosialidemokraatit olisivat vastuuta kantamassa, se tarkoittaisi sitä, että olisimme mukana niissä pykälämuotoiluissa, joita vasemmistoliitto tai vihreät esittävät. (Ed. Apukka: Ja joita puhujakin esitti vielä helmikuussa!) Poliittinen realismi, hyvät edustajat, on sitä, että voisimme äänestää niiden mukana, häviäisimme ne äänestykset, koska hallituspuolueiden edustajat ovat ilmoittaneet, että he eivät niissä ole mukana. Se tarkoittaisi sitä, että minkäänlaisia uusia rajoituksia tai ehtoja tänne ei tulisi. (Ed. Seppänen: Hurlumhei!)

Jos edustajat ovat sitä mieltä, että ne ehdot ovat riittämättömiä, niitä voidaan yrittää vielä täydentää, mutta mielestäni lähtökohdaksi ei voi ottaa sitä, että näitä ehtoja ei edes pyritä saamaan mietintöön. Se, minkä takia nimenomaan lisäbudjetin yhteydessä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on näitä ehtoja asetettu, johtuu suoraan siitä laista, jota olemme nyt käsittelemässä. Vakuusrahastolain 14 §:ää ehdotetaan nyt muutettavaksi niin, että siinä todetaan:

”Valtioneuvoston yleisistunto päättää määrämillään ehdoilla valtion talousarviossa myönnettyjen määrärahojen ja valtuuksien puitteissa rahaston johtokunnan esityksestä asiat, jotka koskevat:

1) osakkeiden merkintää tai muuta osakkeiden hankintaa tai osakkeiden luovuttamista 1 §:n 5 momentissa tarkoitettussa yhtiössä; - ”

Tämä tarkoittaa omaisuudenhoitoyhtiöiden perustamista. Siis valtioneuvosto voi näitä päätöksiä tehdä valtion talousarviossa myönnettyjen määrärahojen ja valtuuksien puitteissa. Nämä asiat, valtuudet, on käsitelty lisäbudjetissa. Ne ovat valtiovarainvaliokunnan mietinnön asioita, eivät siis vakuusrahastolain asioita. Tässä mielessä ensi tiistaina eduskunnalle tarjoutuu uusi mah-

dollisuus keskustella nimenomaan niistä ehdoista, joita eduskunta asettaa hallitukselle, kuinka se tätä vakuusrahastolakia tulee käyttämään.

Haluan omalta osaltani todeta, että en itse ollut tyytyväinen talousvaliokunnan mietintöön. Sen takia olen halunnut kirjattavaksi nimenomaan valtiovarainvaliokunnan mietintöön joitakin asioita täsmennyksinä siihen, mitä talousvaliokunta on esittänyt. Sen lisäksi sinne on tullut huomattavasti sellaisia asioita, joita talousvaliokunnan mietintö ei ollenkaan huomioi.

Eräs keskeinen kysymys, jonka osalta on asiantuntijakuulemisissa ollut eniten epäselvyyttä, koskee omaisuudenhoitoyhtiöiden tosiasiallista luonnetta, mikä niiden tarkoitus on. Talousvaliokunta toteaa tältä osin esimerkiksi niin, että huostaan joutuneiden asiakkaiden toiminnan tervehdyttäminen tai hallittu alasajo on se pyrkimys, joka on omaisuudenhoitoyhtiöllä. Toisaalta se kuitenkin toteaa, että yhtiön hoidossa tulee olla sellaisia asiakaskokonaisuuksia, joilla on elinmahdollisuuksia ja jotka tuottavat yhtiölle myös tuloa. Jälkimmäinen tarkoittaa sitä, että siellä on toimivia yhtiöitä, kokonaisia asiakaskokonaisuuksia, mikä tarkoittaa mm. sitä, että ne yritykset tulevat tarvitsemaan lisärahoitusta, jatkora hoitusta omalle toiminnalleen. Täysin selväksi ei ole tullut se, millä tavalla tämä jatkora hoitus turvataan, minkälaiset vakuudet sillä on ja onko esimerkiksi valtio ja millä tavalla näissä takaajana. Tämä asia voidaan tietysti hoitaa näiden yhtiöiden itsensä toimesta, mikäli niihin muodostuu lisää pääomaa, mutta se edellyttää tietysti sitä, että siellä on sellaisia yrityskokonaisuuksia, asiakaskokonaisuuksia, jotka todella tuottavat tuloa omaisuudenhoitoyhtiöihin.

Kaiken kaikkiaan tässä yhteydessä eduskunnan tulee ottaa kantaa siihen, millä tavalla vakuusrahastolakia hallitus voi soveltaa. Se kannanotto tulee tehdä lisäbudjetin yhteydessä, mutta yhdyn myös niihin näkemyksiin, jotka ovat täällä todenneet, että jatkossa tulee asiat kirjata aivan kuten perustuslakivaliokunta toteaa lain tasoisesti.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli aika kurjaa katsoa tai kuunnella, miten edustajaveli Backman joutui selittelemään demareiden tukalaa tilannetta. Ta-

vallaan siinä mielessä on kurjaa tällainen demari-ryhmän sisäinen ristiriitaisuus, jossa toisella puolen on talousvaliokunnan väki, joka on puhdasoppisempaa kuin hallitus itse tässä kysymyksessä, ja toisaalla taas ne, jotka vaativat tähän tiukempaa kuria, että näinkin tärkeä asia joutuu ryhmän sisäisen välienselvittelyn kohteeksi. Lopputuloksena on kompromissi, josta ei ole kenellekään mitään hyötyä.

Ed. K a a r i l a h t i : Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen pyysi perustelemaan hallituksen esitystä, joten puheenvuoroni jää hyvin lyhyeksi. Talousvaliokunnan puheenjohtaja on tehtävänsä puitteissa toiminut erinomaisesti. Lisäksi äskeisessä puheenvuorossaan hän perustellusti toi esille omaisuudenyhtiön tulevan käyttötarkoituksen pankkituen instrumenttina. Tässä asiassa eduskuntaa ei pidä harhauttaa. Motiivien on, ministeri Viinanen, oltava myös eduskunnan tiedossa. Nyt ei oteta kantaa pankkiryhmittymien pilkkomiseen tai kohtaloon. Tokkopa asiantuntemuksemme siihen riittää, koska ministeri Viinanen totesi, ettei heidänkään asiantuntemuksensa tällä hetkellä siihen riitä.

Eduskunnan tahto tässä asiassa on yksiselitteinen. Veronmaksajien menot on pankkitukiasias- ja veronmaksajien maksettaviksi ilman vastiketta.

Mutta en voi olla antamatta myös koko talousvaliokunnalle kritiikkiä. Perustuslakivaliokunta vakavissaan ei pelkästään esittänyt toivomusta vaan lausui, että asian merkityksen huomioon ottaen pankkituen ehdoista tulee säätää lain tasolla. Tämä oli vakava perustuslakivaliokunnan toive.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Ettei Reuterin ruutu minun takiani nytkähtäisi, niin en tee mitään ehdotusta tässä vaiheessa, vaikka seläistakin olen matkan varrella harkinnut. Sen sijaan haluan todeta, että kun tätä keskustelua on kuullut, niin tuntee kyllä päättäjänä itsensä hyvin epävarmaksi siitä, teemmekö oikeanlaista lain sisältöä vai emme. Mielestäni talousvaliokunta on turhalla kiireellä tämän asian käsitellyt eikä ole ehkä ihan joka kantilta asiaa pohtinut. Mutta onneksi valtiovarainvaliokunta mietinnössään edellyttää tiukkoja ehtoja. Valtiovarainvaliokunta edellyttää myös tiedonantoa, ja toivon, että viimeistään siinä yhteydessä voimme palata siihen, onko sittenkin laissa oltava tiukemmat ehdot pankkituelle kuin nyt tullaan määräämään.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.

1 §

Keskustelu:

Ed. K o r h o n e n : Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen sanamuodon, mikä on II vastalauseessa.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Korhosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Korhonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Korhosen ehdotus ”ei”.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 25 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 58. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

7 § hyväksytään keskustelutta.

12 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. N i k u l a : Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka on I vastalauseessa. Sen mukaan pankkituen ehdot tulivat lakisääteiksi.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Nikula ed. Luukkaisen kannattama-

na ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Nikulan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 36 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 52. (Ään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

14 ja 15 § hyväksytään keskustelutta.

18 §

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että ryhdyttäisiin sanoista tekoihin, pankkisalaisuutta höllennettäisiin ja tämä pykälä hyväksyttäisiin näin kuuluvana: ”Salassapitovelvollisuus. -- Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja rahastolla on oikeus antaa valtioneuvoston yleisistunnolle ja valtiovarainministeriölle niiden käsitellessä pankkien tukitoimia, rahoitusmarkkinoiden valvontaa harjoittavalle viranomaiselle, valtiontilintarkastajille, valtiontalouden tarkastusvirastolle, Suomen Pankille, syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisille rikoksen selvittämiseksi ja muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja. Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja talletuspankkilain 58 §:ssä säädetään pankkisalaisuudesta, talletuspankki on velvollinen antamaan pankkitarkastusviraston pitämää julkista pankkien luottotappiokisteriä varten kaikki sellaiset luottotappioksi kirjatut luotot, jotka ovat arvoltaan yli yhden miljoonan markan. Rekisteriin kirjataan lainanantajapankin ja sen yksittäisen konttorin myöntämät edellä mainitun suuruisten yksittäisten lainojen luottotappioksi kirjatut markkamäärät, luottotappioksi kirjatun lainan luoton saajataho, luottotappioiden konttorikohtaiset yhteismäärät sekä luottokohtaiset vakuudet ja mikäli luottoja on myönnetty ilman vakuutta myös niiden konttorikohtaiset yhteismäärät. Tässä mainittu julkistamisvelvollisuus koskee vain sellaisia talletuspankkeja, jotka ovat ottaneet vastaan valtion talousarvion kautta myönnettyä suoraa pankkitukea tai tässä laissa tarkoi-

tettua pankkien vakuusrahastojen kautta pankkeille myönnettyä tukea lainoina, takauksina taikka valtion suorina pääomasijoituksina, antamina takauksina tai muuna rahoitustukena.”

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi hänen edellä tekemänsä ehdotuksen mukaisen sanamuodon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 32 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 57. (Ään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

19 a § hyväksytään keskustelutta.

Uusi 19 b §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiin lisätään 19 b §, joka takaa pankkituen käytön julkisuuden, siinä muodossa kuin se on talousvaliokunnan mietinnön I vastalauseessa.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Nikulan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Nikula ed. Luukkaisen kannattamana ehdottanut, että lakiin lisättäisiin uusi 19 b § I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 19 b §:ää, ”jaa”, ed. Nikulan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 41 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 55. (Ään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäänös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy talousvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Valtiovarainministeriön päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 maahan tuodun rakennussementin perushinnasta ja lisätullista

Ainoa käsittely
Ministeriön päätös n:o 1
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Valtiovarainministeriön päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 maahan tuodun ahvenen ja kuhan sekä niiden fileiden perushinnasta ja lisätullista

Ainoa käsittely
Ministeriön päätös n:o 2
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi verohallintolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 25
Toivomusaloite n:o 36
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi luottoverolain väliaikaisesta soveltamatta jättämisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 105
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 70
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotukset laiksi sotilasmajoituksesta annetun lain kumoamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 91
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotukset laeiksi arvo-osuustileistä annetun lain 6 ja 32 §:n muuttamisesta ja arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain sekä siihen liittyvän lainsäädännön voimaantulosta annetun lain 6 §:n 2 momentin kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 136
Talousvaliokunnan mietintö n:o 31

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 31.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotukset laeiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 22 §:n muuttamisesta sekä syöpäsairaudesta aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 93
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotus laiksi Lauhanvuoren kansallispuiston laajentamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 97
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Ehdotus laiksi Levanevan luonnonsuojelualueesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 98
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotus laiksi oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 172
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Hallituksen esitys n:o 174 laiksi puolustushallinnon rakennuslaitoksesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusvaliokuntaan.

19) Hallituksen esitys n:o 177 aravalainsäädännön uudistamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu:

Ministeri R u s a n e n : Arvoisa puhemies! Aravalainsäädännön uudistamisen tarve on ilmeinen eikä vähiten siksi, että valtion taloudelliset ongelmat pakottavat painopisteiden uudelleenarviointiin. Menneinä kasvun vuosina ja vuosikymmeninä vallitsi asuntorahoituksessa saunoisin pysähtyneisyyden aika. Julkista hallintoa paisutettiin, holhousta lisättiin ja samalla kansalaisten omavastuinen toiminta vaikeutui. Aravalainsäädännön totuttiin. Pitkä muuttumattomuuden aika suorastaan vaatii nyt aravalainsäädännön ja asuntorahoituksen kokonaisuudistusta.

Vallitseva järjestelmä on pitänyt meitä vankinaan. Emme ole osanneet harkita ja selvittää riittävän aikaisin rahamaailman muutoksia. Joustavampien rahoitusjärjestelmien etsintään ei ole ollut aiemmin tarvetta. Aravalainsäädännön kokonaisuudistus ja sen rinnalle kehitettävä korkotukilainsäädäntö muuttavat asuntorahoituksen aiempaa joustavammaksi ja monipuolisemmaksi.

Herra puhemies! Nyt esitellyssä olevan aravalain soveltamisala kattaa nykyisen asuntotuotantolain ja asuntojen perusparantamisesta annetun lain pääasialliset säännökset. Laki sisältää aravalainoitusta koskevat yleiset säännökset, aravalainamuotoja koskevat säännökset hallintamuo-doittain sekä vakuuksia, valtion takausta ja valtion ja kunnan suhteita koskevat yleissäännökset. Esitys sisältää yhtenäiset säännökset kaikkia Valtion asuntorahaston varoista myönnettäviä lainoja varten. Aravalainoituksen kohteena voivat olla niin omistus-, vuokra- kuin asumisoikeusasunnotkin. Yksityiskohtaiset lainaehdot annetaan asetuksella.

Aravalaki koskee suoranaisesti vain uusia, lain voimaantulon jälkeen myönnettäviä aravalainoja. Aravalaki ja siihen liittyvä asetus soveltuvat osittain myös niihin aiemmin myönnettyihin lainoihin, jotka on myönnetty yhtenäislainajärjestelmän mukaisesti vuosista 1990—91 lukien. Sen sijaan aiemmin myönnettyjen aravalainojen lainaehdot perustuvat kunkin lainan velkakirjassa mainittuihin ehtoihin.

Aravalainoitus jatkuu. Siihen käytetään Valtion asuntorahastoon kertyvät varat aiempien lainojen koroista ja lyhennyksistä. Edelleen valtion talousarviosta voidaan siirtää kulloinkin siihen merkittävä määräraha alikorkoisuustukena. Vuodelle 94 ei tätä alikorkoisuustukena tapahtuvaa rahastosiirtoa tehdä vaan vastaavasti on nostettu rahaston lainanottovaltuuksia.

Uusi laki sallii aiempaa useampia lainalajeja,

mahdollistaa yhtenäislainajärjestelmän ja tasaannuiteettijärjestelmän, lisää ja helpottaa mahdollisuuksia muuttaa lainojen vuosimaksua, korkoa tai lyhennystä. Rahoitushuolto valtion kautta on mahdollista pidemmällä tähtäyksellä valtion taloudellisen tilanteen parantua.

Aravalaki mahdollistaa myös aravalainojen arvopaperistamisen. Lainakantaa myymättä luovutetaan oikeus lainojen vakuuksiin ja lyhennyksiin. Joukkovelkakirjalainoille on tehtyjen selvitysten mukaan hyvät mahdollisuudet. Työ on kuitenkin vaativa, sillä lainakanta, yhteensä noin 50 miljardia markkaa, on kovin kirjavaa. Selvitystyö on tästä asiasta parhaillaan käynnissä.

Kolmantena rahoituskanavana tulee olemaan korkotukijärjestelmä, joka käsittää vuokra-asuntolainat kuten nytkin sekä lisäksi omistus-asuntolainat ja asumisoikeuslainat. Tätä koskevat lakiesitykset ovat valmisteltuina ja valtioneuvoston käsittelyssä.

Ensi vuodesta alkaen on siten valtion tukemaan asuntotuotantoon käytettävissä kolme vaihtoehtoa, joita voidaan käyttää rinnan kulloisenkin taloudellisen tilanteen ja rahamarkkinoiden vaatimalla tavalla. Näitä välineitä käyttäen valtio osallistuu jatkossakin tehokkaasti asuntopolitiikkaan ja asuntorahoitukseen.

Ehdotetut muutokset merkitsevät, että lainoituksen ala laajenee. Aravalainoja voidaan myöntää asuntojen uudisrakentamista, perusparantamista ja hankintaa varten. Uudisrakentamista varten myönnettävät aravalainat vastaavat alaltaan nykyisiä lainalajeja niin omistus-, vuokra- kuin asumisoikeusasunnoissakin. Myös asuntojen perusparantamista varten myönnettävät aravalainat vastaavat pääosin jo nykyisin myönnettäviä lainoja. Avustusluonteinen pitkäaikainen perusparannuslaina ei kuitenkaan enää sisälly aravalakiin. Toisaalta lainoituksen ala laajenee siten, että myös asumisoikeustalon perusparantamista varten voidaan myöntää aravalainaa.

Asuntojen hankinnan lainoitus laajenee uudistuksen yhteydessä olennaisesti, sillä lainoja voidaan myöntää omistus- ja vuokra-asuntojen sekä asumisoikeustalojen hankintaan. Nykyisin vastaavia lainoja on voitu myöntää vain erityisedellytyksin vuokra-asuntojen hankintaan. Asuntohallituksen tiukat hintarajat, kymmenen vuoden käyttörajoitus eli asunnot vuokra-asunnoiksi ja vuokra-asuntojen määrän kasvattaminen, pitivät hankinnan nyt hallinnassa.

Herra puhemies! Aravalainoituksessa sovellettu pääomittava yhtenäislainajärjestelmä jää voimaan niiden lainalajien osalta, joissa sitä jo ny-

kyisin noudatetaan. Vastaava lainajärjestelmä otetaan käyttöön myös hankintalainoissa. Vanha, kiinteisiin korko- ja lyhennysehtoihin perustuva lainajärjestelmä jää puolestaan käyttöön omistusasuntojen osalta rakennusaikaisessa lainassa ja kaikissa perusparannuslainoissa sekä vuokra-asuntojen osalta lyhytaikaisessa perusparannuslainassa. Asumisoikeustalon lainoihin sovelletaan samoja säännöksiä kuin vuokrataloihin.

Lainoitusosuuksia koskeva sääntely ei muutu vuodesta 1993 lukuun ottamatta lyhytaikaisia perusparannuslainoja, joiden lainoitusosuus on tarkoitus alentaa 60:stä 50 prosenttiin. Lyhytaikaisia perusparannuslainoja myönnetään vuonna 1994 vain vuokratalojen perusparannusta varten. Uusia rakennusaikaisia lainoja ei myönnetä.

Aravalainoitukseen voidaan edelleen pääosin hyväksyä aravalainaa paremmalla etuoikeudella olevia ns. ensisijaislainoja. Poikkeuksena on vuokratalolaina, jossa ensisijaislainoitus ei olisi mahdollinen. Omistusravalainan ja sitä paremmalla etuoikeudella hyväksyttävän lainan yhteinen enimmäisosuus alenee 95 prosentista 90 prosenttiin, jolloin vaadittava omarahoitusosuus vastaavasti nousee.

Aravalainojen myöntäminen siirtyy nykyistä laajemmin kunnille. Asuntorahasto myöntää talokohtaiset lainat, perusparannuslainat vähintään kolmeasuntoisessa kohteessa sekä yksittäisten vuokra-asuntojen hankintaa koskevat lainat sellaiselle yhteisölle, joka harjoittaa valtakunnallisesti asuntojen hankintaa pääasiassa asunnottomille, pakolaisille ja romaneille. Kaikki muut aravalainajajit myöntää kunta. Lisäksi ympäristöministeriö voi siirtää toimivallan kaikkien aravalainojen myöntämiseksi kunnalle.

Vuokra-aravalainojen saajina voivat kuntien, kuntayhtymien ja näiden tosiasiaa omistamien yhtiöiden lisäksi olla muutkin julkisyhteisöt, joiden toimialaan kuuluu asuntojen omistus ja ylläpito. Asuntorahasto nimeää kaikki asuntojen vuokraamista sosiaalisin perustein harjoittavat yhteisöt.

Esityksessä on useissa kohdin pyritty ottamaan huomioon aravalainan saajien ja asukkaiden kasvanneet maksuvaikeudet. Jos kunnan myöntämän aravalainan saaja tulee pysyvästi maksukyvyttömäksi, päättää valtiokonttori vastuiden jakamisesta puoliksi valtion ja kunnan kesken. Pysyvää maksukyvyttömyyttä koskeva edellytys tarkoittaa sitä, että aravalainoituksen kohde on jouduttu realisoimaan. Ennen omaisuuden realisointia ja vastuiden jakamista tulee

selvittää mahdollisuus velkajärjestelyn käyttöön. Kunnan myöntämien aravalainojen osalta vapaaehtoisen velkajärjestelyn käyttö tehostuu siten, että kunta voi ennakolta pyytää myös valtiokonttorilta suostumuksen velkajärjestelyyn, jolloin velkajärjestelyssä soveltavat lainaehdot muutokset tulevat sovellettaviksi myös valtion ja kunnan välisessä velkasuhteessa.

Herra puhemies! Aravavuokra-asuntojen ja -talojen käyttö- ja luovutusrajoituspituus on 45 vuotta. Rajoitusaikojia ei pidennetä nykyisessä vuokra-asuntokannassa. Rajoituksista vapautamista koskevan päätöksen voi tehdä Asuntorahasto. Kunta antaa sekä tilapäiset että pysyvät luvat siihen, että asuntoa voidaan käyttää muiden kuin yleisedellytykset täyttävien vuokralaisten asuntona, jos on kyse vähäisestä määrästä talon asuntoja. Kunta voi myös vastaavasti päättää asunnon käyttötarkoituksen muuttamisesta. Vuokra-asuntojen asukasvalinnan valvontatapa on kunnan omassa harkinnassa. Omistusasuntojen käyttö- ja luovutusrajoitukset poistuvat sekä uusien että vanhojen asuntojen osalta. Omistusravalaina voidaan kuitenkin siirtää vain sellaiselle henkilölle, joka täyttää aravalainan saajaa koskevat edellytykset. Lisäksi aravalainojen käyttötarkoitus edellyttää, että asunto tulee henkilön omaan käyttöön. Jos asunto myydään, aravalaina irtisanotaan.

Asunto-osakeyhtiömuotoisessa vuokratalossa asuva vuokralainen voi lunastaa itselleen asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Lunastaminen edellyttäisi sitä, että talon valmistumisesta on kulunut kaksi vuotta. Omaksi lunastamista varten voi saada aravalain mukaista asunto-osakkeiden hankintalainaa.

Herra puhemies! Viranomaismenettely kevenee ja päätösvalta siirtyy enemmän kunnille. Valtioneuvosto vahvistaa aravalainojen myöntämisvaltuuden alueelliset ja muut käyttöperusteet. Myös asumisen hallinto on uudistettu. Ministeriö vastaa asuntopolitiikasta yhdistetyssä asunto- ja rakennusosastossa. Joulukuun alusta aloittava Asuntorahasto hoitaa rahoitusta, lainanantoa ja korkotuen jakamista sekä valvoo hintaa ja laatua. Kilpailumenettely ulotetaan rakentamisen ja asumisen ketjuun. Kilpailun on oltava todellista. Myöskään kunnan oma rakentaminen tai rakennuttaminen ei voi olla paremmassa asemassa vain kunnallisuutensa vuoksi. Hinta- ja laatukilpailussa vastuuta siirtyy rakennuttajille ja kunnille. Erityisesti tänä päivänä on rakennettava laadukkaasti hyvälle paikalle ja mahdollisimman edullisesti joka kuntaan, jossa on kysyntää.

Herra puhemies! Tähän toimintaan nyt esitellyssä oleva aravalaki antaa uudet, toimivat mahdollisuudet.

Ed. A l a r a n t a : Herra puhemies! Keskusteluajankohta ei ole tietysti kovin kohtelias, mutta kun tänne nyt on kerran pitkän pankkitukiekustelun takia jääty, lyhyesti itsekin tarkastelen erästä hallituksen lakiesityksen yksityiskohtaa. Teen sen vielä mieluummin, koska ministeri on paikalla ja tuntee ongelman, jota nyt käsitellään.

Olen itse odottanut tätä lakia vuosia juuri tämän erään epäkohdan takia, ja toivoisin, että se epäkohta tulisi nyt korjatuksi. Meillä on asuntolainsäädännössä ollut eräs ristiriita, joka ei oman lukemiseni perusteella vieläkään näyttäisi poistuvan, ja ajattelin, että valiokunnan keskustelua varten tämän epäkohdan esittelen sillä toivomuksella, että valiokunta voisi käsitellyssään siihen puuttua.

Olin itsekin jäsenenä toisessa lakivaliokunnassa silloin, kun eduskunta sääti asunto-olojen kehittämislain ja sen 1 §:n 1 momentin 1) kohtaan säädettiin sellainen määritelmä asunto-olojen kehittämisen tavoitteesta, että "Kullakin ruokakunnalla on käytettävissään asunto, jonka huone-luku ja pinta-ala vastaavat ruokakunnan kokoa sekä sen jäsenten henkilökohtaisia tarpeita". Vaikka tämä tavoite on ollut näin inhimillinen ja väljä, voimassa olevan asuntotuotantolain, joka nyt korvataan uudella aravalailla, 4 §:ssä on säädetty, että asuntolainan avulla rakennettavassa talossa saa olla huoneistoala enintään 120 neliömetriä. Meillä ei ole siis lainsäädäntö huomioinut ollenkaan perheen kokoa. Kymmenlapsinen perhe on saanut rakentaa tällä lainalla saman kokoisen kodin kuin kaksilapsinenkin perhe, eikä tämä tietenkään ole kohtuullista.

Tosin asuntohallitus on soveltanut lakia jo muutamia vuosia sillä tavalla, että monilapsiset perheet ovat voineet rakentaa 120:tä neliömetriä suurempia asuntoja ja koteja ns. kolmen sukupolven asumisperusteella, eli aravalainoitettua omakotitaloa on voinut laajentaa sivuasunnolla, jossa on erillinen sisäänkäynti ja jossa yksi huone on varustettu keittiöksi. Tässä on vain ollut sellainen ongelma, että eri kunnissa on ollut erilainen käytäntö siinä, saako näiden kahden asunnon välillä olla yhteinen ovi eli voiko suuremmasta asunnosta kulkea sisäkautta ovesta pienempään asuntoon, sivuasuntoon. — Ed. Rossi hymyilee, tämä onkin todella naurettava asia. — Toiset kunnat ovat antaneet luvan puhkaista tämän oven, toiset eivät ole antaneet lupaa. Siksi tässä

maassa on paljon tällaisia luvattomia ovia omakotitaloissa. Tämä on siis nykyinen tilanne.

Nyt valiokuntaan lähtevässä aravalakiesityksessä ei ole kyseisessä pykälässä enää tällaista neliömetrirajoitusta. Epäilen kuitenkin, että se sisältyy joko asetukseen tai johonkin muuhun määräykseen.

Hallituksen esityksen 5 §:ssä tullaan säätämään, että "aravalainoitettavien asuntojen on oltava asuttavuudeltaan tarkoituksenmukaisia ja asuinympäristöltään toimivia - -". Tämän pykäläehdotuksen perusteluissa todetaan, että "- - sanonnat ovat uusia", niin kuin ovatkin, "mutta kysymyksessä on aikaisemmin asuntohallituksen suunnitteluohjeilla ja kustannusohjaus- ja valvontamenetelmällä ohjattu kustannusten ja laadun välisen suhteen sääntely". Lisäksi todetaan, että "asuttavuuden tulisi tyydyttää myös muuttuvia asumisen tarpeita - -". Ajattelisin, että lapset siinä vaiheessa, kun he vielä kotona asuvat, kuuluvat tällaiseen elämäntilanteeseen, joka siten pikku hiljaa muuttuu.

Herra puhemies! Näillä perusteilla toivon, että valiokunta voisi tutkia asiaa, vaikka sillä on tietysti paljon muutakin tutkimista, kun lakipaketti on aika suuri. Toivon, että valiokunta kuitenkin etsisi tähän toimivan mallin, joka kunnioittaisi perheitä ja kunnioittaisi perheen kokoa ja elämäntilannetta.

Yksi vaihtoehto ehkä olisi se, että nykyisen lainsäädännön hengen mukaisesti kunnalle annettaisiin harkintavaltaa, koska kuntahan, niin kuin ministeri totesi, aravalainan myöntää, ja että kunta voisi jonkin ohjeen perusteella perheen kokoa miettiä ja harkita. Tässä on tietysti se ongelma, jos tämä menee kuntien vapaaseen harkintaan, että eri kunnat taas soveltavat eri tavalla lakia eivätkä perheet saa osakseen tasapuolista kohtelua.

Ymmärrän hyvin, että pinta-alapuoli ei voi olla ihan vapaata, koska laki lähtee esimerkiksi siitä perusajatuksesta, että perheen pitäisi pystyä hoitamaan asuntolainan, jonka valtio ja kunta sille myöntävät. Kohtuullista väljyyttä ja harkintaa perheen koon huomioimiseksi kuitenkin mielestäni tarvittaisiin, ja toivon, että valiokunta voisi käsitellyssään tähän yksityiskohtaan paneutua.

Ed. H a u t a l a : Arvoisa puhemies! Tällä tavalla aukeaa eduskunnan asuntopoliittinen syksy, ja se ei olekaan ihan mikä tahansa asuntopoliittinen syksy, koska ollaan todella tekemässä isompaa remonttia. Itse arvelen kuitenkin, että sen voisi tehdä vähän toisella tavalla.

Haluaisin erityisesti, että tänä syksynä puhutaisiin siitä, miten niukoissa valtiontalouden oloissa valtion asumiseen eri tavoin kohdistama tuki ohjataan oikeudenmukaisesti. Se detalji, josta ed. Alaranta täällä puhuu, on tietysti osa epätasaisen asumisväljyyden ongelmaa, mutta itse katsoisin, että siinä ehkä tärkeimpiä asioita, joihin tulisi kiinnittää huomiota, on se, että ylipääntänsä tässä maassa tuetaan verovähennyksillä erittäin vähää asumista. Mielestäni pitäisi päästä siihen, että valtion tuki kohdistetaan asukkaaseen, ei seiiniin. Tämä laki ei tuo siihen mitään muutosta, ja erityisesti verovähennyksiin pitäisi kohdistaa katse, koska se ei todellakaan ole tällä hetkellä sellaisenaan oikeudenmukaista kohdistamista.

Sitten haluaisin kysyä ministeri Rusaselta korkotukilaista, joka on hallituksessa pöydällä. Mielestäni on pöyristyttävää, että korkotukea voi saada elinkeinotoiminnan harjoittamiseen. Hel-singin Sanomissa tällä viikolla kerrottiin kahdestakin asuinkiinteistöstä, jotka ovat mielestäni ihan puhtaasti bisnestarkoituksessa siirtyneet omistajan omiin käsiin valtion korkotuella. Kuinka tällainen on mahdollista?

Ed. A l a r a n t a (vastauspuheenvuoro): Her-ra puhemies! Minusta ed. Hautalan puheenvuoro jälleen kerran kertoo siitä tosiasiasta, että jos on pieni perhe, ei voi ymmärtää isomman perheen ongelmia. Samanlaisen puheenvuoron olen monesti kuullut, kun samaa asiaa vuosien varrella olen yrittänyt eri yhteyksissä pitää esillä. Minä ymmärrän, ed. Hautala, että joskus voidaan suosia vähää asumista. Mutta jos yhteiskunta määrää perheen rakentamaan ahtaasti, en ymmärrä, että se voisi olla väljän asumisen suosimista.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että asuntoasiat ovat aina listalla viimeisinä eivätkä saa sitä huomiota, jonka ne todella ansaitisivat. Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on erittäin laaja ja sisältää monia sellaisia asioita, jotka ratkaisevasti muuttavat sitä käsitystä ja niitä toimintamahdollisuuksia, joita meillä tähän asti on ollut aravalain puitteissa.

Ministeri esitteli asiaa tietysti siltä kannalta, että hän kertoi niistä asioista, jotka ovat ns. hyviä asioita. Mutta hänen puheenvuoronsa niin kuin koko lakiesitys jättävät tietysti monia kysymyksiä vielä auki. Varmasti siinä vaiheessa, kun asiaa aletaan käsitellä enemmän valiokunnassa, myös tulee esille paremmin niitä asioita, jotka koetaan vaikeuksina.

Mutta jo tähän mennessä voi sanoa, että tämä on erittäin ratkaiseva muutos siinä mielessä, että ennen aravalainoitusta käytettiin nimenomaan asuntojen ostoon, uusien asuntojen hankkimiseen pääosin, mutta nyt painopiste on ilmeisesti siirtymässä voimakkaasti uusien asuntojen sijasta vanhojen asuntojen uudelleenrahoittamiseen. Toisin sanoen asunto, joka on tähän mennessä jo kerran lainoitettu, tavallaan tulee valtion taholta lainoitettua uudestaan.

Tämä on siinä mielessä erittäin tärkeä kohta myös valtiontaloudelliselta näkökannalta katsottuna, että tämä lisää valtiontalouden nettorasitusta siksi, että uudisrakentamisessa noin 30—35 prosenttia palautuu tavallaan valtiolle veroina ym. tuottoina. Nyt, kun meillä on laaja työttömyys, sen vaikutus tässä mielessä uustuotannon osalta olisi vielä suurempi kuin sanotaan vanhoina hyvinä päivinä.

Lisäksi aravalain muutoksella on monia suhdannepoliittisia vaikutuksia. Tietysti voidaan toivoa ja odotetaankin sitä, että jonakin päivänä meillä olisi vielä korkeasuhdanne-tilanne. Miten tämä laki silloin toimisi? Silloin se tietysti vaikuttaisi siihen, että hintataso olisi korkeampi vanhoissa asunnoissa kuin uustuotannossa, ja se tietäisi silloin automaattisesti sitä, että sosiaalisen asuntotuen tarve kasvaisi. Nyt kun olemme matalasuhdanteessa ja vanhojen asuntojen hinnat ovat alemmat kuin aravauustuotannon taso, niin tuki tulee varmasti painottumaan lähiaikoina nimenomaan ostopuolelle, ja se tulee siten osaltaan vaikeuttamaan rakentamisen suhdannevaikutuksia.

Lisäksi tässä laissa on heikkoutena myös se, että tässä ei ole määritelty arava-asuntoihin tulo-rajoja. Kuitenkin on erittäin tärkeätä, että ne ihmiset, jotka ovat kaikista heikoimmassa asemassa, nimenomaan tätä tukea saisivat. Meillä-hän nykyistä järjestelmää on koko asuntotuotannon osalta arvosteltu nimenomaan sen vuoksi, että suurin määrä yhteiskunnan tuesta tavallaan kohdentuu verotuksen kautta, ja se kohdentuu eniten nimenomaan niihin ihmisiin, jotka ovat parhaimmassa asemassa tässä yhteiskunnassa jo muutenkin. Tuki nimenomaan pienituloisten, keskituloisten, heikoimmassa asemassa olevien osalta on ollut kaikista puutteellisin.

Sitten myös se, että tässä laissa otetaan kantaa siihen, että perusparannuslainat tulisivat painottumaan uudella tavalla, tulee tavallaan vielä lisäämään tätä vaikutusta moninkertaiseksi siten, että omistusasuntojen korjaamiseen käytetään tässä muodossa yhä niukkenuvia sosiaaliseen

asuntotuotantoon varattuja määrärahoja. Tämä on ristiriitaista siinäkin mielessä, että tällä hetkellä asunto-osakeyhtiöille ollaan jo säättämässä vapautusta verotuksesta ainakin ensi vuoden osalta, ja se antaisi niille mahdollisesti ihan riittäviä resursseja siltä osin. Tällä tavalla ei pitäisi moninkertaistaa samoihin asuntoihin kohdentuvaa vaikutusta.

Mitä tulee arvopaperistamiseen, mikä on myös tämän lain sisällä, niin sen kanssa kyllä olisi syytä olla erittäin varovainen. Ensinnäkin sillä on tälle rahastolle se vaikutus, että se syö rahaston pääomia ja siten pienentää mahdollisuuksia aravatuotantoon jatkossa. Mutta on myös esitetty epäilyjä siitä, että kaikki siirtokustannukset, myyntikustannukset, mahdollisesti jälleenmyynnit ja kaikki siihen liittyvät työt tulevat aiheuttamaan omalta osaltaan tiettyjä epävarmuuksia ja heikentymisiä asian suhteen. Samanaikaisesti kun on vielä lisäksi otettu valtion budjettiesityksestä pois lainojen korkotuki, sekin tulee erittäin merkittävästi vaikuttamaan siihen, minkälaisia mahdollisuuksia tällä rahastolla on jatkossa. Eli selvästi nämä kaikki tietyt isommat muutostilaukset tulevat pienentämään rahaston mahdollisuuksia aravatuotantoon.

Samoin peräisin korkotukilainoituksen osuutta, niin kuin ed. Hautala jo asian esille otti. On erittäin ihmeellistä, että tämän lakiesityksen kanssa ei ole samanaikaisesti tuotu korkotukilainoitusesitystä, koska nyt on selvästi haluttu muuttaa kuitenkin jo ensi vuoden budjettilainauksissa painotusta aravatuotannosta korkotukilainoituksen puolelle. Minun mielestäni se olisi ehdottomasti käsiteltävä samanaikaisesti tämän aravalain kanssa. Niinpä haluan tiedustella ministeriltä, millä aikataululla on ajateltu tämä esitys eduskunnalle antaa.

Tämä on myös erittäin ratkaiseva asia siinä mielessä, että mm. valtiovarainministeriön edustajien, asiantuntijoiden, suulla on todettu, että korkotukilainoitus tulee valtiolle kalliimmaksi ratkaisuksi kuin se, että olisi pysäytetty nimenomaan Asuntorahaston puitteissa. Varmasti tämä asia, jonka ministeri esitteli, ei toki ole niin ruusuinen, millaisen kuvan hän antoi, vaan kyllä tässä varmasti tulee olemaan monia kohteita, joihin tulemme valiokuntakäsittelyssä puuttumaan ja varmasti myös eduskunnassa aikanaan asiaa ratkaistaessa.

Ministeri R u s a n e n : Arvoisa puhemies! Kuten jo sanoin, kysymyksessä on lainsäädän-

nön uudistaminen, ja uudistamisen tarve on vuosikymmenien varrella ollut aivan ilmeinen.

Täällä esitettiin kysymyksiin haluan todeta, että nimenomaan ed. Alarannan huomiot on syytä ottaa varteen lain jatkokäsittelyssä ja asetuksen ja ohjeiden määrittelyssä kiinnittää huomiota näihin yksityiskohtiin. Uskon, että myös se kuntanäkökulma, josta ed. Alaranta mainitsi, saattaa olla eräs kohta, jossa tämä voidaan ottaa huomioon.

Mitä tulee ed. Hautalan väitteisiin, että tämä laki ei tuo asunnontarvitsijoille mitään muutosta, niin se nimenomaan tuo sen muutoksen, että voidaan hankintalainoituksella auttaa itse asukasta eikä rakentajaa, rakennusliikettä, rakennuttajaa, niin kuin nykyjärjestelmässä vain voidaan tehdä.

Tähän samaan asiaan itse asiassa sisältyy myös ed. Kauton huoli siitä, että otettaessa mahdollisuus hankinnan tukemiseen sillä myös saataisi olla vaikutusta uudisrakentamisen vähentämiseen ja sitä tietä suhdannevaikutusten tasoittamiseen rakentamisella. Haluan nyt kuitenkin muistuttaa, että missään tämän valtakunnan historian vaiheessa rakentamisella ei ole hoidettu suhdanteita, vaan aina on käytetty vähät ja runsaammatkin rahat rakentamiseen eikä minkäänlaista puskurivaikutusta suhdanteiden ylä- ja alavaiheissa ole haluttukaan asuntorakentamisella eikä valtion rakentamisella saavuttaa.

Mutta kysymys ei olekaan tästä, vaan kysymys on siitä, että kun meillä alkaa olla asuntoja tähän valtakuntaan joka puolelle rakennettuina siinä määrin, että jopa tyhjiä arava-asuntoja on olemassa, niin mikäli tietyllä alueella on kuitenkin asuntojen tarvetta, on järkevämpää, että se hoidetaan esimerkiksi korkotuella tai aravahankintalainoituksella kuin että sinne väen väkisin rakennetaan uustuotantoa. Se toki työllistää ja tuo enemmän verotuloja, mutta jos asunnot jäävät tyhjiksi, niin tällaista virhemahdollisuutta ei kannata ottaa käyttöön.

Edelleen korostan kyllä sitä, mikä on täysin tiedostettu ministeriössä ja itsekin olen sitä vakavasti pohtinut, että näissä valtiontaloudellisissa olosuhteissa hankintalainoituksen käyttöönotto tuskin on kovin laajassa mitassa mahdollista lähivuosina, vaan joudumme edelleenkin uustuotantoa ja vuokratuotantoa pääsääntöisesti pitämään yllä. Valtioneuvoston käyttösuunnitelmissahan loppujen lopuksi vasta ratkaistaan, millä tavalla kunakin vuonna lainalajeittain ja kohteittain asuntojen rahoitukseen olevat niukat tai väljemmät määrärahat käytetään. Siinä suh-

teessahan tämä laki ei lyö kiinni vielä sitä, mitä kunakin vuonna tehdään.

Mitä tuli epäilyihin arvopaperistamisesta ed. Kauton puheenvuorossa, on todellakin totta, että se on uusi avaus, ja siihen pitää suhtautua todennäköisesti hyvin kriittisesti. Tarkoitus ei ole lähteä soitellen sotaan sillä alueella, vaan näiden tarkistusten ja selvitysten jälkeen, jotka, kuten sanoin, ovat käynnissä, on ideana kokeilla arvopaperistamismahdollisuutta asuntorahoituksen puitteissakin ensi vuonna ja näin ollen katsoa, millä tavoin tämä väylä voitaisiin jatkossa käyttää hyväksi asuntorakentamisen ja yleensä valtion tukeman asuntotuotannon rahoituskanavana, jolloin vapauduttaisiin periaatteessa pitkällä tähtäimellä budjettisidonaisuudesta kokonaan.

Mitä tulee epäilyyn korkotuen alikorkoisuuden poistosta, toteaisin, että vuodelle 1994 taloudellisista puitteista johtuen sitä ei ole voitu ottaa, mutta se on välineenä edelleenkin käyttökelpoinen. Tietysti nämä uudet rahoitusväylät, joita arvopaperistaminen ennen kaikkea edesauttaa ja edustaa, aikanaan ratkaisevat, missä määrin suoranaisesti verovaroista annettavaan alikorkoisuustukeen joudutaan turvautumaan.

Valitan sitä, että korkotukilait, joiden piti tulla samassa paketissa aravalain kanssa, eivät siihen ennättäneet, mutta aikataulusta tiedän, että ne ensi maanantaina ovat valtioneuvostossa ja tasavallan presidentin esittelyssä, joten ne ovat välittömästi ensi viikolla ja yhtä aikaa valiokunnassa aravalain kanssa, niin kuin on alun alkaen ollut tarkoituksin. Se seikka, että kysymyksessä on uusien avausten tekeminen, aiheutti sanoisinko lievää jarrutusta valtioneuvostossa tämän lain osalta. Uskon, että myös se kysymys, jonka ed. Hautala esitti bisneksen teosta, ja siitä herätetty kohu tällä viikolla omalta osaltaan loivat varjon tämän korkotukilainsäädännön ylle.

Haluan kuitenkin korostaa, että sillä uudella lailla ei ole tämän bisneksen kanssa, jos sellaisesta voidaan puhua, mitään tekemistä, vaan kaikki toimet, joista lehdissäkin on tällä viikolla ollut mainintoja, perustuvat jo olemassa olevaan lainsäädäntöön. Vaikkei uusia lakeja edes annettaisi, sitä samaa toimintaa voidaan jatkaa, sillä kun alun alkaen korkotukea oli tarkoitus antaa vain kunnille, yleishyödyllisille yhteisöille ja sellaisiin verrattaville, niin viime syksynä siitä johtuen, että rakennusyhtiöillä oli runsaasti myymättömiä, uusia, noususuhdanteessa tehtyjä asuntoja käytettävänä, suostuttiin silloisen ministeri Tuomiston asettaman työryhmän työn perusteella

laajentamaan korkotuen saajien piiriä myös rakennusliikkeisiin.

Lakia muutettiin eduskunnassa sillä tavoin, että näille tarjoutui väylä muuttaa omistukseensa olevat, melko kalliilla tehdyt asunnot vuokra-asunnoiksi, joihin mahdollistui korkotuki, mutta korostan: aravahintaan. Tämä aravahinta on Helsingin seudulla, jota nämä kaupat lähinnä koskevat, ollut noin 5 500 markkaa neliöltä. Eli kun nämä huoneistot ovat luonnollisesti olleet rakentajien hallussa huomattavasti korkeammasta hinnasta, ehkä kaksinkertaisestakin, ei kyseessä ole mikään bisnes vaan nimenomaan tappiollinen kauppa, jossa alehintaan valtion toimesta on näitä asuntoja saatu vuokratarkoituksiin kymmeneksi vuodeksi.

Maininta siitä, että tällainen hintarajoitus ja omaisuuden käyttörajoitus ovat tietenkin näissä mukana, oli ehkä tahallisesti ja tarkoituksellisesti myös lehti-ilmoituksista, jotka varsin näyttävin otsikoin tätä asiaa koettivat mustamaalata, jätetty tahallisesti pois.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Olen huomannut aikaisemminkin, että meillä valitettavasti ministerin kanssa on erilainen laskuoppi käytössä. Tässä on nimenomaan, haluan korostaa sitä, kyse siitä, että näillä toimenpiteillä syödään sitä rahastoa, ja sinä päivänä, kun olisi mahdollisuus nostaa asuntotuotannon määriä, ei ole enää, mistä ottaa.

Uusien asuntojen tarpeesta on esitetty paljon epäilyjä. Väitän, että on tiettyjä paikkakuntia, joilla niitä vielä tarvitaan, on paikkakuntia, joilla ei tarvita, mutta esimerkiksi Uudenmaan osalta voin esittää, että meillä on tällä hetkellä 25 000 työtöntä alle 25-vuotiaasta nuorta, ja voin lyödä vetoa siitä, että varmasti suurin osa heistä asuu nyt kotonaan tässä tilanteessa. Mutta jos jonain päivänä se parempi päivä tulee, näiden ihmisten odotus asunnoista ja kaikesta revähtää samalla hetkellä käsiin.

Mitä tulee korkotukilainoitukseen, kyllähän on selvää, että tällä hetkellä se, miten tällä viikolla lehdissä kuvattua korkotukilainoitusta on käytetty, on lisää yhteiskunnan siirtoa näille yhtiöille aivan selvästi. Ei sitä saa miksikään muuksi todistettua.

Mitä tulee sitten bisnekseen, ovatko nämä uudet korkotukilainat, se järjestelmä, mitä meillä ei ole vielä annettu tänne esityksenä, onko se bisnestä? Kyllä se on bisnestä. Valtion raha annetaan niille yhtiöille, jotka tuottavat näitä asuntoja, ei niille ihmisille, jotka niissä asuvat, ja lähtökohta,

mikä on sosiaalisen asuntotuotannon tarkoitus, on nimenomaan tukea ihmisiä eikä rakennuttajia ja rakennuttajayhtiöitä.

Ed. H a u t a l a : Arvoisa puhemies! Minua hämmentää se, että ministeri Rusanen sanoo, että asuntoja ei tarvitse rakentaa, kun meillä on tyhjiä arava-asuntoja. Minä olen varmaan vähän yksinkertainen, kun olen luullut, että ne ovat tyhjinä sen takia, että ihmisillä ei ole varaa maksaa niistä vuokria. Sitä paitsi ihmiset muutenkin ovat ahtaalla taloudellisesti ja myös asumisen suhteen. Toistan, että ainakin itse aion keskittää kaiken tarmoni tänä asuntopoliittisena syksynä siihen, että selvitetään, millä tavalla valtion tuki pitäisi kohdistaa oikeudenmukaisesti. Meillä on todella isoja väliinputoajaryhmiä, nuoret, ja olen sitä mieltä, että kaikkein tarkimmin kohdistettua asumisen tukea olisi se, että asumistukea annettaisiin enemmän kuin nyt. Se olisi luultavasti sitä, mitä kannattaisi tehdä, ja voidaan varmasti yrittää muuttaa tuloverotusta niin, että verovähennykset eivät ole niin suuria kuin ovat olleet. Siihen pitäisi tehdä jokin ohjelma. Myös valtiovarainministeriön edustaja ympäristövaliokunnassa sanoi, että juuri tästä pitäisi nyt puhua.

Ed. P u h a k k a : Herra puhemies! Haluaisin ministeriltä tiedustella ja osittain ottaa kantaa asuntorakentamisen osalta, miten ministeri näkee meidän työttömyystilanteemme, koska rakentamisen osalta meillä nähtävästi tänä päivänä on korkein työttömyysaste. Toisaalta tämä verotuskysymys kiinnostaa myös. Näkisin, että siinä on mahdollisuuksia, joita ministeri myös puheenvuorossaan toi esille. Voisiko näistä vielä saada jonkinlaisen lisäselvityksen?

Ministeri R u s a n e n : Arvoisa puhemies! On tietenkin totta, että laman aikana patoutuu kysyntää ja ihmisten toiveet paremmasta asunnosta ja palveluvarustukseltaan korkealuokkaisemmasta kasvavat. Mutta en usko, kuten täällä väitettiin, että joku käsiin räjähdys noususuhdanteessa sitten, kun sellainen avautuu eteemme, tapahtuisi, siitäkään syystä että meillä on luotu väylä olemassa olevasta asuntokannasta saada uusia asuntoja. Tarkoitin sääntelyn purkua, joka olemassaolonsa aikana vuonna 92 on tuottanut noin 15 000 uutta asuntoa ja tänä vuonna tulee tuottamaan noin 12 000 eli ehkä 27 000—28 000 asuntoa kahden vuoden aikana. Ja uskon, että sitä mukaa useamman tuhannen vuosivauhtia vapautuu asuntoja, etenkin, kun korjaustoimin-

ta, johon valtion rakentamisen ja tuen painopiste on kovasti siirtynyt, tulee huolehtimaan siitä, että olemassa oleva asuntokanta on vetovoimaisempaa ja saadaan sillä tavalla tyydytettyä sitä tarvetta.

Mitä tulee kysymykseen asumistuen lisäämisestä, niin näinhän on jo tapahtunutkin. Tälle vuodellehan asumistukea perusbudjetissa oli vain 1 450 miljoonaa ja lisäbudjetissa 400, eli yhteensä noin pari miljardia markkaa, ja ensi vuoden osalta vastaavat lukemat ovat jo nyt budjetissa 2,3 miljardia. Eli tätä tietä suoraan tuen kohdistumista on jo tapahtunutkin.

Se kysymys, mitä verovähennysten kohdalla asumiseen sijoitetaan, on todella mielenkiintoinen. Mutta en pidä realistisena, että tämän eduskunnan aikana olisi mahdollista verovähennyksiä leikata, kun muistamme, minkälaisin kampaailuin mm. viime vuoden syksyllä niitä korjattiin ylöspäin. En siis ole lähtenyt sitä tietä sitten tiiviimmin ajamaan vaan nimenomaan tähdännyt siihen, että niillä liikkeillä, jotka ovat ympäristöministeriön mahdollisuuksien varassa, kuten tuloverotuksen poistaminen asuntoyhteisöiltä, saataisiin sellaista liikkumaväljyyttä, että ihmiset voisivat varautua tuleviin korjauksiin helpommin ja sillä tavalla edesauttaa ja ylläpitää olemassa olevan asuntokantansa kuntoa.

Sitten on pyydetty kantaa, nyt unohdin kysymyksen, jonka keskustapuolueen edustaja teki. Mutta ehkä hän voi toistaa sen vielä ja palaamme siihen uudelleen.

Ed. P u h a k k a : Herra puhemies! Kysymys liittyi nimenomaan verotukseen ja myös työttömyyskysymykseen siinä mielessä, miten työttömyys liittyy rakennusteollisuuteen.

Ministeri R u s a n e n : Arvoisa puhemies! Ensi vuodelle esitetty asuntopuolen budjettihan työllistää laskelmien mukaan suoraan 23 000 työntekijää ja välillisesti sen vaikutuksen voidaan arvioida olevan toinen mokoma, eli noin 45 000—50 000 työvuotta sisältyy budjettiin. Ja kun asuntojen määrä, joka on ensi vuodelle budjetoitu, on kuitenkin 17 500 plus lisäksi korjaustoiminta, niin kyseessä on suunnilleen 80-luvun puolivälin taso. Kysymys rakennusalan työttömyydestä ei tule tietenkään hoidetuksi, eikä ole tarkoituskaan, valtion tukeman tuotannon ylläpitämisellä, vaan kyseessä on suurempi rakenteellinen muutos, joka johtuu siitä, että yksityisen puolen rakennusala ei ole lähtenyt liikkelle eikä lähdekään, ennen kuin uudet, tyhjät asunnot on

sieltä tavalla taikka toisella saatu markkinoi-
duiksi vuokratäyttöön taikka omistusasunnoik-
si.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Haluan todeta ministerille ensin avajaisiksi, että hänen lukemansa ensi vuoden osaltakin ovat kovin optimistisia, koska niiden tietojen mukaan, mitä minulla on, pankit eivät ole olleet valmiita lainoittamaan näitä järjestelmiä korkotukilainoituksen osalta siten kuin budjettiin on toiveena kirjattu.

Toinen asia: Minua hämmästyttää, mistä ministeri laskee vapautuvia asuntoja löytyvän pilvin pimein. Alkaako suomalainen väki kuolla niin runsain mitoin? Käsittääkseni ei vielä olla niin pitkällä vanhenemisilmion kanssa. Sitten täytyy muistaa myös se, että on meillä tyhjiä asuntoja, mutta ne ovat väärässä paikassa useimmiten.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon:

20) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 19 (HE 171)

21) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35 (HE 125)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 19.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

